

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi Programı

FRANSA'DAKİ İKİ DİLLİ TÜRK ÇOCUKLARIN TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE İLİŞKİN
ÖĞRENCİ, VELİ GÖRÜŞLERİ

Pakize ERYÜRÜK

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2023

Liderlik, araştırma, inovasyon, kaliteli eğitim ve değişim ile

Daha ileriye... En İyiyeye...

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı
Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi Programı

FRANSA'DAKİ İKİ DİLLİ TÜRK ÇOCUKLARIN TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE İLİŞKİN
ÖĞRENCİ, VELİ GÖRÜŞLERİ

STUDENTS', AND PARENTS' OPINION ABOUT THE TEACHING OF THE TURKISH
LANGUAGE TO BILINGUAL TURKISH CHILDREN IN FRANCE

Pakize ERYÜRÜK

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2023

Kabul ve Onay

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼ne,

Pakize Ery¼r¼k'¼n hazırladığı “Fransa'daki İki Dilli T¼rk ocukların T¼rke Öğretimine İlişkin Öğrenci, Veli Görüşleri” başlıklı bu çalışma j¼rimiz tarafından **T¼rke ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yurt Dışındaki T¼rk çocuklarına T¼rke Öğretimi Tezli Yüksek Lisans Programı Bilim Dalında** olarak kabul edilmiştir.

J¼ri Başkanı Doç. Dr. Filiz METE İmza

J¼ri Üyesi (Danışman) Prof. Dr. Mehmet KURUDAYIOĞLU İmza

J¼ri Üyesi Doç. Dr. Arzu ÇEVİK İmza

Enstit¼ Y¼netim Kurulunun
.../.../.... Tarihli ve
sayılı kararı.

Bu tez Hacettepe Üniversitesi Lisans¼st¼ Eğitim, Öğretim ve Sınav Y¼netmeliđi'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki j¼ri yeleri tarafından / / tarihinde uygun g¼r¼lm¼ř ve Enstit¼ Y¼netim Kurulunca / / tarihi itibarıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. İsmail Hakkı MİRİCİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼r¼

Öz

Fransa topraklarında yaşayan gurbetçilerimizin ana dil eğitimi büyük önem taşımaktadır. Bu tezde yurtdışında yaşayan iki dilli (Türkçe-Fransızca) öğrencilerin ve velilerin ana dili olan Türkçeyi öğrenmeye ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Yurt dışında yaşayan Türkler, hem ana vatanının dilini hem de yaşadıkları ülkenin dilini konuşmaktadırlar ve iki dilli olarak adlandırılmaktadırlar. Ancak bu durum özellikle üçüncü ya da dördüncü nesil çocuklarda ana dilde hâkimiyet problemine yol açmaktadır. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın metodolojisi nitel araştırma yöntemlerinden biri olan yarı yapılandırılmış görüşme formu yaklaşımı ile yürütülmüştür. Bu görüşme formu, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Fransa'nın Haute Normandie ve Loire bölgesinde yaşayan, Türkçe derslerine katılan ve iki dilli Türk çocukların ve velilerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmayı gerçekleştirebilmek için görüşme esnasında bireylere sorulacak yarı yapılandırılmış görüşme formundaki görüşme soruları hazırlanmıştır ve sorular katılımcılara yöneltilmiştir. Velilerin izniyle görüşmeler ses kayıt cihazlarıyla kayda alınmıştır. Bunun akabinde ses kayıtları yazıya dökülmüştür. Bu araştırmada nitel verilerin analiz yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Fransa'da yaşayan iki dilli Türk çocukların Türkçe dersine yönelik öğrenci ve veli görüşleri sonucunda sınıflandırılmıştır. İçerik analizinde katılımcıların görüşleri doğrultusunda kodlama ve kategoriler belirlenmiştir. Sonrasında ise bulguların yorumlanması ve sıralanması yapılmıştır. Analizler sonucu elde edilen veriler incelendiğinde ise Fransa'da yaşayan iki dilli öğrencilerin genellikle Türkçenin kullanımında zorlandıkları, farklı becerilerin uygulamasında dilsel zorluklarının olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın sonunda Fransa'daki iki dilli Türk çocukların ana dilini öğrenme durumlarına ilişkin veli görüşlerini ve Türk çocuklarının Türkçeyi kullanma ile ilgili sorunlarının çözümüne yönelik öneriler ortaya koyulmuştur.

Anahtar sözcükler: ana dil, iki dillilik, iki dilli, Türkçe-Fransızca, Fransa, yurt dışında yaşayan Türkler

Abstract

The teaching of their native language to Turkish expatriates living in France has great significance. This thesis will analyze Turkish-French bilingual students' and parents' opinion about the learning of their native language, that is Turkish. Turkish people who live abroad learn both the language of their native land and the language of the country in which they live. Thus, they are considered bilingual. However, this situation creates problems in the acquisition of their native language, especially for children of the third and fourth generation. For this purpose, this research will follow the method of a semi-structured interview form which is a type of qualitative research. To carry out this research, the questions of the semi-structured interview form were prepared in order to be asked to data subjects during the interview. The resulting interview was carried out with the participation of Turkish children and parents who live in various French cities and who attended Turkish classes during the 2022-2023 school year. By looking at the data obtained through the analysis, we will see that bilingual students who live in France have difficulties in using the Turkish language, as well as difficulties related to language in the application of different skills. At the end of the research, parents' opinion about the learning of the Turkish language by bilingual Turkish children living in France will be presented, and possible solutions to the difficulties experienced by Turkish children while using their native language will be suggested.

Keywords: native language, bilingualism, bilingual, Turkish-French, France, Turkish children living abroad

Teşekkür

Tez çalışmamla ilgili planlama, araştırma, yürütme aşamalarından oluşumuna dek bilgi ve tecrübeleri ile bana yol gösteren, desteklerini esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Mehmet KURUDAYIOĞLU'na saygı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Tez jürimde olmayı kabul ederek kıymetli zamanlarını ayıran ve teze önerilerde bulunarak katkı sağlayan Sayın Doç. Dr. Filiz METE ve Doç. Dr. Arzu ÇEVİK'e desteklerinden dolayı saygı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Araştırma sırasında verilere ulaşmamı kolaylaştıran ve beni tekrar tekrar motive eden kıymetli hocam Zehra Kanık'a teşekkür ederim.

Bu zorlu, uzun, yorucu süreçte araştırmamın her aşamasında gece gündüz fark etmeden zamanından fedakârlık yaparak tahammül ve sabır gösteren, daima teşvik ederek çalışmalarımı yürekten destekleyen, her daim yanımda olan değerli büyüğüm ve hocam Nazife Eker'e sonsuz sevgi ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Bugünlere gelmemi sağlayan, madden ve manen eğitimimde her zaman arkamda olup desteklerini esirgemeyen kıymetli aileme, özellikle biricik anneme teşekkürü borç bilirim.

Hayat arkadaşım, her daim yanımda olan değerli eşime teşekkürlerimi sunuyorum.

Anket çalışmasına katılan tüm öğrencilere ve velilere gösterdikleri güvenden ve zaman ayırmalarından dolayı teşekkür ediyorum.

Ana vatandan ayrı, gurbette yaşayan Türk milletinin sahip olduğu en büyük hazinesi Türkçedir. Dolayısıyla dilimizi, kültürümüzü, ahlaki, milli ve dini değerlerimizi korumak ve muhafaza etmek için gelecek nesillere, gençlere, çocuklara, yeğenlerim Hamza ve Sümeyye Kaplan'a bu çalışmamı armağan ediyorum.

İçindekiler

İçindekiler

Kabul ve Onay	ii
Teşekkür.....	v
İçindekiler	vi
Tablolar Dizini.....	ix
Şekiller Dizini	xi
Kısaltmalar Dizini	xii
Bölüm 1 Giriş	1
Problem Durumu	1
Araştırmanın Amacı ve Önemi	4
Problem Cümlesi.....	4
Alt Problemler	5
Sayıtlılar	6
Sınırlılıklar	7
Tanımlar.....	7
Bölüm 2 Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar.....	9
Göçmen İşçilikten Fransız Yurttaşlığına Uzanan Süreçte Göç.....	9
Türklerin Fransa'ya Göçü	10
Türk Göçmenlerin Eğitim Durumları	14
Göçmenler ve STK'lerin Türkçe Eğitimine Etkisi.....	15
Dil.....	17
Ana Dili.....	19
İki Dillilik	21
İki Dilliliğin Nedenleri	22
Fransız Eğitim Sistemi.....	25
Fransa'da Türkçe ve ELCO Programı.....	29
ELCO Sisteminden EILE Sistemine Geçiş.....	32

İlgili Araştırmalar	35
Bölüm 3 Yöntem	41
Araştırmanın Modeli	41
Çalışma Grubu	42
Veri Toplama Süreci.....	47
Veri Toplama Araçları.....	48
Verilerin Analizi	49
Verilerin Kodlanması	50
Bölüm 4 Bulgular ve Yorumlar	51
Fransa'da Yaşayan İki Dilli Türk Öğrencilerin Ana Dili Türkçeyi Öğrenme Durumlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	51
Türkçe Öğretimine İlişkin Öğrencilerin Görüşlerine Dair Bulgular ve Yorumlar	51
Fransa'da Yaşayan İki Dilli Türk çocukların Ana Dil Eğitiminin Önemine İlişkin Görüşlerine dair Bulgular ve Yorumlar	53
Türkçe Derslerine Katılıp Katılmama, Katılma Amaçlarına Dair Bulgular ve Yorumlar .	55
Öğrencilerin Türkçe Derslerini Sevip Sevmeme Durumuna Dair Bulgular ve Yorumlar	57
Öğrencilerin Okul Dışında Ana Dili Öğrenmek İçin Neler Yaptıklarına Dair Bulgular ve Yorumlar	58
Günlük Yaşamda Türkçe Kullanma Durumlarına Dair Bulgular ve Yorumlar	59
Türkçe Dersinin Çocuklara Kattıklarına Dair Bulgular ve Yorumlar	61
Öğrencilerin Türkçeyi Öğrenmede Karşılaştıkları Sorunlar ile İlgili Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlar.....	63
Türkçe Öğrenmede Karşılaşılan Sorunlar ile İlgili Çözüm Önerilerine Dair Bulgular ve Yorumlar	65
Velilerin Türkçe Dersleri Hakkındaki Düşüncelerine Dair Bulgular ve Yorumlar	67
Çocukların Türkçe Derslerine Katılmalarına İlişkin Velilerin Hedeflerine Dair Bulgular ve Yorumlar	70
Çocukların Ana Dilini Geliştirebilmek İçin Veliler Tarafından Uygulanan Okul Dışı Etkinlikler ile İlgili Bulgular Ve Yorumlar.....	72

Ana Dili Türkçenin Kullanıldığı Ortama Dair Velilerden Elde Edilen Bulgular ve Yorumları	74
Velilere Göre Çocukların Ana Dili Türkçeyi Konuşmama Sebeplerine Dair Bulgular ve Yorumlar	76
Velilere Göre Çocukların Türkçede Karşı Karşıya Kaldıkları Sıkıntılara Dair Bulgular ve Yorumlar	78
Velilere Göre Çocukların Türkçe Dersine İlişkin Fransız Öğretmenlerin Düşünceleri ile İlgili Bulgular Ve Yorumlar	81
Velilere Göre Çocukların Türkçe Öğretimi Konusunda Çevrenin Düşünceleri ile İlgili Bulgular ve Yorumlar.....	83
Velilere Göre Çocukların Ana Dilde Yaşadığı Sorunlara Karşı Önerilerine Dair Bulgular ve Yorumlar.....	85
Bölüm 5 Sonuç, Tartışma ve Öneriler	90
Öneriler	103
Kaynaklar.....	106
EK-A: Veli Onay Mektubu	cvi
EK-B: Gönüllü Katılım Formu.....	cviii
EK-C: Öğrenci Bilgileri	cx
EK-Ç: Veli Bilgileri.....	cxı
EK-D: Öğrenci Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu.....	cxı
EK-E: Veli Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu.....	cxii
EK-F: Informations de l'élève	cxiii
EK-G: Informations du parent	cxiv
EK-Ğ: Formulaire pour les enfants	cxv
EK-H: Formulaire pour les parents.....	cxvi
EK-I: Etik Komisyonu Onay Bildirimi	cxvii
EK- İ: Etik Beyanı	cxviii
EK-J: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu	cxix
EK-K: Thesis/Dissertation Originality Report	cxx
EK-L: Yayımlama ve Fikrî Mülkiyet Hakları Beyanı.....	cxxi

Tablolar Dizini

Tablo 1 Fransız ilkokullarında ELCO derslerini takip eden öğrencilerin ülkelerine ve belirli eğitim yıllarına göre dağılımları	30
Tablo 2 2001–2002 öğretim yılında okula devam eden çocukların devam ettikleri okullara göre dağılımları	31
Tablo 3 Katılımcı Öğrencilere İlişkin Çeşitli Veriler	43
Tablo 4 Katılımcı Öğrencilerin Diller ile İlgili Verileri.....	44
Tablo 5 Katılımcı Velilere İlişkin Çeşitli Veriler	45
Tablo 6 Katılımcı Velilerin Diller ve Fransa’da Kaldıkları Süreler ile ilgili Verileri	46
Tablo 7 Öğrencilerin Türkçe dersleri hakkındaki düşüncelerine dair bulgular	52
Tablo 8 Fransa’da Yaşayan İki Dilli Türk Çocukların Ana Dil Eğitiminin Önemine İlişkin Görüşlerine Dair Bulgular.....	53
Tablo 9 Öğrencilerin Türkçe Derslerine Katılıp Katılmama Durumlarına Dair Bulgular....	55
Tablo 10 Öğrencilerin Türkçe Derslerini Sevip Sevmeme Durumuna Dair Bulgular	57
Tablo 11 Öğrencilerin Okul Dışında Ana Dili Öğrenmek İçin Neler Yaptıklarına Dair Bulgular	58
Tablo 12 Günlük Yaşamda Türkçe Kullanma Durumuna Dair Bulgular.....	60
Tablo 13 Türkçe Dersinin Çocuklara Kattıklarına Dair Bulgular	61
Tablo 14 Türkçeyi Öğrenmede Karşılaştıkları Sorunlar ile İlgili Görüşlerine Ait Bulgular.	63
Tablo 15 Türkçe Öğrenmede Karşılaşılan Sorunlar ile İlgili Çözüm Önerilerine Dair Bulgular	66
Tablo 16 Velilerin Türkçe Dersleri Hakkındaki Düşüncelerine Dair Bulgular	67
Tablo 17 Çocukların Türkçe Derslerine Katılmalarına İlişkin Velilerin Hedeflerine Dair Bulgular	70
Tablo 18 Çocukların Ana Dilini Geliştirebilmek İçin Veliler Tarafından Uygulanan Okul Dışı Etkinlikler ile İlgili Bulgular.....	72
Tablo 19 Ana Dili Türkçenin Kullanıldığı Ortama Dair Velilerden Elde Edilen Bulgular ...	74
Tablo 20 Velilere Göre Çocukların Ana Dili Türkçeyi Konuşmama Sebeplerine Dair Bulgular	76
Tablo 21 Velilere Göre Çocukların Türkçede Karşı Karşıya Kaldıkları Sıkıntılara Dair Bulgular	79
Tablo 22 Velilere Göre Çocukların Türkçe Dersine İlişkin Fransız Öğretmenlerin Düşünceleri ile İlgili Bulgular	81

Tablo 23 <i>Velilere Göre Çocukların Türkçe Öğretimi Konusunda Çevrenin Düşünceleri ile İlgili Bulgular</i>	83
Tablo 24 <i>Velilere Göre Çocukların Ana Dilde Yaşadığı Sorunlara Karşı Önerilerine Dair Bulgular</i>	86

Şekiller Dizini

Şekil 1 <i>Fransız Eğitim Sistemi</i>	25
--	----

Kısaltmalar Dizini

ELCO: Fransa'da gerekleŒen Ana Dil ve Kültür ğretim Programı

Enseignements de langue et de culture d'origine (Ana Dili ve Kültürü Dersleri)

EILE: Enseignements internationaux de langues trangères (Uluslararası Yabancı Dil ğretimi)

CP: Cours préparatoire (Hazırlık sınıfı)

CE1: Cours élémentaire 1 (Temel Bilgiler Sınıfı 1)

CE2: Cours élémentaire 2 (Temel Bilgiler Sınıfı 2)

CM1: Cours moyen 1 (Orta Bilgiler Sınıfı 1)

CM2: Cours moyen 2 (Orta Bilgiler Sınıfı 2)

BAC: Baccalauréat (Lise Bitirme Sınavı)

TDK: Türk Dil Kurumu

STK: Sivil Toplum KuruluŒu

DİTİB: Fransa Diyanet İŒleri Türk İslam Birliği

CAPES: Certificat d'Aptitude au Professorat de l'Enseignement du Second degré

ADET: Association des Etudiants de Turcologie

ASET: Association Strasbourgeoise des Étudiants en Turcologie

%: Yüzde

S: Sayfa

Vs: Vesaire

Bölüm 1

Giriş

Problem durumuna, araştırmının amacına, önemine, ilgili varsayımlara ve sınırlılıklara dair bilgiler bu bölümde sunulacaktır.

Problem Durumu

XX. yüzyılın ikinci yarısından başlayarak Türkiye'den çeşitli Avrupa ülkelerine, yoğun bir işçi göçü yaşandığı görülmektedir. Başlangıçta bu göçmenlerin birkaç yıl içinde ülkelerine döneceği düşünülürken durum tahmin edilenden farklı olarak tezahür etmiştir. Yeni göçler, evlilikler, doğumlar vb. nedenlerle Türk nüfusu, Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde önemli ölçüde artış göstermiştir. Söz konusu nüfus artışıyla birlikte de göçmen çocukların eğitim sorunu ortaya çıkmıştır. Göçmenlerin olduğu ülkelerin her biri kendilerine özgü olan eğitim sistemleri içerisinde farklı iki dilli eğitim modellerinin uygulanmasını sağlamıştır. Ancak bu modellerden hiçbirinin iki dilli Türk çocuklarına ana dillerini öğretmek için yeterli düzeyde olduğu söylenemez. (Çoban, 2018)

Sözü edilen nüfusun Türkiye ile aralarındaki en kuvvetli bağ, ana dili olan Türkçedir. Ana dil bağının devamı ve gücünü sağlamak için ilk olarak aile içinde konuşurken ana dilinin kullanılması gerekmektedir. İkinci aşamada ise iki dilli Türk çocuklarına Türkçenin öğretilmesi gerekmektedir. (Şen, 2016)

Dil bir kimliktir ve bir kimliğin var olabilmesi için her bireyin kendi ana dilini düzgün bir şekilde öğrenip konuşabilmesi gerekmektedir. Yurt dışında bulunan çocuklar iki dil (veya birden fazla dil) konuşmaktadırlar. Ana dilini bilmeden ikinci bir dili öğrenmeleri de çocukların eğitim hayatlarında çeşitli olumsuzluklara sebep olmaktadır. İki dilliliğin olduğu ortamlardaki Türk kökenli öğrencilerin kültürlerinin ve kimliklerinin korunabilmesi ve muhafaza edilebilmesi açısından ana dillerini öğrenmeleri ve dile hâkim olmaları gerekmektedir. (Temel & Şimşek Bekir, 2005)

ELCO (Enseignement de Langue et de Culture d'Origine) ile yapılan anlaşma uyarınca Millî Eğitim Bakanlığı, Türkiye'den Fransa'ya Türkçe dersleri için öğretmen göndermektedir. Ancak bu karşılıklı anlaşmanın uygulanmasında önemli zorluklarla karşılaşmaktadır. İlk olarak hazırlanan derslerin öğretim programında bulunmaması sebebiyle Türkçe derslerine katılan iki dilli öğrencilerin hiçbir sınava tabii tutulmamaları ve bunun sonucunda da (Fransız eğitim sisteminin aksine) Türk kökenli çocukların Türkçe derslerindeki seviyeleri değerlendirilememektedir. Diğer bir sorun ise Türkçe derslerinin zorunlu olmamasından dolayı öğrencinin derse katılıp katılmama tercihi, öğrenciye ve velisine kalmıştır. Ayrıca bazı öğrencilerin Fransızca derslerine katıldığı gibi Türkçe derslerine düzenli bir şekilde katılmadıkları görülmüştür. En temel sorunlardan biri de yukarıda belirtildiği gibi bu derslerin eğitim müfredatında yer almamasıdır. Dolayısıyla Türkçe derslerinin hangi sınıfta ve hangi saatte işleneceği konusundaki kararı okul yönetimi vermektedir. Genel olarak bu derslerin işlenişi de resmi Fransız eğitim programının dışında tutulmaktadır. Bu sebeple Türk öğrencilerden birçoğu okul bitiminde Türkçe derslerine kalmayıp Fransız arkadaşları gibi evlerine gitmektedir. Tatil zamanlarında ise bazı öğrenciler daha başka -örneğin sanatsal veya sportif- etkinliklerle meşgul olmaktadır. Türkçe öğretmenlerinin derslerini gerçekleştirebilmesi için verilen zaman çocukların derse katılma fırsatı konusunda zorluklara ve ana diline hakimiyet sorununa yol açmaktadır. Sonuç olarak Türkçe ve Türk Kültürü derslerinin uygulanması aşamasında tüm bu problemler, iki dilli Türk çocuklarının ana dillerinde amaçlanan seviyeye erişmesini engellemektedir. Dolayısıyla Türkçe, aile fertlerinin kendi aralarında konuştukları bir dil olarak kalmaktadır. Hatta son nesillerde durum daha da olumsuz bir hale gelmiştir. Çünkü çocuklar ana dilleri olan Türkçeyi genellikle anne ve babalarıyla veya bunlardan sadece biriyle konuşurken kullanmaktadırlar. Anne-babadan birinin ve kardeşlerin kendi aralarında tercih ettikleri ve konuştukları dil ise Fransızcadır. Genç neslin, özellikle yaşı küçük olan çocukların kardeşleri ve yaşlılarıyla iletişim kurmak için Fransızca kullandıkları açıkça görülmektedir. Genç anne-baba adaylarının hayatlarının büyük bir bölümünde Fransızca

konuşmaları, Türkçenin gelecek nesillere aktarılmasını zorlaştırdığından dolayı durum gelecek nesiller için büyük endişe yaratmaktadır. (oban, 2018)

Avrupa'da yaşayan iki dilli Türk ocuklar her iki dile de hâkim olamadıkları için günlük yaşamlarında çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Ana dilini yeterli derecede bilmeden ikinci bir dile maruz kalmaktadırlar. Bu durum genel olarak iki dilli Türk ocukların eğitim hayatındaki başarılarını engellemektedir. Yurt dışındaki Türklerin en yaygın sorunlarından biri ana dil eğitimindeki yetersizliktir. Bundan dolayı iki dillilik problemine öğrencilerin bakış açısıyla bakmak, durumu değerlendirmek ve çözüm önerileri sunmak oldukça önemli görölmektedir. Aynı kapsamda Fransa'daki iki dilli öğrencilerin ve velilerin Türkçeyi ğrenme ve kullanma durumlarına ilişkin dışüncelerinin değerlendirildiği bu araştırmada, Türk çocuklarının ana dil ğretiminde karşılaşılan problemlerine çözüm bulmak mühimdir. (Arı, 2015)

Ana dilinin yetersizliği, Avrupa'daki iki dilli Türk đrencilerin zaman geçtikçe sosyalleşme, iletişim kurma, problem çözme, yaratıcı fikirler üretme ve girişimcilik gibi birçok ortamda başarısız olmalarına veya başarısız olarak değerlendirilmelerine neden olmaktadır. Karşılaşılan bu problemlerin özölmesi iyi bir ana dil ve kúltür eğitiminden geçmektedir. Türkçe eğitimi ve Türk kúltürünü gelecek nesillere taşımak ve aktarmak için yurt dışında ikamet eden iki dilli Türk çocuklarının konuşma, yazma gibi dil becerileri geliştirilebilir. Bunun yanında bu çocuklara kimlik kazandırılması, kendileri ile pozitif bağlar kurmalarının sağlanması da mümkündür. Kendi kúltürlerini bilen çocuklar, farklı kúltürleri anlamaya çalışırken daha kolay uyum sağlarlar. Böylece birçok sosyal, iletişimsel, kişisel ve hatta psikolojik sorunlar çözülebilir. (Sancı Uzun, 2021)

şen (2016), İki dilli kişilerin toplum dilini verimli biçimde öğrenip kullanmaları, içinde yaşadıkları topluma uyum sağlamaları ve barış içinde yaşamaları ana dil eğitiminden geçtiğini ve bu duruma dayalı olarak iki dilli Türk çocuklarının ana dillerini en iyi şekilde öğrenmeleri gerektiğini ifade etmektedir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Fransa'da yaşayan Türk çocukların ana dilini düzgün bir şekilde kullanmaları ve pratiğe dökmeleri hem Fransızca'yı hem de ana dilleri olan Türkçeyi doğru kullanarak aile ve arkadaşları ile iletişim kurabilmeleri ve kültürlerini gelecek nesillere aktarabilmeleri önemli görülmektedir. (Belet, 2009) Bu tezde temel olarak Fransa'da yaşayan iki dilli Türk öğrencilerin ve velilerinin ana dilleri olan Türkçeyi öğrenme durumlarına ilişkin görüşlerini incelemek ve bu doğrultuda çeşitli öneriler sunmak amaçlanmaktadır.

Şimdiye kadar yapılan araştırmalarda Türkçenin ve Türk kültürünün öğretimine yönelik derslerin hali hazırdaki durumu ile problemleri belirlenmeye çalışılmış, ardından bunların çözümüne yönelik çeşitli öneriler sunulmuştur. Fakat sözü geçen dersleri alan öğrencilerle velilerinin bu derslerle ilgili tutumları ile alakalı az sayıda araştırma olduğu tespit edilmiştir. Bu alan ile bağlantılı olarak yapılan araştırmalar incelendiğinde sözü edilen araştırmaların yetersizliği fark edilmektedir.

Fransa'da Türkçenin ve Türk kültürünün öğretimi büyük önem taşımaktadır. Okullarda öğrencilerin ana dillerini öğrenip geliştirebilmeleri için Türkçe dersiyle ilgili bilimsel araştırmaların çoğalması, bu derslerin daha verimli ve donanımlı geçmesi için yeni fikirlerin ve önerilerin ortaya konulması bakımından oldukça gereklidir. Bu araştırma, eğitimin geliştirilmesi hedefiyle öğrencilerin ve velilerin görüşlerine dayalı verilerin toplanması suretiyle hazırlanmıştır. Toplanan verilerden hareketle bu derse ilişkin eksiklerin tamamlanmasına yönelik çalışmaların yapılabilmesi için kaynak oluşturması açısından bu araştırma gerekli görülmektedir. Dolayısıyla bu araştırmanın Türkçe dersi ile ilgili çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Problem Cümlesi

Fransa'nın Haute Normandie ve Loire Bölgesinde ikamet eden iki dilli (Türkçe-Fransızca) Türk öğrencilerin ve velilerin Türkçeyi öğrenmeye ilişkin görüşleri nelerdir?

Alt Problemler

1. Fransa'da yaşayan iki dilli Türk öğrencilerin ana dilleri olan Türkçeyi öğrenme durumları ile ilgili görüşleri nelerdir?

1.1. İki dilli Türk öğrencilerin Türkçe dersleri hakkındaki düşünceleri genel olarak nelerdir?

1.2. İki dilli Türk öğrencileri için ana dil eğitimi neden önemlidir, sebepleri nelerdir?

1.3. İki dilli Türk öğrencilerin Türkçe derslerine katılım durumları ve amaçları nelerdir?

1.4. İki dilli Türk öğrencilerin Türkçe derslerine karşı ilgi ve sempati durumları nasıldır?

1.5. İki dilli Türk öğrenciler okul dışında ana dilini öğrenmek için neler yapıyor?

1.6. İki dilli Türk öğrencilerin günlük yaşamda Türkçe kullanma durumları nedir?

1.7. İki dilli Türk öğrencilere Türkçe dersleri neler katıyor?

1.8. İki dilli Türk öğrencilerin Türkçeyi öğrenmede karşılaştıkları sorunlar nelerdir?

1.9. İki dilli Türk öğrencilerin ana dil eğitiminde karşılaştıkları sorunlar ile ilgili çözüm önerileri nelerdir?

1.10. Ekleme istediğiniz bir husus var mı?

2. Fransa'da yaşayan iki dilli Türk öğrencilerin ana dilleri olan Türkçeyi öğrenme durumlarına dair velilerin görüşleri nelerdir?

2.1. Veliler Türkçe dersleri hakkında genel olarak ne düşünüyorlar?

2.2. Velilerin çocuklarını Türkçe derslerine göndermedeki amaçları nelerdir?

2.3. Veliler çocuklarının ana dilini geliştirebilmesi için okul dışında etkinlikler uyguluyor mu?

- 2.4. Velilere göre çocuklar ana dili olan Türkçeyi hangi ortamlarda kullanıyor?
- 2.5. Velilere göre çocuklarının Türkçe konuşmamasının sebepleri nelerdir?
- 2.6. Velilere göre çocuklarının Türkçede karşılaştıkları sıkıntılar nelerdir?
- 2.7. Velilere göre Fransız öğretmenler, Türk öğrencilerin Türkçe derslerine ilişkin tutumunu nasıl karşılıyor?
- 2.8. Velilere göre çocuklarının Türkçe öğretimine yönelik çevrelerindeki kimselerin (aile, arkadaş) görüşleri nelerdir?
- 2.9. Velilerin çocuklarının ana dilde yaşadığı sorunları aşabilmesi için önerileri nelerdir?
- 2.10. Eklemek istediğiniz bir husus var mı?

Sayıtlılar

Katılımcıların sorulara içtenlikle cevap verdiği varsayılmaktadır.

Veliler araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin tümü iki dillidir.

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda öğrencilere yöneltilen soruların çocuklar tarafından okunup anlaşıldığı varsayılmaktadır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan soruların veliler tarafından anlaşıldığı varsayılmaktadır.

Gerçekleşen yarı yapılandırılmış görüşme formları geçerli ve güvenilirdir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma kapsamında ulaşılan veriler 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Fransa'nın Haute Normandie ve Loire bölgesinde yaşayan iki dilli Türk kökenli Türkçe dersine katılan ve daha önce katılmış 15 öğrenci ve 15 veli ile sınırlandırılmıştır.

Tanımlar

Dil: "Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabî bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimaî bir müessesedir." (Ergin, 2008)

Ana dil: Gramer Terimleri Sözlüğünde (Korkmaz, 1992) "İnsanın doğup büyüdüğü aile ve soyca bağlı bulunduğu toplum çevresinden öğrendiği, bilinçaltına kadar inebilen ve kişilerle toplum arasındaki ilişkilerde en güçlü bağı oluşturan dil" olarak ifade etmektedir.

İki dillilik: "Bir bireyin iki dil bilmesi ya da bir toplumda iki dil kullanılması durumu." (İmer vd., 2013)

Göç: "İnsanların buldukları yerden ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel nedenlerden dolayı başka bir yere hareket etmelerine verilen genel bir ad, evrensel bir olay olarak tanımlanabilir. Göç olgusu, insanlığın en eski tarihlerinden bu yana süregelen ve gelecekte de devam edecek olan, dünyanın her yerinde görülebilecek bir durumdur." (Koçak & Terzi, 2012)

Yurt Dışında Yaşayan Türk Çocukları: "Türkiye sınırları dışında yabancı bir ülkede yaşayan ve Türkiye'ye gerek vatandaşlık gerekse dil, din, tarih bağıyla bağlı olan bireylerin çocukları." (Şen, 2011, s. 32)

ELCO (Enseignement des Langues et Cultures d'Origine): ELCO programı dokuz ülke için uygulanmaktadır: Cezayir, Hırvatistan, İspanya, İtalya, Fas, Portekiz, Sırbistan, Tunus ve Türkiye. Bu programın amacı göç eden işçilerin çocuklarının eğitimini hedef

almaktadır. 25 Temmuz 1977 tarihli Avrupa direktifine dayanan iki ülke arasında anlaşmalar temelinde gerçekleştirilmektedir.

Bölüm 2

Araştırmanın Dayandığı Kuramsal Temel ve İlgili Araştırmalar

Araştırmanın dayandığı kuramsal temeller ile ele aldığı konu hakkında daha önce yapılmış benzer araştırmalara ilişkin bilgilere bu bölümde yer verilecektir.

Konuya başlamadan önce Fransa'da yaşayan Türk toplumunun göç etme tarihi, nedenleri ve uyum süreçlerine değinmenin, konunun anlaşılmasını kolaylaştırmak bakımından isabetli olacağı değerlendirilmektedir.

Bu inceleme yapılırken öğrenci ve veli görüşmeleri yoluyla verilerin toplandığı Haute Normandie ve Loire Bölgelerine yoğunlaşarak Türk göçmenlerin sosyal durumları, eğitim seviyeleri ile meydana getirdikleri sivil toplum kuruluşları öncelikle ele alınacaktır.

Göçmen İşçilikten Fransız Yurttaşlığına Uzanan Süreçte Göç

Fransa, 2. Dünya Savaşı'ndan olumsuz yönde etkilenmiş ve 320 bini asker, 270 bini de sivil olmak üzere toplam 600 bin Fransız'ın yaşamını yitirmesine neden olmuştur. Savaş sırasında Fransa fiziksel olarak da çok büyük darbeler almıştır. 91 bin fabrika, 9 bin köprü, 115 istasyon ile 550 bin konut zarar görmüş ve bunların yeniden inşası için iş gücüne ihtiyaç duyulmuştur. Nüfusunun yaşlı olması yanında erkek nüfusun az olması Fransa'nın kapılarını göçmenlere açmasını zorunlu hale getirmiştir. Yani Fransa'nın yeniden inşası için yabancı iş gücüne başvurulmuştur. Bu doğrultuda o dönemde 1,5 milyon göçmenin ülkeye gelmesi talep edilmiştir. (Collectif des Lutins, 2004, s. 9)

Fransa toplumunun XVI-XVIII. yüzyılları arasındaki gelişmesinde yabancılar önemli bir rol oynamışlardır. Ülkeye yerleşmek isteyen yabancıların sayısına sınır getirilmek suretiyle bilhassa iyi yetişmiş olan göçmenlere öncelik tanınmıştır. Fransız İhtilali'nde yer alan yabancılara Fransa vatandaşı olma hakkı verilmiştir. Ülkede bulunan yabancı

sayısında XIX. yüzyılın başlarında daha da artış olduğu görülmüştür. Özellikle siyasi sığınma isteyen Almanlar çoğunluğu teşkil etmişlerdir. 1848 krizinin ardından Fransa, ilk etapta 380 bin yabancıya kapılarını açmıştır. 1855 ile 1880 arasında ise “yabancı” figürünün yerini artık “göçmen işçi” figürü almıştır. Fransa, İkinci Dünya Savaşına kadar bir yandan sanayileşme bir yandan da ülkeyi yeniden inşa ve imar amacıyla çok sayıda göçmene kucak açmıştır. Sanayileşme dönemi göç hareketinin en fazla olduğu dönemdir. Bununla bağlantılı olarak kırsalda yaşayan insanların çalışma olanaklarının daha fazla bulunduğu şehirlere yönelmesi söz konusu göç hareketliliğini oluşturmuştur. (Lequin, 2006, ss. 250-260)

Türklerin Fransa'ya Göçü

Portekiz, İspanya ve İtalya gibi ülkelerden yetersiz göç başvuruları olması nedeniyle Fransa, Türkiye ile 8 Mayıs 1965 tarihinde ikili bir işçi alımı sözleşmesi imzalamıştır.

1975'te Fransa'da 55.710 Türk işçi bulunmaktayken 1999'da bu sayı yaklaşık dört katına çıkmış ve 198.000 kişiye ulaşmıştır. Türk kökenli göçmenlerin büyük bir çoğunluğu Türkiye'nin özellikle kırsal kesimlerinden, İç Anadolu bölgesinden gelmişlerdir. Türk göçmenlerin pek çoğu anlaşma henüz imzalanmadan gelmişlerdir. Örneğin (Cholet'de gibi) küçük göç dalgalarının olduğu bölgelerde bile 1945'ten bu yana yerleşik bir Türk topluluğu bulunmaktadır. (*Fransa'daki Türkler*, 2023)

1968 ile 1972 yılları arasında Türk göçmenleri sayısı yaklaşık yedi kat artarak 50.860 kişiye ulaşmış ve bu sayı 1982 yılındaki sayımda iki katına (123.540) çıkmıştır. İşçi göçünün yanı sıra, Türklerin erken dönemde aile birleşiminden yararlanmak suretiyle Türkiye'de bulunan eşlerini ve çocuklarını yanlarına, Fransa'ya almaları da bu hızlı artışa katkıda bulunmuştur. Aile birleşimi açısından 1982 yılı nüfus sayımının ortaya çıkardığı sonuca göre kadınların ve 14 yaş altı kişilerin sayısında önemli bir artış gözlenmektedir. 1990 yılında yapılan nüfus sayımına göre Türk kökenlilerin sayısı 202.000 kişiye ulaşmıştır. (Akıncı, 2007)

Bu nüfus sayımına göre Türk nüfusun neredeyse yarısının yaş ortalaması 20'nin altındadır. Resmi istatistiklere (INSEE) göre ikinci kuşaktan olan kadın nüfusun %98'i ve erkek nüfusun %92'sinin eşleri evlenmeden önce Türkiye'de ikamet eden kişilerdir. Türk eşle evli olmak aile içinde Türk dilinin gerilemesini engellerken aynı zamanda Türk dilinin güçlenmesinin de önünü açmıştır. Ailelerin %97'si uydu antenleri vasıtasıyla Türkiye'den yayın yapan TV kanallarını izlemektedirler. Eskiden yıllık izinlerde 2-3 yılda bir Türkiye'ye gelirken yılda iki kez Türkiye'ye gelen aile sayısında ciddi bir artış olduğu gözlemlenmektedir. Fransız sosyologlar gözüyle Türkler, dış dünya ile çok az teması olan içe dönük bir toplum olarak görülmektedir. Tüm bu faktörler göz önüne alındığında sonuç, Fransa'daki Türk dilinin, ev ortamında gerilemesi veya bir tür aşınmaya maruz kalması bir yana, var olan gücünü korumuş olduğudur. Son yıllarda yapılmış olan araştırmaların odak noktası olan Türk çocukları, aile içinde Türkçe konuşmayı tercih ederken, kardeş ve akranları arasında Fransızca konuşmayı tercih etmektedirler. (Akıncı, 2007; Akıncı & Mortamet, 2005; Gautier-Kizilyürek, 2002; Irtis-Dabbagh, 2003)

Okuma yazma bakımında oldukça düşük düzeyde olan ilk kuşak göçmen işçi sınıfına karşın eğitimini Fransa'da alan / tamamlayan ve o ilk kuşağa nazaran eğitim seviyesi daha yüksek olan, farklı meslek dallarında faaliyet gösteren ikinci kuşak Türkler teşekkül etmeye başlamıştır. Bunu takiben Fransa'daki Türk toplumunun genel görünümünde de değişim meydana gelmiştir. Türk kökenli göçmen aileler, geçici süre için geldikleri ülkeye kalıcı olarak yerleşmişlerdir. O zamanlarda okuma ve yazma gibi dil becerilerinde zayıf olan ilk kuşak işçi sınıfına karşın eğitimini Fransa'da tamamlamış, farklı bölümlerde yüksek eğitim derecesine sahip olmuş ikinci kuşak Türkler ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak Fransa'daki Türk toplumunun profili ve genel algısı değişmiştir. (Manço, 2004)

Türklerin en yoğun olduğu bölgeler arasında 3 büyük şehir yer almaktadır. İlk sırada Paris Bölgesi gelmektedir, Fransa'daki Türk nüfusun %20'si bu bölgede bulunmaktadır.

İkinci sıradaki Lyon ve Alp dağları %17 civarında Türk nüfus barındırırken üçüncü sıradaki Alsas Bölgesinde %15 civarında Türk nüfus yaşamaktadır. (Villanova de, 1997)

Göçmen işçiler 1970'lerin sonlarına kadar "geçici olarak" Fransa'da yaşamlarını sürdürdüler. Bir gün kendi ülkelerine dönüş yapmaları beklenmekteydi. Bu duygu, Fransa'daki sosyal hayatı kendi ihtiyaçlarına göre şekillendiremeyen ve entegrasyon planlarını gündeme getiremeyen göçmen işçilere kadar uzandı. Ancak işçi olarak yurtlarını terk eden ve aile birleşimi yoluyla ailelerine kavuşarak yaşamlarını Fransa'da sürdüren Türk göçmenlerin birçoğu (diğer uyruklardan olan göçmenlerde olduğu gibi) Fransa'da bulunan Türk toplumunun çehresini kökten değiştirmiş ve ülkede varlıklarını daha net bir şekilde göstermişlerdir. Örneğin, cami ve ibadethanelerin inşa edilmesi, helal yolla hayvan kesimi yapılan tesislerin kurulması ve mezarlıklarda Müslümanlar için ayrı yer talep edilmesi Fransa'daki Türk varlığının önemli işaretlerindedir.

Bu değişimin sonuçlarının olumlu veya olumsuz olarak izlenmesi mümkündür. Le Figaro Gazetesi için Ifop tarafından 2012 yılında gerçekleştirilen ankette yöneltilen "Müslüman toplumun varlığını Fransa için nasıl buluyorsunuz?" şeklindeki soruya verilen cevaplar şöyledir: (Arslan, 2016) • "Ülkemizin kimliğine karşı bir tehdit olarak görüyorum" diyenlerin oranı %43 (2010'da %42). • Ülkesi için çeşitlilik ve zenginlik olarak değerlendirdiğini ifade edenlerin oranı %17'si (2010'da %22). • Ankete katılanların %40'ı ise (bu oran 2010'da %36) "Ne zenginlik ne de tehlike" cevabını vermiştir. Aynı ankette yer alan "Müslüman veya Müslüman kökenli olan kimselerin Fransız toplumuna yeterli düzeyde entegre olduklarını düşünüyor musunuz?" şeklindeki soruya katılımcıların %33'ü (2010'da %32) "evet" derken %67 (2010'da %68) oranında katılımcı ise "hayır" demiştir. Entegrasyonun gerçekleşmediğini düşünenlerin başında -2010 yılındaki başkanlık konuşmasında da görüldüğü üzere- Fransa Eski Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy bulunmaktadır. Söz konusu anket katılımcıların %52'sine göre Müslüman kimseler tarafından Fransız toplumuna entegrasyonun kabul edilmemesinin nedeni, önemli

derecede kültür farkının olması ve %25'ine göre ise ekonomik zorluklar ile iş imkânlarının yetersizliğidir. Ankete katılanların %69'u Fransız toplumunun Müslümanlara karşı yeterince hoşgörü gösterdiğini, %31'i ise hoşgörülü olmadıklarını dile getirmiştir. Son olarak "İslam denildiğinde akla ilk gelen nedir?" sorusuna verilen cevaplarda ise çoğunlukla "fanatizm", "itaat" ve "şiddet" kavramları öne çıkmaktadır. (Arslan, 2016)

Türklerin sosyoekonomik durumuna ilişkin olan anket sonuçlarına göre Fransa'da yaşayan Türk göçmenlerin çoğu işçi olarak çalışmaktadır. Söz konusu araştırmanın bulguları incelendiğinde ortaya çıkan rakamlar şöyledir: Fransa'daki Türk nüfusun %43,7 kadarı üretim sektörüne, %28,5'i yapı ve inşaat alanına, %23,5'i de hizmet sektörüne yönelmiş durumdadır. (Annick & Maurin, 1993)

Brabant'ın (1992) Fransa'daki Türklerin çalıştığı ortam üzerine yaptığı araştırmasında çıkan sonuçlara göre 1982 yılında Fransa'da bulunan Türk nüfusun %89,9'u (1980 yılında bu oran %80) ofis çalışanı iken, %6,6'sı (1989 yılında bu oran %18,5) ise kendi işini yönetmektedir. Bunun yanı sıra giderek daha prestijli işlere sahip olmalarına rağmen Türk vatandaşları hâlâ işçi konumundadırlar. (Brabant, 1992)

Aile yapısı, göç etmiş Türklerin belirli sektörlerle yönelmelerinin altında yatan en önemli sebeplerden biridir. Aile yapısı ile eğitim seviyesinin, seçilen meslek grubunun ve ekonomik şartların birbirleriyle bağlantılı olması sebebiyle Türk kökenli göçmenlerin içinde buldukları durumu yorumlamak daha kolay olacaktır. Türk göçmenlerin kendi grupları içindeki evlilikler yaygın olarak görülmektedir. (Akıncı & Yağmur, 2016) INSEE (1997) verilerine göre, kadınların %98'i, erkeklerin de %92'si Türkiye'den biriyle dünya evine girmektedir. Dolayısıyla göç süreci devamlı olarak hareket halindedir. Bu hareketlilik hali de yenilikler ve değişiklikler doğurmaktadır. Türkiye'de doğup evlilik sebebiyle Fransa'ya gelen birinin Fransa'daki Türk toplumunun profilini -dil kullanımını ve dile karşı tutum gibi- farklı alanlarda etkilediği de gözlenen durumlardandır. (Akıncı & Yağmur, 2016)

Türk Göçmenlerin Eğitim Durumları

Yurdusev'in (1988) Fransa'da yaşayan Türk işçi çocukların eğitim sorunları hakkında yaptığı çalışmasında öğrencilerin öğrenim durumuna ilişkin birkaç özellik aşağıda sıralanmıştır: 1- Öğrencilerin yarısından fazlası (% 56) Türkiye'nin büyük bir şehrinde bir ara geçiş dönemi yaşamaksızın, direkt olarak bilmedikleri yabancı bir ülkeye göç etmiş durumdadırlar. 2- Çoğu okul çağında iken (7 ile 12 yaşları arasında, yani Türkiye'de ortalama 3 yıl okuduktan sonra) Fransa'ya gitmişlerdir. Göçmenlerin geneli şimdiye kadarki yaşantılarını köy ortamında sürdürmüşlerdir ve doğal olarak kişilikleri bu yönde gelişmiştir. Kendilerini birdenbire, gelişmiş bir ülkede bulmaları da eğitim hayatlarında zorluklara ve başarısızlığa sebep olmuştur. 3- Çocuklar için Fransa'daki yaşam koşulları iyi bir eğitim için çok da elverişli görülmemektedir. Baba, genellikle işçi statüsündedir. (Yurdusev, 1988) Dolayısıyla ailenin belirli bir eğitim seviyesinde olmamasının çocuğu olumsuz yönde etkilediği gözlemlenmektedir.

Başka bir araştırmada ise Türklerin eğitim seviyesi hakkında şu bilgilere yer verilmiştir: Fransa'daki göçmen nüfusun (30-49 yaş arası) eğitim düzeyi ile ilgili araştırmaya göre (INSEE, 1999) Türk kökenli göçmenlerin yaklaşık %70'inin diplomasız, yaklaşık %18'inin meslek lisesinden mezun, %6 kadarının genel lise mezunu ve %6'sı kadarının ise üniversite eğitimi aldığı tespit edilmiştir. Bunun yanında Cezayir, Tunus ve Fas kökenli olan göçmenler arasındaki üniversite eğitimi almışlık düzeyinin %16'lık bir oranla Türk göçmenlere nazaran daha yüksek olduğu dikkatleri çekmektedir. (INSEE, 1999) 1982-1999 yılları arasında Fransa'daki yerli vatandaşlarla göçmenlerin eğitim düzeylerine göre dağılımlarını inceleyen araştırma, eğitimleri bakımından göçmenlerin süreç içinde geliştiklerini ortaya koymaktadır. Buna göre 1982 yılında diplomasız göçmenlerin oranı %80 iken diplomasız olan yerli vatandaş oranı %42'dir. 1999 yılına gelindiğinde ise göçmenler arasında diplomasız olanların %41 civarında olduğu, diplomasız yerli vatandaşların oranının ise %20 olduğu görülmektedir. (INSEE, 1999) Fransa'da veya uyruklarına göre kendi yurtlarında aldıkları eğitimin düzeyi ile yaş gruplarını ele alarak inceleyen bu çalışma

(INSEE, 1999), göçmenlerde meslek seçiminin arka planındaki faktörlere de işaret etmektedir. Verilere göre göçmenler, kendi ülkelerinde olduğundan daha fazla eğitimi Fransa'da ve ortalama 20 yaşına kadar eğitim almaktadırlar. Farklı uyruklara mensup göçmenler ile kıyaslandığında, Sahra Altı Afrika kökenli göçmenlerin yaklaşık 25 yaşına kadar eğitim aldıkları saptanmıştır. (INSEE, 1999)

Göçmenler ve STK'lerin Türkçe Eğitimine Etkisi

Fransa'da yaşayan Türklerin kültürlerini muhafaza edebilmek için çeşitli girişimleri olmuştur. Yasalar gereği bu süreç ilk zamanlarda pek kolay olmamıştır. Ancak zaman içerisinde Fransa'da yaşayan Türkler çok sayıda sivil toplum kuruluşu (STK) kurabilmişlerdir. Türkler'in STK kurabilmeleri 1981 yılında mümkün olmuştur. Bu imkânı sağlayan ise Cumhurbaşkanı François Mitterrand'ın 1901 sayılı Dernekler Yasası'nda yapmış olduğu değişikliktir. STK'leri düzenleyen bu yasadaki yapılan değişikliğe göre Fransa vatandaşı olmayan yabancıların da STK kurmasına onay verilmiştir. Bu STK'ler çeşitli amaçlar doğrultusunda kurulmuştur. Türkler tarafından Fransa'da kurulan bu STK'lerin bir kısmı dini, bir kısmı da Türk ve Fransız kültür derneği hüviyeti taşımaktadır. Fransa hükümeti, göçmenlerin ülkeye entegrasyonunu daha kolay hale getirmek üzere yabancılara ait söz konusu STK'lere maddi yardımda da bulunmuştur. Nicolas Sarkozy tarafından Göç Bakanlığı kurulması ve şehirlerle ilgili politikaların bu bakanlığın uhdesine verilmesi ve ayrıca ülkeye yeni gelen göçmenlerin 5 yıl uyum desteği almalarının şartının koşulması sonucunda sözü edilen durumda değişiklik olmuştur. (Onger, 2010)

Fransa'da bulunan Türk kökenli göçmenlerin ilk kuşağı için dernekleşme, 1978 yılındaki ELCO (Enseignement de la Langue et de la Culture d'Origine ('Öz Kültürde ve Anadilde Eğitim Programı')) kapsamında Fransa'ya gelen eğitimcilerle başlamıştır. Bunun ardından 1980 yılından itibaren Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından gönderilen din görevlilerinin gelmesiyle devam etmiştir. Türk göçmenler kendi kültürlerini yaşatmak ve dini bağlarını korumak amacıyla bir araya gelip dernekler kurmaya ve bunların sayısını

arttırmaya başlamışlardır. Diyanet İşleri Türk İslam Birliği'nin (DİTİB) verileri, cami dernekleri dışında çeşitli siyasi, mesleki, ticari, sportif, kültürel yönelimlere sahip 600'e yakın dernek bulunduğunu göstermektedir. Şubeleri de ilave edildiğinde bu sayı yaklaşık olarak 1.000'i bulmaktadır. Yine DİTİB verilerine göre 2019'da Fransa genelinde dini hüviyeti olan ve ibadethaneler ait derneklerinin sayısı yaklaşık 443'tür. Bunlardan 263 tanesi DİTİB bünyesinde yer alırken 180 kadarı ise diğer kuruluşların (Türk Federasyonu, Millî Görüş, Hüdaî Vakfı, Alperenler, Menzil, Süleymancılar,) çatısı altındadır. (DİTİB, 2016)

DİTİB, Türkiye dışında yaşayan Müslüman Türklerin yalnızca dini değil sosyal yaşamda ve kültürel bakımdan da ihtiyaçlarını karşılamayı hedefleyen bir kurumdur. Bu durumun en açık göstergesi bizim konumuzla da direkt ilgisi bulunan eğitim alanındaki girişimleridir. 2015 yılında DİTİB, Fransa'daki ilk Türk lisesi olan Strasbourg Özel Yunus Emre Okulu'nu açmıştır. Adı geçen okul Fransa'da Müslümanlarca kurulan üçüncü özel lise olarak Fransa Eğitim Bakanlığı'nın kayıtlarına geçmiştir. Öncelikli olarak lise birinci sınıf düzeyinde eğitim vererek faaliyete başlayan okul, sonraki yıllarda üst sınıflarda hizmet vererek büyümüştür. 2020 yılında 6. yılına giren okul, Fransız Milli Eğitim Bakanlığının Lycée Général (Genel Lise) müfredatını uygulamaktadır. Okul tarafından sağlanan bir ayrıcalık da Türkiye'deki imam-hatip lisesi müfredatında yer alan dinî içerikli derslerin seçmeli olarak okutulması imkânı ile öğrencilerin çift diploma sahibi olma fırsatıdır. Yunus Emre Okulu'nda eğitim dili Fransızca olmakla birlikte İngilizce, Almanca, Türkçe, Arapça gibi ve hatta öğrencilerin ihtiyacına göre daha başka yabancı diller de öğretilmektedir. Bu projeyi gerçekleştiren ve yürüten Strasbourg DİTİB' in amacı, Fransa'daki Türk toplumuna kültürel, dini ve ahlaki değerlerini muhafaza ederek kendilerini geliştirebilecekleri bir eğitim hayatı sağlamaktır.(DİTİB, 2016; Yunus Emre Strasbourg Özel Okul Grubu, t.y.)

Strasbourg'da bulunan Yunus Emre Okulu öğrenci kabulünü yazılı ve sözlü sınava tabi tutarak yapmaktadır. Bu sınavda değerlendirme üç aşamadan oluşmaktadır. İlk olarak öğrencinin son iki yılda aldığı karneleri incelenerek okul başarısı ve davranışı açısından

değerlendirme yapılmaktadır. Bu aşamayı başarıyla geçen öğrenciler yazılı sınav hakkını elde etmektedir. Yapılan yazılı sınav ise sayısal bölüm ve sözel bölüm olarak ikiye ayrılmaktadır. Öğrencinin Fransızca olarak kendini ifade edebilme becerisi yanında fen bilimleri alanındaki bilgisine bakılmaktadır. Bu aşamayı da başarıyla geçen öğrenciler (velisiyle birlikte) mülakata çağrılarak motivasyon ve sorumluluk duygusu bakımından değerlendirilmektedir. Öğrenci kabulü için izlenen yollar göz önüne alındığında, akademik performansı mükemmel ve yüksek derecelere sahip öğrencilerin başvurularının kabul edileceği açıktır. Başvuran öğrenciler arasından en iyi akademik başarı düzeyine sahip olanların seçilmesi, okulun genel anlamda belli bir başarı düzeyinde olduğunun da göstergesi olarak değerlendirilebilir. (Hamurcu, 2021)

Dil

Dil, insanların duygularını, düşüncelerini bildirmek amacıyla söz veya çeşitli gereçlerle gerçekleştirdikleri anlaşma olarak tanımlanabilir. Düşünme kavramı dille birlikte vardır. İnsanın dünyada bulunduğu yeri belirleyen şey konuşmada kullandığı dildir. Konuşma yeteneği olarak da ifade edilebilecek olan dil, insanın insan olmasını sağlayan özelliklerin başında gelmektedir. Doğal bir araç olarak insanlar arasındaki anlaşmayı sağlayan dil, bağımsız bir karakter göstermektedir. Kendine özgü kuralları olması nedeniyle dilin, canlı bir varlığa benzetilmesi mümkündür. Canlı varlıklarda olduğu gibi diller de kimi zaman çeşitli değişikliklere uğrayıp farklı gelişmeler gösterebilirler. Fakat bu değişikliklerin ve gelişmelerin daima dil kuralları kapsamında olduğu görülür. (Saraçoğlu, 2022)

Aksan, dili şu şekilde tanımlamaktadır: “Dil, düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak öğeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş bir dizgedir.” (Aksan, 2009)

Edward Sapir’ in değerlendirmesine göre dil, bilinçli bir yaklaşım; alfabe ise duygu ve düşüncelerin aktarımını sağlayan bir semboldür. Sapir’ in tanımlamasına göre dil, içgüdüsel olmayan bir yöntem olup sadece insana özgü olarak çeşitli duygu ve düşünceleri,

türlü istekleri, iradeye dayalı olarak üretilen sembollerin kullanılması suretiyle iletmektedir. (Bahadıroğlu, 2016)

Farklı bir bakış açısı sunan diğer bir değerlendirmeye göre ise dil, insanlar arasında iletişimin sağlanmasına yönelik doğan bir araç olarak sunulmaktadır. Ayrıca kendi kanun ve kuralları çerçevesinde yaşayarak gelişen canlı bir varlık olduğu belirtilmektedir. Bu değerlendirmeye göre dil, milletin fertlerinin birleşmesini sağlayan, milleti koruyan ve milletin ortak malı sayılan toplumsal bir müessesedir. Dil seslerden örölerek oluşturulmuş muhteşem bir yapı olup bilinmeyen zamanlarda temeli atılmış gizli oйдаşmaların ve sözleşmelerin oluşturduğu bir sistemidir. (Bahadıroğlu, 2016)

Timurtaş açısında, kelimeler düşüncenin temeli ve kalıbı olarak görölmektedir. Bu nedenle temel birer yapı taşı olmaları bakımından kelimelerin önemine değinerek doğru üretilmeleri ve doğru kullanılmaları üzerinde durur. Bu yönden kelimeleri dilin, kültürün, milletin ve medeniyetin mayasında yer alıp bunları oluşturan unsurların başında en önemli unsur olarak değerlendirir. (Pusat, 2009; Timurtaş, 1977)

Muharrem Ergin ise dili "İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabî bir vasıta" olarak tanımlayarak kendisine özgü kanunları bulunduğunu ifade eder. Dil ancak bu kanunlar doğrultusunda gelişme gösteren canlı bir varlıktır ve bilinmeyen bir dönemde temeli atılmış insanlar arası kendiliğinden oluşan gizli antlaşmalardan müteşekkil bir sistemdir. Seslerle örölü bir yapıya sahip sosyal bir kuruluştur. (Ergin, 2008)

Dilaçar'a göre dil; insanlık tarihinin belirsiz bir döneminde, herhangi bir veya birden fazla topluluğun içinde, kamunun kullanması suretiyle evrim geçirerek muteber bir değer kazanıp tanınabilir hale gelmiş, çeşitli sistemler uyarınca düzenlenerek telaffuz edilen boğumlu seslerden oluşan bir anlatım ve anlaşma aracıdır. (Pusat, 2009)

Bütün bu tanımlar ele alındığında insanlar arasında iletişimi sağlama aracı olan dilin başlangıcı için bir tarih verilemediği, bir kurallar bütünü olduğu görölmektedir. Bununla birlikte varlığı zorunlu olan canlı bir olgu olduğu da anlaşılmaktadır.

İnsanoğlu kullandığı ortak dil ile tarihsel sürecini meydana getirmiştir. Her toplumun kendine ait özel bir dili oluşmuştur.

Ayrıca nitelikli bir iletişimin olabilmesi için dilin doğru biçimde kullanılması gerekmektedir. Ait olunan toplumun dilinin zengin olması kadar önemli olan bir başka nokta ise bu dilin inceliklerini bilip en etkili biçimde kullanmaktır. Böylece etkili bir iletişim meydana gelmiş olur.

Ana Dili

İlk olarak ana dil kavramı üzerinde durulacaktır.

Aksan'a göre ana dili; ilk önce anneden, daha sonra yakın aile çevresinden, sonrasında da ilişki kurulan çeşitli çevreler içinde öğrenilen, insanın bilinçaltına yerleşen ve kişinin toplumla en kuvvetli bağlarını oluşturan dildir. (Aksan, 1975)

"Ana dili" ifadesinde yer alan "ana" kelimesinin "temel" ya da "esas" değil, "anne" kelimesiyle aynı anlamdadır. "Ana" ya da "anne" kelimesinin batı dillerindeki karşılıkları olan *mutter* (Alm.), *mother* (İng.), *maternelle* (Fr.) kelimeleri "ana dili" ifadesinde yer alan "ana" sözcüğü yerine kullanıldığı görülmektedir. Buna göre "ana dili" ifadesi Almanca olarak "*muttersprache*", Fransızca olarak "*langue maternelle*", İngilizce olarak "*mother tongue*, *mother language*" ifadeleri ile karşılanmaktadır. Ana dili ifadesinin "anne" ve "aile" kavramlarıyla ilişkisi açık bir Şekilde görülmektedir. (Oruç, 2016)

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük tanımına göre ise "ana dili" kavramı "ocuğun ailesinden ve içinde yaşadığı topluluktan edindiği dil" Őeklinindedir. (Türk Dil Kurumu, 2005) Korkmaz'ın tanımında da ana dili kavramı tanımlanırken insanın içinde doğup büyüdüğü aileye, soyunun bağlı olduğu toplum çevresine dikkat çekilmiştir. Ayrıca bilinçaltına inip yerleşen, birey toplum arası ilişkilerin en kuvvetli bağını oluşturan dil olarak nitelenmiştir. (Korkmaz, 1992, s. 8)

Koç ve Topaloğlu tarafından yapılan tanımlarda ise benzer ifadeler kullanılarak kişinin öncelikle annesinden, ailesinden, yakın çevresinden, uzak ve geniş çevresiyle ulusal imkânlardan yararlanarak öğrendiği, bilinçaltında yerleşip toplumla kendi arasında bağların oluşmasını sağlayan dil, ana dili olarak tanımlanmıştır. (Koç, 1992, s. 28; Topaloğlu, 1989) Benzer bir tanıma yer veren Vardar “Ana dili bilinci dili yabancı öğelere karşı savunur.” ifadelerini kullanmaktadır. (Vardar, 1988, s. 20)

TDK'nin tanımına göre ana dil “İnsanın çocukken ailesinden ve soyca bağlı olduğu topluluktan öğrendiği dil” olarak tanımlanmaktadır. (Türk Dil Kurumu, 2005, s. 93)

Tanımlardan da anlaşıldığı üzere “ana” kavramı dili nitelemek amacıyla kullanılmıştır. Kişilerin ailelerinden ve çevrelerinden öğrendiği dilin gelişim süresince öğreneceği dillerin ilki olduğu, bir temeli oluşturduğu ifade edilmektedir.

Dilbilimciler bir çocuğun dünyaya ana dili penceresinden baktığını ifade etmişler, çevresini bu şekilde yorumladığının üzerinde durmuşlardır.

Çavuşoğlu çocuklarda ana dili sevgisi oluşturulması ve bu bilincinin geliştirilmesine yönelik olarak çok küçük yaşlarından itibaren kitapla tanıştırmalarının önemine ve çocukların yaşamında kitabın önemli bir yer alması için özenle davranılması gerektiğine işaret etmektedir. Masal ve kitabın hem okunarak hem de anlatılarak çocuğun hayatında yer alması çocuğun dinleme gibi dil becerisinin gelişmesine de katkısı olacaktır. Ana dilinizi sevdirmenin bir diğer yolu da evde kitap bulundurmak, evde okuma etkinlikleri yapmak, çocuklara okuduklarını paylaşmaları için fırsatlar vermek, okudukları için ödüllendirmek ve her zaman yanınızda kitap taşımaya özen göstermektir. (Çavuşoğlu, 2006)

Aksan'ın tanımındaki ifadelere göre, ana dili öncelikle anneden öğrenilir. Daha sonra yakın aile çevresi ve ardından da ilişki kurulan diğer çevrelerde öğrenilmeye devam eder. Ana dili insanın bilinçaltına inip yerleşen ve kişinin içinde bulunduğu toplumla arasındaki en güçlü bağlarından birini oluşturan dildir.” (Aksan, 1975)

Türkiye’de dilbiliminin kurucusu olan Doğan Naci Aksan ana dili tanımında anne ile bağlantısının yadsınamayacak derecede olduğuna vurgu yapmıştır. Görüldüğü gibi dilin anneyle olan ilişkisi küçümsenemeyecek boyuttadır. Doğal olarak çocuk, öncelikle annesinin konuştuğu dil veya lehçenin sahip olduğu ses özelliklerini kazanır.

Bu araştırmanın yapıldığı Normandie ve Loire Bölgelerinden elde edilen veriler yoluyla aile içinde ana dilin konuşulması veya konuşulmamasının sonuçları değerlendirilmiştir. Sayın Aksan’ın ana dili ile ilgili yorumunun bu çalışmanın konusuyla paralellik arz ettiğini ifade etmek mümkündür.

İki Dillilik

Bu başlık altında iki dilliliğin tanımı, araştırma yapılan bölgelerdeki iki dillilik durumu hakkında bilgi verilecektir.

En genel tanıma göre iki dillilik (bilingualism) kavramı; bir insanın başkalarıyla iki farklı dilde iletişime geçebilme becerisi olarak ifade edilmektedir. Doğup büyüdükleri yerin iki dilli olma niteliğine sahip bir ortam olması durumunda çocuklar, doğal olarak iki dil edinme kapasitesine sahip olmaktadırlar.

İki dilliliğin tek bir tanımını yapmak mümkün görünmemektedir. Çünkü bireylerin yaşı, edinim biçimleri, içinde buldukları koşullar, ana dile maruz kalma durumları gibi nedenlerle bu tanım değişiklik gösterebilmektedir.

Bu bağlamda dil bilimcilerin bu husustaki tespit ve tanımlarına bu bölümde yer verilecektir:

İki dillilik, *Dilbilim Sözlüğü*’nde “Bireyin iki dil bilmesi veya bir toplumda iki dil kullanılması.” olarak tanımlanmıştır. (İmer vd., 2013)

Aksan, iki dillilik kavramını farklı yönlerden tanımlarken kişinin değişik nedenlere dayalı olarak ve farklı koşullara göre birden çok dili edinmesine, bu dilleri kullanmasına

dikkat çekmiştir. İki dilliliği “İkinci bir dili ana diline yakın bir düzeyde öğrenmesi durumu.” olarak tanımlamıştır. (Aksan, 2009)

Grosjean’a göre ise iki dilliliği tanımlarken kişinin iki ya da daha çok sayıdaki dilde anlamlı ifadeler üretebilmesine işaret ederken kişinin diğer dilde okuma, yazma, konuşma, dinleme becerilerinden en az birine hâkim olmasına dikkat çekmektedir. (Grosjean, 1994)

İki dilliliği Bloomfield “Her iki dilin de iyi şekilde kullanılabilmesi,” olarak tarif etmektedir. (Bloomfield, 1933)

Haugen ise “Dilde anlamlı ifadeler ortaya koyabilmek.” şeklinde ifade etmektedir. (Haugen, 1953)

Güzel, iki dilliliği “Bireyin bulunduğu yabancı bir ülkenin toplumunda, hayatının herhangi bir bölümünde, ana dilinden başka ikinci bir dili de iyi düzeyde bilmesi.” olarak tanımlamıştır. (Güzel, 2010)

Mohanty (1994) ise farklı bir yaklaşım kullanarak iki dillilik kavramını daha çok sosyo-iletişim açısından şu kelimelerle ifade etmektedir “İki dilli bireyler, iki veya daha fazla dilden herhangi birinin veya hepsinin konuşucularıyla etkileşimleri sırasında bireysel ve toplumsal iletişim ihtiyaçlarını karşılayabilen bireylerdir.” (Mohanty, 1994)

Araştırma yapılan Normandie ve Loire bölgelerinde veri toplanan yaş grubundaki çocukların yıllar önce çeşitli nedenlerle Fransa’ya göç etmiş ailelerin çocukları olduğu görülmektedir. Yukarıdaki tanımlarda da belirtildiği gibi çocukların doğdukları andan itibaren iki dile aynı anda maruz kaldıkları gözlemlenmektedir. Her iki dili de iyi seviyede bilmekle birlikte ana dili olarak tanımlanan ilk -ve çoğunlukta maruz kaldıkları- dilin daha ağır bastığı gözlemlenmektedir.

İki Dilliliğin Nedenleri

İki dilliliğin çeşitli nedenleri bulunmakla birlikte en temel nedeninin göç olduğu bilinmektedir. İki dilliliğin nedenlerinin şu şekilde sıralanması mümkündür: Göç / göçmenlik,

evlilik, sosyal ortam / doğal ortam, eğitim, öğretim, kurslar, içinde bulunulan coğrafya (resmi veya kültürel iki dillilik durumu), ikinci veya daha fazla dil öğrenme arzusu, dillerle ilgili hobi, ilgi duyma, ihtiyaç, meslekler ve kurumlar. (Ateşal, 2017)

İnsanlar buldukları yerden gelecekteki yaşamlarının bir kısmını ya da tamamını geçirmek üzere başka yere çeşitli nedenlerle göç ettiklerinde, kendileri için yeni sayılan o bölgenin diline ve kültürüne uyum sağlama süreci geçirmişlerdir. Bu anlamda II. Dünya Savaşı'nın ardından (1939-1945) iş gücü sağlanması amacıyla Avrupa ülkelerine yönelen göç hareketlerinde kitle iletişimi iki dilliliğin yaygınlaşmasına neden olmuştur.

İlerleyen yıllarda iş gücü nedeniyle göç eden bireyler eşleri ve çocuklarını da aile birleşimi yasası ile yanlarına almışlardır. Bu da ailelerinin sosyal yaşamda ikinci dile maruz kalmalarına neden olmuştur. Böylece yaşamlarını daha konforlu hale getirebilmek için de buldukları bölgede konuşulan dili öğrenme ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Çeşitli nedenlerden dolayı kendi ülkeleri dışında yaşamak durumunda olan bireylerin ve o ailelerdeki çocukların iki dile maruz kalmaları iki dilliliğin nedenleri arasında sayılabilir. Özellikle erken yaşlarda iki dillilik, çocukların iki dili de eşit düzeyde duyma ve kullanma imkânına sahip olmaları sebebiyle gerçekleşir.

İki farklı dil, iki farklı düşünme yeteneğini geliştirir. Bu da iki kültürü de tanıma avantajını elde etmesini sağlar. Çocuğun ana dilini konuşan kişiler ile büyümesi, dış dünyada ikinci dile maruz kalması sebebiyle aksansız konuşmasına neden olur. Örneğin Fransa'da doğup büyüyen çocukların ev içinde iken ebeveynlerinden ana dilleri olan Türkçeyi duymamaları, okul ve sosyal yaşamda ise Fransızca konuşuyor olmaları iki dilli olmalarına sebep olmaktadır.

Süreklilik gösteren bu duruma dayalı olarak çocuklar okuma ve yazmayı her iki dilde de öğrenebilirler ve kullanabilirlerse, her iki dili de aksansız olarak konuşabilir ve bu dillerle iletişim kurabilirler. Yine göçün etkisiyle iskân yerlerinin farklı dili konuşuyor olması bu çalışmada da bahsedileceği üzere göçmenlerin eğitim sorunu yaşamalarına neden olmuş

ve bu da iki dilliliğin doğuşuna katkı sağlamıştır. Sözü edilen kişilerin ebeveynlerinin ev içinde kullandığı ana dili Türkçe iken eğitim sürecinde ikinci dile maruz kalmaları, doğal olarak iki dili aktif biçimde kullanabilme yetisi kazanmalarını sağlamıştır. Bu da iki dilliliğin eğitimle ilgili nedeni olarak görülebilir.

Çalışmada bahsedilecek olan ELCO ve EILE ile devlet, iki dilliliği destekleyen ve kontrollü hale getiren bir misyon izlemiştir. Böylece iki dillilik kavramı gündeme gelmiştir.

Dillerin birbirini etkilemesi ve çeşitli dil gruplarının bir arada bulunması, beraberinde iki dillilik kavramını getirmiştir. İki dilli olan kişiler, iki ya da daha çok sayıdaki dilden birinin ya da tamamının konuşucularıyla bireysel ve / veya toplumsal iletişim ihtiyaçlarını karşılayabilen kişilerdir. Böyle bir tanımın ortaya çıkışı ile iki dillilik kavramına sosyo-iletişimsel boyuttan yaklaşılmıştır. Bireylerin günlük yaşamlarında konuşurken iki dile veya iki lehçeye ihtiyaç duymaları da iki dillilik nedenleri arasında sayılabilir.

İki dilden her birini yek diğerinin yerine dönüşümlü olarak ve birbirinin alternatifi olacak şekilde kullanma yetisini kazanmak iki dilliliğin ortaya çıkış nedenleri arasındadır. Başka bir neden de insanların hayatlarının herhangi bir döneminde herhangi bir sebepten dolayı ikinci bir dili öğrenmesidir.

Bazı araştırmalara göre iki dillilik, bireyin iki dil sistemiyle özdeşleşmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Bu araştırmalara iki dillilik; kişilerin türlü nedenlere dayalı olarak ve farklı koşullar doğrultusunda birden çok sayıda dil edinmesi, kullanması ya da başka bir dili neredeyse ana dili düzeyinde öğrenmesi durumudur.

İki dillilik ve / veya çok dillilik durumunun yaygınlaşmasında sömürgecilik de büyük oranda etkili olarak görülmektedir. Sömürgeci ülkelerin dilleri, sömürülen topraklardaki geçerli resmî dil olması sağlanmıştır. Bunun sonucunda çok dillilik durumu çok sayıdaki Asya ve Afrika ülkesinde yaygınlaşmıştır. Fransızcanın resmî dil olarak kabul edildiği Vietnam ve Kamboçya ile Hintçenin yanında İngilizcenin de resmî dil sayıldığı Hindistan bu duruma örnek verilebilir. Benzer şekilde Afrika ülkelerinden olan Botsvana, Burundi,

Kamerun, Mali, Nijer, Ruanda gibi çok sayıda ülkede de resmî dil olarak Fransızcanın benimsendiği görülmektedir.

Mackey (1967), “Eğitim amaçlı da olsa kişilerin yeni bir dilde öğrenim görmek amacıyla dil edinimini” iki dillilik olarak tanımlamaktadır. (Mackey, 1967)

Grosjean da “Sebebi her ne olursa olsun, insanların hareketliliği iki dilliliğin önemli bir sebebidir.” açıklamasında bulunmuştur. (Grosjean, 1982)

Fransız Eğitim Sistemi

Fransa eğitim sistemi ana hatlarıyla okulöncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim olarak dört basamaktan oluşmaktadır. Ülkedeki tüm bireylere ücretsiz eğitim sağlamak devletin görevidir. Fransa'nın eğitim sistemi değişmez dört temel kavram üzerine oturmaktadır. Bu kavramlar şunlardır: Ücretsiz eğitim, tarafsızlık, laik ve özgür eğitim ile son olarak okul yükümlülüğüdür.

Şekil 1

Aşağıdaki şekilde Fransız Eğitim Sistemi kademe kademe anlatılmıştır.

 Enseignement supérieur	UNIVERSITES ou ECOLES SUPERIEURES	Après le bac, les études supérieures peuvent durer de 2 à 8 ans selon le diplôme visé. Pour accéder à ces études, il est indispensable de fournir les diplômes et certificats scolaires acquis dans votre pays				
 Enseignement secondaire 2°	LYCEE GENERAL, TECHNOLOGIQUE ou PROFESSIONNEL	Terminale pour Bac général ou Bac technologique	Bac pro (en 2 ans)	Selon le parcours choisi, les études au lycée peuvent durer 2 ans, 3 ans ou 4 ans.		
		1ère	BEP ou CAP			
		2nde	2nde pro			
	COLLEGE	3ème	4ème	5ème	6ème	14 - 15 ans 13 - 14 ans 12 - 13 ans 11 - 12 ans
 Enseignement primaire 1°	ECOLE ELEMENTAIRE	C.M.2	Cycle 3	10 - 11 ans	Il n'y a pas d'examen à la sortie de l'école élémentaire.	
		C.M.1		9 - 10 ans		
		C.E.2		8 - 9 ans		
		C.E.1	Cycle 2	7 - 8 ans		
		C. P.		6 - 7 ans		
	ECOLE MATERNELLE	Grande section		5 - 6 ans		
	Moyenne section	Cycle 1	4 - 5 ans			
	Petite section		3 - 4 ans 2 - 3 ans			

Anaokullarında 3 ila 6 yaş arası çocuklara verilen okulöncesi eğitim: Üç yaşından itibaren hemen hemen tüm çocukların katıldığı okulöncesi eğitim, ilkokullarla birlikte “ilk” eğitimi oluşturmakta ve Fransa Millî Eğitim Bakanlığı'nın sorumluluğunda bulunmaktadır.

Fransız eğitim sisteminde 3 yaşından 16 yaşına kadar -anaokulu da dahil olmak üzere- bütün çocuklar için eğitim zorunludur. Anaokullarında ücretsiz olarak verilen okulöncesi eğitimin amacı çocukları ilkokula hazırlamaktır. Okuma, yazma, dinleme ve anlatma gibi farklı dil becerilerine adım atmaları amaçlanmaktadır. Anaokulu, çocukların okula gitme konusunda güdülemekte, eğitici oyunlar aracılığıyla kendilerini keşfetmelerini ve geliştirmelerini sağlamaktadır. Oynayarak, düşünerek, problem çözerek ve pratik yaparak çocuklar; konuşmayı, yazmayı, saymayı ve eğitime yönelik diğer konuları öğrenmektedirler. Anaokullarında Fransızca dil becerilerinin geliştirilmesine büyük önem verilmektedir. Fransa'da eğitim kademeleri çocukların yaş grubuna göre planlanmaktadır. Anaokulu 3 kategoriye ayrılmaktadır. Zorunlu olmamakla birlikte, 2 yaşından itibaren tavsiye edilen ve en küçük sınıf olarak adlandırılan Toute Petite Section sınıfı, özellikle Fransızca bilmeyen yabancı öğrencilerin dil gelişimleri ve okula uyum sağlamaları için ve ayrıca çalışan veliler için elverişlidir. “Küçük Grup” adı verilen “Petite Section” sınıfına 2-4 yaş arası çocuklar giderken “Orta Grup” denilen “Moyenne Section” sınıfı 4-5 yaş arası çocuklar içindir. Son olarak “Büyük Grup” anlamındaki “Grande Section” sınıfı bulunmaktadır. Bu son sınıf ise 5-6 yaş grubundaki çocuklara yöneliktir. Fransız eğitim sisteminde çocukların rahat bir şekilde dinlenmeleri veya vakit geçirmeleri için zaman ayrılmıştır. Ders aralarında öğretmenin gözetimi altında teneffüs saatleri bulunmaktadır. Öğle arası için iki seçenek vardır: Mümkünse çocuklar eve gidip tekrar gelebilirler, eve gidip dönmek mümkün değilse okulda yemek yiyebilirler. Türk kökenli çocuklar veya Afrika ülkelerinden gelen çocuklar için (velilerin de isteği üzerine) yemekler, dini kurallara uygun olarak hazırlanabilmektedir. Öğleden sonra -veya günün öğle arasından sonraki kısmında- ise yine çocukların Fransızca dil becerilerinin gelişmesine yönelik aktiviteler düzenlenmektedir. Öğleden sonra ana sınıfı öğrencileri için düzenli uyku saati bulunmaktadır. Çocukların uyumaları için ayrı ayrı

yatakların bulunduğu odalar vardır. Bütün bunlarla birlikte bazı bölgelerdeki anaokullarında çok dilliliği içeren faaliyetler de gözlemlenmektedir. Okul kütüphanesinde her dilden kitap bulundurulmasına özen gösterilmektedir. Ayrıca haftada bir gün velilerle birlikte bu kütüphanede bir saat süren kitap okuma etkinliği yapılmaktadır. Belirli zamanlarda her aile kendi dilinde bir kitabı sesli biçimde tüm öğrencilere okumaktadır. Böylece çocukların okula uyum sağlama süreçlerinin kolaylaştırılması amaçlanmaktadır. (*Fransa Eğitim ve Gençlik Bakanlığı, 2020a*)

İlköğretim okullarında 6 ila 11 yaş arası çocuklara verilen temel eğitim: İlköğretim kademesi beş yıl sürmektedir. İlköğretim kademesinin sonunda çocuklar doğrudan bir sonraki eğitim kademesine (ortaokula) geçerler. İlköğretim kademesinin birinci yılına büyük önem verilmektedir. Çünkü ilk yıl (CP) öğrencileri okuma, yazma ve saymayı öğrenmektedirler. Fransa'da ilkokul 1. yılda 5. yıla kadar şu şekilde tasarlanmıştır: İlk yıl "Cours Préparatoire (CP)" olarak bilinen hazırlık sınıfıdır. İkinci yıl "Cours Élémentaire 1 (CE1)" olarak adlandırılan temel eğitimin 1. sınıfıdır. İkinci yıl "Cours Élémentaire 2 (CE2)" temel eğitimin 2. sınıfıdır. Bunun ardından gelen "Cours Moyen 1 (CM1)" orta eğitimin 1. sınıfıdır. Son olarak ise "Cours Moyen 2 (CM2)" orta eğitimin 2. sınıfı olup ilkokulun son yılıdır. İlkokulu başarı ile bitiren tüm öğrenciler ortaokula devam etmektedirler.

Kolejlerde 11 ila 15 yaş arası öğrencilere verilen orta eğitim: Orta öğretim zorunludur ve tüm öğrenciler için ortaktır. Eğitim sonunda (lise sonunda), öğrenciler lise eğitimine erişimi koşullandırmayan bir sınav olan Diplôme National du Brevet (DNB) sınavına girerler. Öğrencinin karnesine ve projesine göre genel ve teknolojik lisenin ikinci sınıfa, meslek lisesinin ikinci sınıfına veya mesleki yeterlilik belgesi (CAP) hazırlık sınıfının ilk yılına yönlendirilebilirler. Orta öğretim 11 yaşında başlar ve 4 yıl sürer. Fransız eğitim sistemi Türkiye ile kıyaslandığında biraz farklılık göstermektedir. Ortaokulda sınıf ilerledikçe sınıfı gösteren rakam küçülmektedir. Buna göre ortaokulda sınıflar şöyle adlandırılmaktadır: "Sixième" 6. sınıf (Orta 1), "Cinquième" 5. Sınıf (Orta 2), "Quatrième" 4. sınıf (Orta 3),

“Troisième” 3. sınıf (Orta 4). Ortaokulda dersler biraz daha fazladır ve her ders için farklı öğretmenler bulunmaktadır. Her derse kendi alanında uzmanlaşmış bir öğretmen girdiği için içerik daha zengindir. Ortaokul sonunda yani orta 4’te öğrenciler Fransızca, matematik, tarih ve coğrafya derslerinden sınava girerek ilk diplomalarını alırlar. Diploma, “Brevet des collèges” adıyla anılmaktadır. Bu sınavda başarılı olanlar liseye girme hakkını elde etmektedirler. Fransa’da lise toplam 3 yıldır.

Genel teknolojik eğitim liselerinde veya meslek liselerinde 15 ila 18 yaş arası öğrenciler için verilen eğitim lisedir ve liselerde eğitim üç yıl sürmekte olup şu üç branşı içermektedir: Genel branş (uzun süreli yüksek öğrenime hazırlamaktadır), teknik branş (öncelikle teknik nitelikteki kısa süreli yüksek öğrenime hazırlamaktadır) ve mesleki branş (esas olarak çalışma hayatına hazırlamakla birlikte yüksek öğrenime de geçiş imkânı sağlamaktadır).

Liseler, genel liseler, teknoloji liseleri ve meslek liseleri olarak üç gruba ayrılmaktadır. Bütün çeşitleriyle liselerde eğitim süresi üç yıldır. Bu yıllar “Seconde” lise 1, “Première” lise 2 ve son olarak “Terminal” lise 3 olarak sıralanmaktadır. Genel lise içinde ayrıca farklı bölümler bulunmakta olup öğrenciler istedikleri ağırlıktaki bölümleri seçebilmektedirler. Bu bölümler şunlardır:

“Littéraire (L)”: Edebiyat ve yabancı dil,

“Economie et Social (ES)”: Ekonomi ve sosyal,

“Scientifique (S)”: Bilim.

Her bölümün zorunlu ortak dersleri bulunmaktadır. Bu dersler şunlardır: Matematik, fizik, kimya, Fransızca, felsefe, tarih ve coğrafya. Seçilen bölüme göre farklılık gösteren seçmeli dersler de bulunmaktadır. Lise eğitiminin tamamlandığı, ulusal bir diploma ile tasdik edilmektedir. Bu amaçla öğrenciler “Baccalauréat (BAC)” adıyla bilinen lise bitirme sınavına girerler. Sınav, öğrencinin ortaöğretimi bitirdiğini gösterirken üniversiteye girme hakkı sağlamaktadır. (*Eduscol*, 2018)

Fransa'da Türkçe ve ELCO Programı

Bu başlık altında ELCO (Enseignement des Langues et Cultures d'Origine) programı tanıtılacak ve daha sonra kaldırılmasının nedenleri ile EILE (Enseignements Internationaux de Langues Étrangères) programına geçiş süreci anlatılacaktır.

Fransa'da 1975 yılından itibaren yaşamaya başlayan Türk nüfus, aile birleşimi politikasından yararlanmak suretiyle memleketlerindeki eşlerini ve çocuklarını yanlarına almaya başlamışlardır. Bu süreçte Fransa'ya gelen çocukların eğitim sorunları ortaya çıkmıştır. Fransa bu sorunu çözmek amacıyla çeşitli adımlar atmaya başlamış ve ELCO dersleri de bu süreçte ortaya çıkmıştır. Göçmen çocukların Fransız okuluna ve ayrıca geri döndüklerinde de kendi ülkelerine uyumlarını sağlamak için bu sistem başlatılmıştır. Hatta Fransa'ya gelen öğrencilerin ülkelerinde de aynı sistemin uygulanması talep edilmiştir.

Böylece Portekiz ile 1973; İtalya ve Tunus ile 1974; Fas ve İspanya ile 1975; Yugoslavya ile 1977; Türkiye ile 1978 ve son olarak da Cezayir ile 1981 yılında karşılıklı anlaşmalar kapsamında Fransız ilkokullarında, adları geçen ülkelere gönderilen öğretmenler yoluyla göçmen çocuklara ana dili eğitimleri vermeye başlanmıştır. Türkçe dersleri 1983 yılında ortaokullarda ve meslek liselerinde vermeye başlanmıştır.

Anadil ile ilgili bu derslere, Türkiye'den gönderilen öğretmenler Fransızca bilmedikleri için yerel okul yönetimleriyle herhangi bir irtibat kurulmadan, 1998 yılına dek devam edilmiştir. Daha sonraları Türkiye'de uygulanan Fransızca sınavında başarılı olan öğretmenler aynı amaçla Fransa'ya gelmeye başladıklarında yerel eğitim kurumlarıyla iletişim kurulması kolaylaşmıştır. Aynı durum şu an da sürmektedir.

Fransa'da yerleşik hale gelmiş olan göçmenlerin ihtiyaçları doğrultusunda söz konusu dersler zamanla şekillenmiştir. Son zamanlarda ise ELCO derslerinde, öncelikli olarak öğrencilere kendi kültürlerine ilişkin bilgiler verilmesine ve yaşadıkları ülkeyle kendi ülkeleri arasında var olan farklılıkların ortaya koyulması üzerinde çalışılmaktadır.

Tablo 1

Fransız ilkokullarında ELCO derslerini takip eden öğrencilerin ülkelerine ve belirli eğitim yıllarına göre dağılımları

Ülke adı	1984/1985	1990/1991	1997/1998	1999/2000	2000/2001
Cezayir	36,345	12,000	9,421	8,600	7,948
Fas	10,427	28,000	28,451	27,279	23,514
Tunus	8,471	9,100	5,831	5,457	5,110
İspanya	8,364	3,200	1,366	1,327	1,072
İtalya	14,398	12,700	10,173	11,322	8,102
Portekiz	41,419	22,000	10,105	10,625	9,371
Türkiye	14,783	16,500	13,934	12,883	11,464
Yugoslavya	3,325	1,650	188	–	30
Toplam	137,532	105,150	79,469	77,493	66,611

(Akıncı, 2007)

Tabloda da görüldüğü üzere ELCO derslerine devam eden öğrencilerin sayısında - tüm ülkeler için- zaman içerisinde büyük bir düşüş dikkati çekmektedir. 2000 - 2001 yılları arasında Fransız yetkili mercilerine göre ilkokulda öğrenim gören ve Türkçe derslerine katılan öğrencilerin sayısı her ne kadar 11.464 olarak sunulmuş olsa da konsolosluklara bağlı eğitim müşavirliklerine göre günümüzde bu dersleri takip eden öğrencilerin sayıları 18.000 ila 20.000 arasındadır. 2006 - 2007 döneminde Fransa'daki Türk çocuklarına ELCO kapsamında anadil eğitimi, Türkçe ve Türk kültürü derslerinde uzman 185 öğretmen tarafından Paris Eğitim Müşavirliği, Lyon ve Strazbourg Ataşeliğine bağlı olarak verilmiştir. Öğrencilerin oransal olarak ne kadarının bu derslere katılabildiği yönünde net rakamlar verilememektedir. 2005 yılının mart ayında Paris Eğitim Müşavirliği'nde ortaya konulan istatistiğe göre okulöncesi eğitimden üniversiteye dek Türk kökenli öğrenci sayısı toplam 71.321'dir. Bu rakamlara bakıldığında Türk öğrencilerin %50'sinden fazlasının Türkçe

derslerinden faydalanamadığı anlaşılmaktadır. Müşavirlik tarafından sunulan verilere göre 2001 - 2002 eğitim öğretim yılında okula devam eden öğrencilerin sayısı ile devam ettikleri okullar bakımında dağılımları aşağıda yer alan tabloda gösterilmektedir. (Akıncı, 2007)

Tablo 2

2001–2002 öğretim yılında okula devam eden çocukların devam ettikleri okullara göre dağılımları

Okul çeşitleri	Toplam öğrenci sayısı
Okul öncesi eğitim	19.433
İlkokul	28.348
Özel eğitim (ilk ve orta öğretim)	2.633
Ortaokul	14.425
Genel ve teknik lise	2.804
Meslek lisesi	3.856
Yüksek okullara hazırlık	42
Yüksek teknisyenlik	327

(Akıncı, 2007)

Okulöncesi, ilkokul birinci sınıf, lise ve üniversite öğrencileri ELCO derslerine katılım sağlamamaktadır. Fransa'daki ortam ile mevcut sayım sistemlerindeki belirsizlik nedeniyle sağlıklı istatistiksel bilgiler elde etmek oldukça güçtür. Ancak yukarıdaki toplam öğrenci sayısı göz önünde bulundurulduğunda, 20.000'e yakın ilkokul, 15.000'e yakın ortaokul olmak üzere toplam 35.000 öğrenci Türkçe ve Türk kültürü dersleri için potansiyel öğrenci statüsündedir. Yukarıda da belirtildiği gibi potansiyel 35.000 öğrenciden yaklaşık 20.000'i bu derslerden yararlanmamaktadır.

Son 15 yıldan bu yana Türkçe, Fransa'da ELCO programının dışında yabancı bir dil olarak da öğretilmektedir. Fransa'daki ortaokul ve liselerde ikinci ve üçüncü yabancı dil olarak Türkçenin öğretilmesi 21 Kasım 1994 tarihli bakanlık kararına göre

yasallaşmıştır. Bu kapsamda yapılan Türkçe derslerine 1997 - 1998 yılında 77 öğrenci örgün eğitim aldıkları lisede, 43'ü de uzaktan eğitim (CNED)¹ yoluyla katılmıştır. Sözü edilen derslere devam eden öğrencilerin sayısında giderek artış görülmektedir. Örnek verilecek olursa 2001 - 2002 yıllarında liselerde ve uzaktan eğitim yoluyla öğrenim gören toplam 325 lise öğrenci bu dersi almıştır. Söz konusu Türkçe dersleri Fransız Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı öğretmenler tarafından verilmektedir. Bu dersleri veren öğretmenlerin sayısı 3 ila 5 kadar olmakla birlikte 5-6 kadar öğretmen de bu kapsamda Fransa'da Türkçe öğretmeni olabilmek için sırada beklemektedir. Paris, Strasbourg, Nancy, Metz, Grenoble ve Rennes gibi büyükşehirlerde bulunan liselerde bu dersler işlenmektedir. (Jolly-Yılmaz, 2001)

ELCO Sisteminden EILE Sistemine Geçiş

İlk olarak Türkçe ve Türk Kültürü derslerinin tarihçesi hakkında bu başlık altında bilgi verilecek, ardından da ELCO uygulamasından EILE uygulamasına intikal süreci ele alınacaktır. Altmışlı yıllarda Türkiye'den Fransa'ya doğru göç hareketinin başlaması, aile birleşimi politikalarından faydalanmayı ve başka ihtiyaçları da yanında getirdi. Fransa'daki Türklerin (ve diğer yabancı uyruklu) ailelerin çocuklarının kendi ülkelerine döndüklerinde uyum açısından zorluklarla karşılaşmamaları için Fransız yetkililer Ana Dili ve Kültürü Ders projesini (ELCO: Enseignement des Langues et Cultures d'Origine) hayata geçirmişlerdir. (Yüksek Uyum Kurulu, 2010)

Fransa'da Türkçe dersleri, 1978'de Türkiye ile Fransa arasında yapılan karşılıklı anlaşmalar kapsamında, ilkokul seviyesinden başlayarak Türkiye'den gönderilen öğretmenlerce verilmeye başlanmıştır.

Macron son iki yıl zarfında 15 adet cami, 12 adet dernek ve 4 adet okulun kapatıldığını ifade etmiş ve ülkedeki okullarda toplam 80 bin öğrencinin "ana dil ve kültürü eğitimi" (ELCO) çerçevesinde yabancı dil dersleri aldığını söylemiş ve ayrıca şu ifadeleri

¹ CNED: Centre National d'Enseignement à Distance (= Uzaktan Öğretim Ulusal Merkezi). "Bu sistem öğrenciye uzaktan öğrenim görme, kendini yetiştirme ya da eğitimini tamamlama olanağı sağlar. Bu sistemde öğrenci, evinde tek başına, kendine uygun bir tempoda çalışır. Öğretmenle öğrenci arasındaki iletişim posta, telefon, internet gibi çeşitli yollarla sağlanır." (Jolly-Yılmaz, 2001)

kullanmıştır: "Fransa Cumhurbaşkanı olarak Cumhuriyetin okullarında devletin kontrol sağlayamadığı derslerin verilmesi beni rahatsız ediyor. Müfredat konusunda bir kontrol sağlayamıyoruz ve bu bir sorun." şeklinde konuştu. Bu derslerin bitirilmesi için Tunus, Türkiye, Fas ile aylardır müzakere yapıldığını aktaran Macron, "Bu dersleri veren öğretmenler kontrole tabi tutulacak. Bu öğretmenler Fransızca konuşmalı, yasalara uymalı ve ders müfredatı kontrol edilmeli."

"Yabancı diller konusunda uluslararası eğitim" sistemine geçilmesi gerektiğini dile getiren Macron, Fransa'da ana dili ve kültürü üzerine eğitimi veren 8 farklı ülke ile bu sisteme geçilmesi üzerine anlaşmalarını belirtirken Türkiye ile anlaşma sağlanamadığını ileri sürmüştür. Ayrıca Eylül 2020 itibariyle Fransa'daki okullarda yürütülen tüm yabancı dil ve kültür derslerinin iptal edileceğini de duyurmuştur.

Anlaşmaya varılan ülkelerle belirtilen tarihten itibaren yeni sisteme geçileceğini söyleyen Macron, Türkiye ile bir anlaşma sağlanamaması ve yeni sistemin kabul edilmemesi durumunda tüm derslere son verileceğini ifade etmiştir. Macron, bu durumda Türkçe derslerinin öğretiminin kendileri tarafından sağlanacağını söylemiştir. (Özcan, 2020)

ELCO kapsamında Fransa'da ana dili ve kültürü dersleri 2016 yılından itibaren yerini Uluslararası Yabancı Diller Öğretimi Uygulamasına (EILE: Enseignements Internationaux de Langues Étrangères) bırakmıştır. Portekiz ve Fas, anlaşmayı ilk kabul eden ülkeler arasında yer almıştır. Türkiye'nin ise 2020-2021 eğitim-öğretim yılından itibaren anlaşmayı imzalaması gerekecek ve Türkçe dersleri ilk kez ana dili ve kültürü dersleri yerine yabancı dil dersleri kapsamında verilecektir. Fransa Millî Eğitim Bakanlığı'nın bu yeni uygulamaya ilişkin açıklaması şöyledir: "2016 yılından itibaren Ana Dili ve Kültürü Dersi (ELCO) yerini uluslararası sınıflardan ilham alarak geliştirilen bir uygulamaya bırakmıştır. Bu dillerin öğretimi Uluslararası Yabancı Diller Öğretimi (EILE) kapsamında gerçekleştirilecektir. Dersler ilkökul 2. sınıftan itibaren seçmeli ders olarak herkese açıktır. Haftada 24 saat ders programına ek olarak haftada 1,5 saat ders işlenmektedir. Öğrencilerin kazanımları düzenli

olarak ölçülmektedir. Öğretim, anlaşmaya taraf olan ülkelerce gönderilen ve mükemmel derecede Fransızca konuşan öğretmenler tarafından sağlanmaktadır. Derslerin niteliğine gösterilen önem artmıştır. İlkokul düzeyinde seçtikleri dil veya dillerin öğrenciler tarafından ortaokul düzeyinde de seçmeli yabancı dil olarak alınması olanağı bulunmaktadır.” (Eduscol, 2021)

Fransa'da lise seviyesindeki Türkçe dersleri, Türkçenin ileri düzeyde ikinci dil veya yabancı dil olarak öğretilmesi, Fransa'nın sadece bazı bölgelerinde mümkündür. Bu bölgeler Türklerin yoğun olarak yaşadıkları bölgeler olup aralarında Grenoble, Metz, Nancy, Paris, Rennes ve Strasbourg gibi büyük şehirler de bulunmaktadır. Ülke genelinde ise lise düzeyinde Türkçe öğreten öğretmen sayısı sadece 7'dir. (Salom, 2015)

Devlet okullarında ortaokul ve lise seviyesinde öğretmen olabilmek için CAPES (Certificat d'aptitude au professorat de l'enseignement du second degré – Ortaokul ve Ortaöğretim Düzeyinde Öğretmenlik Yetenek Belgesi) adlı öğretmenlik sınavında başarılı olmak gerekmektedir. (Fransa Eğitim ve Gençlik Bakanlığı, 2020b). Her branşın kendine mahsus bir CAPES sınavı bulunmaktadır.

Fransa'da Türkçe öğretmenliği için sınav (CAPES Réservé de Turc) ilk defa 2000 yılında asistan öğretmenlere “Sertifikalı Öğretmen” (Professeur Certifié) ünvanı verme amacıyla yapılmıştır. Toplam 7 asistan öğretmen Perben ve Sapin yasaları gereğince resmi öğretmen olarak atanmış ve Paris, Strazburg, Rennes, Grenoble, Nancy-Metz, Orléans-Tours bölgelerinde göreve başlamışlardır. Söz konusu atamaların ardından Fransa'da Türkçe öğretmenliği sınavı kaldırılmış ve 2021 yılına kadar yapılmamıştır. Salom'a göre, Fransa'da 2000 yılından beri Türkçe öğretmenliği sınavının tekrar yapılmamasının iki sebebi vardır: İlk sebep Fransa Millî Eğitim Bakanlığının ekonomik bakımdan yetersizliği, diğer sebep ise Türk kökenli öğrencilerin Türkçeyi öğrenme seçeneklerinin kısıtlanmasıdır. Salom'a göre Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyeliği beklediği süreçte yaşananlar da Fransa'daki Türkçe eğitimini olumlu olarak etkilememiştir. Türkçe eğitiminin yürütülmesi için

Fransa, ilave bir yatırımda bulunmak istememektedir. Güncel verilere göre ise Türkçe öğretmenliği sınavı (CAPES de Turc) yapılmadığı sürece Türkçe öğretiminin Fransa'daki geleceği belirsizliğini koruyacaktır. Ayrıca 2000 yılında resmi olarak atanmış olan 7 Türkçe öğretmenin emekli olmasının ardından Türkçe öğretiminin sürdürülemez ihtimali bulunmaktadır. (Salom, 2015)

Fransa'da yükseköğretim düzeyinde Türkçe: Fransa'da yükseköğretim düzeyinde, iki şehirde (Paris ve Strazburg'da) Türkoloji lisans programı mevcuttur. Bu lisans programlarına bağlı olarak Paris'te Association des Étudiants de Turcologie (ADET) ve Strasbourg'da Association Strasbourgeoise des Étudiants en Turcologie (ASET) adlı öğrenci dernekleri faaliyet göstermektedirler.

İlgili Araştırmalar

Avrupa'da ikamet eden Türk kökenli çocuklara ana dili öğretimi konusunda çok sayıda akademik çalışmalar bulunmaktadır. Bilhassa son zamanlarda Fransa'daki iki dilli olan Türk çocukları hakkındaki çalışmaların sayısı giderek artmaktadır. (Arı, 2015) Bu bölümde Avrupa'da yapılan birkaç araştırmaya yer verilmiştir.

Şerife Dilek BELET (2009) "*İki Dilli Türk Öğrencilerin Ana Dili Türkçeyi Öğrenme Durumlarına İlişkin Öğrenci, Veli ve Öğretmen Görüşleri* (Fjell İlköğretim Okulu Örneği, Norveç)" adlı makalesinde Norveç'te yaşayan iki dilli Türk çocuklarının ana dilleri olan Türkçeyi öğrenme durumlarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Söz konusu araştırma nitel araştırma yöntemi kullanılarak yapılmıştır. İlköğretim öğrencileri, veliler ve öğretmenlerden açık uçlu anketler yoluyla toplanan veriler betimsel analiz tekniğiyle çözümlenmiş, frekans dağılımlarını gösteren tablolar ve katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılarla desteklenerek araştırma bulguları sunulmuştur. Araştırmada öğrencilerin, velilerin ve öğretmenlerin görüşlerine dayalı olarak ulaşılan sonuç, Norveç'te yaşayan Türk çocuklarının Türkçe öğrenme amaçlarının ana dillerine hâkim olmak, bu dille sağlıklı şekilde iletişim kurabilmek ve içinde yaşadıkları toplumun dilini başarılı bir şekilde edinmek

olduğunu göstermektedir. Katılımcılar ana dillerini kullandıkları alanın özellikle aile çevresinden oluştuğunu, öğrencilerin anlama ve konuşmada sorunlar yaşadığını belirtmişlerdir. Bunların çözümü olarak ise okuldaki programlarına Türkçe derslerinin eklenmesi, kaynak miktarının artırılması, kitap okumaya yönelik faaliyetlerin çoğaltılması ve eğitim CD'leri vasıtasıyla öğrenme ortamlarının geliştirilmesi gibi öneriler sunmuşlardır. Araştırmadaki temel amaç, Norveç'teki iki dilli Türk öğrencilerin ana dilleri olan Türkçeyi öğrenmelerine ilişkin durumlarının ortaya çıkarılmasıdır. Bu amaca dayalı olarak araştırma çerçevesinde yanıt aranan sorular şunlardır: 1. Norveç'te yaşayan iki dilli Türk öğrencilerin Türkçe öğrenme durumlarına ilişkin görüşleri nelerdir? 2. Norveç'te yaşayan iki dilli Türk öğrencilerin Türkçe öğrenme durumlarına ilişkin velilerin görüşleri nelerdir? 3. Norveç'te yaşayan iki dilli Türk öğrencilerin Türkçe öğrenme durumlarına ilişkin öğretmenlerin görüşleri nelerdir? Yaşamını Norveç'te sürdüren Türk öğrencilerin ana dilleri olan Türkçeyi öğrenme durumları ve amaçlarına ilişkin öğrenci görüşleri şöyledir: Aileleriyle ve Türk arkadaşlarıyla iyi şekilde iletişim kurabilmek, Türkçeyi etkili bir biçimde kullanabilmek ve derslerde başarı kaydetmek.

Norveç'teki Türk öğrencilerin çoğunluğunun Türkçe dersi almadıkları, Türkçe ile ilgili etkinliklerin aileleriyle ve Türk arkadaşlarıyla yapılan konuşmalarla sınırlı kaldığı, öğrencilerin yarısından daha az bir kısmının Türkçe kitap okuma ve internet aracılığıyla ana dillerini geliştirmek için gayret ettikleri görülmektedir. Bunun yanında Türkçeyi öğrencilerin yarısından fazla bir bölümünün kullandığı, çok az bir bölümünün hiç kullanmadığı ya da ara sıra kullandığı da araştırmanın sonuçları arasında yer almaktadır. Türkçe öğrenirken karşılaştıkları sorunlarla ilgili olarak ise öğrenciler, en çok yazma ve konuşma gibi becerilerde sorun yaşadıklarını, pratik olarak kullanmamaları nedeniyle öğrendiklerini unuttuklarını ve sözcük bilgilerinin yetersizliğini ifade etmektedirler. Karşılaştıkları bu sorunların çözümüne dair öneriler içinde daha ziyade teknoloji kullanımına değinmişler ve bu konuda internette yer alan kaynakların ve Türkçe eğitim CD'lerinin kullanılmasına, ders

dışı etkinliklerin çeşitlendirilmesine, okul programlarına Türkçe dersinin ilave edilmesine ya da ders saatinin artırılmasına değinmişlerdir.

Türkan Güler Arı, (2015) *İki Dilli Türk Çocuklarının ve Velilerin Ana Dili Türkçeyi Öğrenme Tutumları (Aisne Bölgesi-Fransa Örneği)* başlıklı yüksek lisans tezinde yurt dışında yaşayan iki dilli Türk çocukların ve velilerin Türkçeyi öğrenmeye yönelik tutumlarını, görüşlerini tespit etmek ve Türkçe derslerine devam etme nedenlerini belirlemek amaçlanmaktadır. Çalışmanın örneklemi ise çeşitli illerdeki 5 okulda 2., 3., 4. ve 5. sınıfa devam eden Türkçe ve Türk Kültürü derslerine katılmakta olan 51 öğrenci ve 29 veliden oluşmaktadır. Ana dili dersine katılan iki dilli Türk öğrenciler ve velilerinin algılarını, düşüncelerini analiz etmek için tarama modelinde bir araştırma yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, Fransa'da özellikle Aisne bölgesinde yaşayan Türk çocuklarının ana dilini öğrenirken karşılaştıkları sorunlar şunlardır: Türkçe kelime haznesi darlığı, cümledeki kelimeleri yarı Türkçe yarı Fransızca kullanmaları, öğrencilerin Türkçeyi tam anlamıyla anlayamamaları, Türkçe metinleri anlayamamaları, Türkçe ders saatlerinin az olması, anne ve babanın ağız özellikleri gibi sorunlar ortaya çıkmaktadır. Çalışma sonucunda veliler Fransa'daki Türkçe öğretimine yönelik şu önerilerde bulunmaktadır: Fransa'da Türk okulu açılmalı, daha fazla Türkçe dersi olmalı, Türkçe ve Türk kültürü dersleri vermeleri için kaliteli öğretmenler görevlendirilmeli, Türk kültürünün tanıtılması için sosyal aktiviteler arttırılmalı, uygun seviyeli dergiler ve radyo programları hazırlanmalı, dernekler bu amaçla daha fazla çalışmalı, Türkçeyi güzel ve doğru konuşmaları için ailelere eğitim verilmeli, Türkçe konuşma pratiklerinin yapılmasını sağlayan materyaller geliştirilmeli, kelime haznelerinin genişletilmesi için etkinlikler çoğaltılmalı, Türkçe ve Türk kültürü dersinde alınan puanlar sınıf geçmede etkili olmalı, ders kitaplarında eğlenceli ve seviyeye uygun metinler yer almalı, görevlendirilen Türkçe ve Türk kültürü dersi öğretmenleri iyi derecede Fransızca bilmeli, öğretmenler velilerle ve okul idaresiyle işbirliği içerisinde olmalı, sınıf ortamları eğitime uygun hale getirilmeli.

Aynur Oksal & Fatih Güner, (2017) "*Fransa'daki Türkçe ve Türk Kültürü Dersine Yönelik Veli ve Öğrenci Görüşleri: Aveyron Bölgesi Örneği*" adlı çalışmalarında, Fransa'daki Türk asıllı öğrencilerle velilerin Türkçe ve Türk kültürü dersine yönelik görüşlerini incelemeyi amaçlamaktadırlar. Çalışmada nitel araştırma yaklaşımlarından "durum çalışması" esas alınmış olup 20 veli ve 40 öğrencinin katılımı ile 2017-2018 eğitim-öğretim yılı başlarında, yürütülmüştür. Elde edilen bulgulara hem veliler hem de öğrenciler günlük yaşamda Türkçe ve Türk Kültürü dersi için çoğunlukla "Türk Okulu" tabirini kullanmaktadırlar. Veli görüşlerine dayalı olan bulgular, Türkçe ve Türk kültürü dersinin öğrencilerin okuma, yazma ve konuşma becerilerinde gelişme kaydettiğini, bu derste yapılan etkinlikleri evde ve günlük yaşamlarında tekrar ettiklerini, derse katılım sağlamalarından sonra Türkçeye ve sözü edilen derse yönelik ilgilerinin arttığını göstermektedir. Çalışmaya göre öğrencilerin Türkçe ve Türk Kültürü dersine katılmalarının nedenleri olarak şunlar dile getirilmiştir: Türkçeyi öğrenme, ailenin derse katılım konusunda isteğini yerine getirme, derse duyulan sevgi, başka arkadaşlarının da derse gelmesi, Türkiye'ye gittiğinde Türkçeyi etkili ve güzel konuşabilme, derse katılım belgesi alma, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı programında görev alabilme vb. Çalışmada elde edilen bir diğer bulgu da velilerin ve öğrencilerin ev ortamında Türkçe konuşmaları, medya araçlarını Türkçe olarak kullanmaları, evde Türkçe kitap okumaları ve tatillerde Türkiye'ye gitmeleri ve bu suretle Türkçelerinin gelişimine katkı sağlamalarıdır. Velilerin de öğrencilerin de Türkçe ve Türk kültürü dersini günlük hayatlarında daha çok "Türk Okulu" tabiriyle dile getirdikleri görülmektedir. Buradan hareketle söz konusu dersin, Fransız eğitim sisteminin dışında kalan bir ders olarak görüldüğü sonucuna ulaşılabılır.

Örneklemin bir bölümünü oluşturan velilerin, Türkçe ve Türk kültürü dersinin Türkçeye katkısına dair düşüncelerinin genel bakımdan olumlu yönde olduğu görülmektedir. Veli görüşlerine göre Türkçe ve Türk kültürü dersi öğrencilerin okuma, yazma ve konuşma becerilerinde gelişme sağlamakta, bu derste yapılan etkinlikleri evde

ve günlük yaşamlarında öğrenciler tekrarlamakta ve derse katılımlarından sonra öğrencilerin Türkçeye ve derse ilgileri artmaktadır. (Oksal & Güner, 2017)

Dilek Baştuğ & Şeref Kara (2018) “*İki Dilli Türk Çocuklarının Ana Dil Öğretimine İlişkin Aile Görüşleri*” adlı makalede Fransa’da yaşayan Türk kökenli ailelerin çocuklarının Türkçe öğretimi hakkındaki görüşlerinin incelenmesi amacıyla nitel araştırma veri toplama tekniklerinden görüşme yoluyla veriler elde edilmiştir. Yurt dışındaki iki dilli Türk çocuklarına yönelik olarak geliştirilen Türkçe ve Türk kültürü dersi, dilin temel becerilerini kazandırmanın yanında Türk dilinin ve kültürünün çocuklar tarafından tanınması, Türkiye’ye geldiklerinde çocukların uyum sağlayabilmeleri için tasarlanmıştır. Yurt dışında yaşayan Türk kökenli ailelerin üçüncü nesilden itibaren ana dilleri olan Türkçeyi çocuklarına öğretme bakımından ilgilerinin azaldığı değerlendirilmektedir. Yapılan araştırmalar da bu sonucu ortaya koymaktadır. Bu makalede Fransa’daki Türk kökenli ailelerin çocuklarının Türkçe öğretimi hakkındaki görüşlerini belirlemek amaç edinilmiştir. Çalışma grubu, yaşamlarını Fransa’da sürdüren 12 göçmen Türk ailesi ile görüşülerek oluşturulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanarak daha önceden belirlenmiş temalara göre veriler yorumlanmıştır. Bu araştırma sonucunda Türkçe öğrenmelerine ilişkin çoğu ailenin verdiği cevap “Kültürünü unutmamalı bu yüzden dili öğrenmelidir.” şeklinde olmuştur.

Derya Acar (2023) *Avusturya’daki Türkçe Ana Dili Dersine Yönelik Veli Görüşleri: Viyana Örneği* adlı yüksek lisans tez çalışmasında amaç, Avusturya’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının anne, babalarının “Türkçe Ana Dili” dersine yönelik görüşlerinin ortaya konulmasıdır. Bu çalışma nitel bir araştırma olup görüşme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Avusturya’nın başkenti Viyana’da yaşayan ve 2022-2023 eğitim-öğretim yılında “Türkçe Ana Dili” dersine katılan iki dilli (Almanca-Türkçe) 20 öğrencinin velisi oluşturmaktadır. Araştırmanın amacına yönelik derinlemesine bilgi sağlanabilmesi için yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanarak sorular velilere yöneltilmiştir. Araştırma sonucunda velilerin Türkçe Ana Dili dersini önemli ve gerekli

bulduğu görülmüştür. Katılımcıların dörtte üçü Avusturya'da verilen Türkçe Ana Dili dersine karşı düşünceleri pozitif yöndedir. Dersle ilgili negatif düşünceleri olan veliler görülmemektedir. Velilere göre Avusturya'da Türkçe ile ilgili olarak çocuklarının en sık yaşadıkları sorunlar, standart Türkçe ile konuşmama, kurdukları cümlelerde kelimeleri yarı Türkçe yarı Almanca olarak kullanma, Türkçe kelime haznesi darlığı ve Türkçeyi yanlış kullanma olduğu tespit edilmiştir.

Bölüm 3

Yöntem

Araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama süreci, kullanılacak veri toplama araçları ve son olarak verilerin analizi bu bölümde almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada Fransa'da yaşayan iki dilli Türk kökenli çocukların ve velilerin Türkçe öğrenimine yönelik görüşlerini ortaya çıkarma amacına yönelik olarak nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışma yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile yürütülmüştür. Ve katılımcılar tarafından elde edilen açıklamalar ise içerik analizi ile çözümlenmiştir.

Nitel araştırma, "gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma" olarak tanımlanabilir. (Yıldırım & Şimşek, 2008, s. 39)

Nitel araştırmalarda en sık kullanılan yöntemlerden biri görüşmedir. Görüşme, nitel araştırmalarda yararlanılan bir veri toplama tekniğidir. (Punch, 2005)

Görüşme; kişilerin duygularının, düşüncelerinin, tutumlarının, tecrübelerinin ve şikayetlerinin anlaşılabilmesi için etkili bir tekniktir. (Sevencan & Çilingiroğlu, 2007)

Görüşme, amacı bilgi toplamak olan bir sohbettir. (Berg, & Lune, 2015)

Görüşme diğer insanları anlamak için kullanılan en güçlü yöntemlerden biridir. İnsanların gerçeklere ilişkin çeşitli algılarını, anlamlandırmalarını, tanımlamalarını ve gerçeği ifade etme şekillerini ortaya koymanın bir yoludur. (Punch, 2005, ss. 165-166)

Tüm bu görüşme tanımları neticesinde, görüşmenin bir iletişim yolu olduğunu ve açık uçlu sorular ile insanların bir konu hakkındaki düşüncelerini ortaya koyma sürecidir denilebilir. Bu doğrultuda, Fransa'da yaşayan iki dilli Türk çocukların ve velilerin Türkçe dersi ile ilgili görüşlerini değerlendirmek amacıyla ve daha fazla bilgiyi biriktirmek

düşüncesiyle araştırma nitel araştırma olarak seçilerek görüşme metodu ile katılımcılardan veriler toplanmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırma, Fransa'nın Haute Normandie ve Loire bölgesinde farklı şehirlerde yaşayan ve farklı okullara giden iki dilli Türk kökenli öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmanın grubu 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Türkçe derslerine katılan ve daha önce katılmış olan iki dilli Türk öğrencilerden ve velilerden oluşmaktadır. Çalışma örneklemini ise, Haute Normandie Bölgesinden Louviers ve Les Acacias şehirlerinde ve Loire Bölgesinden Saint-Chamond şehrinde farklı okullarda Türkçe ve Türk kültürü derslerine katılmakta olan ve katılmış iki dilli (Türkçe-Fransızca) 15 öğrenciden ve 15 veliden oluşmaktadır.

Aşağıdaki tabloda, görüşmeye katılan öğrencilere yaş, cinsiyet, sınıf, doğum yeri, annenin doğum yeri, babanın doğum yeri, evde konuşulan dil, arkadaşlarla iletişimde kurulan dil, kendilerini en iyi ifade ettikleri dil ve bu dilleri edinme sırası gibi çeşitli veriler yer almaktadır.

Bir diğer tabloda da velilere ait olmak üzere yaş, cinsiyet, medeni durum, çocuk sayısı, çalışma durumu, doğum yeri, eğitim durumu, Fransa'da kaldığı süre, evde konuşulan dil, çocuklarla iletişimde tercih edilen dil gibi bilgilere yer verilmiştir.

Çalışma sürecinde etik kurallara saygı gereği, araştırmaya katılan öğrencilerin ve velilerin isimleri gizli tutulmuştur. Bu amaçla katılımcılardan toplanılan metinler kodlanmıştır. Katılımcı veli ve öğrencilerin düşünceleri doğrultusunda ayrı ayrı kodlar kullanılmıştır. Katılımcı veliler KV1, KV2, KV3 vb. kodlarla gösterilirken katılımcı öğrenciler için KÖ1, KÖ2, KÖ3 gibi kodlar kullanılmıştır.

Tablo 3
Katılımcı Öğrencilere İlişkin Çeşitli Veriler

Öğrenci Kodu	Yaş	Cinsiyet	Sınıf	Doğum Yeri	Anne Doğum Yeri	Baba Doğum Yeri
KÖ1	11	Erkek	Orta 1	Fransa	Türkiye	Türkiye
KÖ2	13	Kız	Orta 3	Türkiye	Türkiye	Türkiye
KÖ3	10	Erkek	5	Fransa	Türkiye	Fransa
KÖ4	9	Kız	4	Fransa	Fransa	Türkiye
KÖ5	8	Kız	3	Fransa	Türkiye	Türkiye
KÖ6	7	Kız	2	Fransa	Türkiye	Fransa
KÖ7	9	Kız	3	Fransa	Türkiye	Türkiye
KÖ8	8	Erkek	3	Fransa	Türkiye	Türkiye
KÖ9	16	Kız	Lise 1	Fransa	Türkiye	Fransa
KÖ10	10	Erkek	3	Fransa	Türkiye	Türkiye
KÖ11	14	Erkek	Orta 3	Fransa	Fransa	Türkiye
KÖ12	9	Kız	4	Fransa	Fransa	Türkiye
KÖ13	14	Kız	Orta 4	Fransa	Türkiye	Fransa
KÖ14	7	Erkek	2	Fransa	Türkiye	Fransa
KÖ15	12	Erkek	Orta 2	Fransa	Türkiye	Fransa

Tablo 3'e göre çalışma grubunda yer alan 15 öğrencinin 7'i erkek, 8'i kızdır. Öğrencilerin yaş aralığı 7 ila 16'dır. Ortaokul düzeyinden lise düzeyine kadar katılımcı öğrenci bulunmaktadır. Öğrencilerin 1'i Türkiye'de, geri kalan 14'ü ise Fransa'da doğmuştur. Annelerin 12'si Türkiye'de, kalan 3 anne ise Fransa'da doğmuştur. Babaların 9'u Türkiye'de, geriye kalan 6 baba ise Fransa'da doğmuştur.

Tablo 4
Katılımcı Öğrencilerin Diller ile İlgili Verileri

Öğrenci Kodu	Evde Konuşulan Dil	Arkadaşlarla Konuşulan Dil	Kendini İyi İfade Ettiği Dil	Daha İyi İfade Ettiği Dil	Dilleri Edinme Sırası
KÖ1	Karma	Karma	Fransızca		İki dili aynı anda
KÖ2	Karma	Fransızca	Karma		Önce Türkçe sonra Fransızca
KÖ3	Türkçe	Fransızca	Fransızca		Önce Türkçe sonra Fransızca
KÖ4	Fransızca	Fransızca	Fransızca		Önce Fransızca sonra Türkçe
KÖ5	Karma	Fransızca	Fransızca		Önce Türkçe sonra Fransızca
KÖ6	Karma	Karma	Fransızca		Önce Türkçe sonra Fransızca
KÖ7	Karma	Karma	Fransızca		Önce Türkçe sonra Fransızca
KÖ8	Türkçe	Fransızca	Fransızca		Önce Türkçe sonra Fransızca
KÖ9	Karma	Karma	Fransızca		Önce Fransızca sonra Türkçe
KÖ10	Fransızca	Fransızca	Fransızca		Önce Fransızca sonra Türkçe
KÖ11	Fransızca	Fransızca	Fransızca		Önce Fransızca sonra Türkçe
KÖ12	Fransızca	Fransızca	Fransızca		Önce Fransızca sonra Türkçe
KÖ13	Karma	Karma	Türkçe		İki dille aynı anda
KÖ14	Karma	Karma	Karma		İki dille aynı anda
KÖ15	Karma	Karma	Karma		Önce Türkçe sonra Fransızca

Tablo 4' de öğrencilerin kullandıkları diller ile ilgili verileri bulunmaktadır. İlk olarak evde konuşulan dil bakımından öğrencilerden 9'unun karmayı; 2'sinin Türkçeyi ve 4'ünün Fransızca'yı seçtiği görülmektedir. Arkadaşlarla konuşulan dil analizinde ise öğrencilerden 7'si karmayı, diğer 8'i Fransızca'yı seçerken Türkçeyi seçen olmamıştır. Kendilerini en iyi ifade ettikleri dil sorulduğunda öğrencilerden 3'ü karma, 1'i Türkçe ve 11'i ise Fransızca olarak cevap vermiştir. Son olarak ele alınan çocukların dilleri edinme sırası bakımından

ise elde edilen verilen şöyledir: Öğrencilerin 3'ü iki dili aynı anda öğrenmişken 7'si önce Türkçe sonra Fransızca'yı ve kalan 5 öğrenci de önce Fransızca sonra Türkçeyi öğrenmiştir.

Tablo 5
Katılımcı Velilere İlişkin Çeşitli Veriler

Veli Kodu	Yaş	Cinsiyet	Medeni Durum	Çocuk Sayısı	Eğitim Durumu	Çalışma Durumu	Doğum Yeri
KV1	35	Kadın	Bekar	1	Üniversite Mezunu	Memur	Türkiye
KV2	40	Kadın	Evli	2	Üniversite Mezunu	Çalışmıyor	Türkiye
KV3	36	Kadın	Evli	2	Üniversite Mezunu	Çalışmıyor	Türkiye
KV4	31	Kadın	Evli	3	Lise Mezunu	Çalışmıyor	Fransa
KV5	30	Kadın	Evli	3	Lise Mezunu	Çalışmıyor	Türkiye
KV6	29	Kadın	Evli	3	Ortaokul Mezunu	Çalışmıyor	Türkiye
KV7	39	Kadın	Evli	4	Üniversite Mezunu	Çalışmıyor	Türkiye
KV8	38	Kadın	Evli	3	Ortaokul Mezunu	Çalışmıyor	Türkiye
KV9	36	Kadın	Evli	3	Ortaokul Mezunu	İşçi	Türkiye
KV10	46	Kadın	Evli	4	İlkokul Mezunu	Çalışmıyor	Türkiye
KV11	39	Kadın	Evli	3	İlkokul Mezunu	Çalışmıyor	Fransa
KV12	35	Kadın	Evli	2	İlkokul Mezunu	İşçi	Türkiye
KV13	31	Erkek	Evli	2	Üniversite Mezunu	Memur	Fransa
KV14	35	Kadın	Evli	2	Lise Mezunu	Çalışmıyor	Türkiye
KV15	42	Kadın	Evli	3	İlkokul Mezunu	Çalışmıyor	Türkiye

Tablo 5'e göre çalışma grubunda yer alan 15 velinin 1'i erkek, 14'ü kadındır. Velilerin yaş aralığı 29 ila 46'dır. Velilerden 14'ü evli, 1'i eşinden ayrılmış bekadır. Katılımcıların çocuk sayıları 1 ila 4 aralığındadır. 15 veliden 5'i üniversite, 3'ü lise, 3'ü ortaokul, 4'ü ise ilkokul mezunudur. Velilerden 2'si devlet memuru, 2'si işçi olarak çalışırken, 11'i

çalışmamaktadır. Doğrum yerleri bakımından ise velilerin 12'si Türkiye'de, kalan 3'ü ise Fransa'da doğmuştur.

Tablo 6

Katılımcı Velilerin Diller ve Fransa'da Kaldıkları Süreler ile ilgili Verileri

Veli Kodu	Fransa'da Kaldığı Süre (Yıl)	Evde Konuşulan Dil	Çocuklarla Konuşulan Dil
KV1	32 yıl	Karma	Karma
KV2	6 yıl	Karma	Türkçe
KV3	3 yıl	Türkçe	Türkçe
KV4	31 yıl	Karma	Karma
KV5	9 yıl	Türkçe	Türkçe
KV6	11 yıl	Karma	Karma
KV7	20 yıl	Türkçe	Türkçe
KV8	18 yıl	Türkçe	Türkçe
KV9	19 yıl	Karma	Türkçe
KV10	24 yıl	Fransızca	Türkçe
KV11	39 yıl	Fransızca	Fransızca
KV12	17 yıl	Karma	Karma
KV13	31 yıl	Türkçe	Türkçe
KV14	13 yıl	Karma	Karma
KV15	21 yıl	Karma	Karma

Tablo 6'daki diller ile ilgili verilere göre katılımcı velilerin 8'i ev ortamında karma, 5'i Türkçe ve 2'si ise Fransızca konuşmaktadır. Çocuklarla konuşurken ise velilerin 6'sının karma, 8'inin Türkçe, 1'inin Fransızca konuştuğu görülmektedir. Bir üstte yer alan tablonun verileri ile bu tablonun verileri birlikte değerlendirildiğinde Fransa'da doğan 3 veli doğumdan sonraki hayatlarını Fransa'da geçirmişlerken diğer velilerin Fransa'da kaldıkları süre 6 ila 39 yıl arasında değişmektedir.

Veri Toplama Süreci

Bu araştırmada belirlenen katılımcı grubun katkısıyla elde edilen veriler, nitel veri toplama yöntemlerinden yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Verilerin toplanmasında Fransa'da yaşayan ve her iki dili kullanan Türk çocukların ve velilerin ana dili öğrenme ve kullanma durumlarını tespit etmek için yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Hazırlanan görüşme formunda bütün öğrencilere ve velilere araştırmanın problemi ile ilgili 10 adet soru yöneltilmiştir. Sorular öğrencilere ve velilere belirlenen sırayla sorulmuştur. Görüşmeler ortalama 5 ila 10 dakika arası sürmüştür. Veliler gönüllü olarak katıldıklarına dair katılım formunu imzalamışlardır. Öğrenciler ile görüşme yapılırken görüşmelerin kayıt altına alınacağına dair velilerden izin alınmıştır.

İlk olarak, veriler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş daha sonra bu kayıtlar yazıya dökülerek doküman haline getirilmiştir.

“Veri toplama aşaması, araştırmacı için gerçeklikle yüzleşme anıdır. Nitel araştırmalarda genellikle görüşme, gözlem ve doküman inceleme olmak üzere üç veri toplama tekniği kullanılmaktadır.” (Baltacı, 2019, s. 374)

Bu görüşmeler sırasında araştırmacı, aşağıdaki görüşme kurallarına (Baş vd., 2008; Berg, 2004) dikkat etmiştir:

- Araştırmacı ne olursa olsun saygılı olmak zorundadır,
- Araştırmacı görüşme esnasında konuşma tarzına ve ses tonuna dikkat etmelidir,
- Araştırmacı görüşme esnasında argo kelimeler kullanmamalıdır,
- Araştırmacı samimi bir dil kullanmalıdır,
- Araştırmacı doğal davranışlar sergilemelidir,
- Araştırmacı dış görünüşüne dikkat etmelidir,

- Araştırmacı güven veren, dürüst ve nazik bir üslup kullanmalıdır.
- Araştırmacı görüşmeyi, katılımcıların kendilerini rahat hissettikleri bir yerde gerçekleştirilmelidir,
- Araştırmacı ğrenci ve velileri dikkatli bir şekilde dinlemeli ve anlamaya çalışmalıdır,
- Araştırmacı beklenmedik cevapları normal karşılamalıdır,
- Araştırmacı katılımcıları yönlendirmeye çalışmamalıdır,
- Araştırmacı katılımcıların konuşmalarını bölmeye, susturmamaya zen göstermeli, cevap vermeleri için gerekirse beklemesi gerekmektedir,
- Araştırmacı görüşme sonunda katılımcılara vakit ayırdıkları için teşekkür etmelidir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma için gerekli verilerin toplanması amacıyla, ilk olarak Fransa'da yaşayan iki dilli öğrencilerle ve veliler ile görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerde veri toplama aracı olarak yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Formlar açık uçlu sorulardan oluşmakta olup Türkçe ve Fransızca olarak iki dilde hazırlanmıştır. Böylece katılımcıların formu kendilerini rahat hissettikleri dil (Fransızca ya da Türkçe) ile doldurmalarına imkn tanınmıştır. Toplanan formlar kontrolden geçirilerek soruların tamamının cevaplanmadığı formlar ayrılmış ve bütün soruların cevaplandığı formlar ele alınmıştır. Yarı-yapılandırılmış görüşmeler sayesinde öğrencilerin ve velilerin Türkçe dersleri hakkındaki görüş ve nerileri alınmıştır.

Bütün katılımcılardan veli bilgileri ve ğrenci bilgilerini demografik bilgiler için hazırlanan formlara yazmaları talep edilmiştir. İlgili bilgilerin doldurulmasının ardından veliler ve öğrencilerle yapılan görüşmeler ses kaydına alınmaya başlanmıştır.

Velilere yönelik hazırlanan yarı-yapılandırılmış görüşme formunda velilerin Türkçe derslerine ilişkin genel düşünceleri, çocuklarının Türkçe derslerine katılma arzuları,

Türkçenin kullanıldığı alanlar, Fransız öğretmenlerin ve çevrenin dil eğitimine ilişkin düşünceleri, Türkçe konuşulmamasının sebepleri ve ana dilde yaşadıkları sorunların aşılabilmesi için önerileri yer almaktadır.

Öğrencilere yönelik hazırlanan yarı-yapılandırılmış görüşme formunda ise öğrencilerin Türkçe dersine ilişkin görüşleri, ana dil eğitimine dair tutumları, bu eğitime katılıp katılmadıkları, bu derslere katılma sebepleri, Türkçe öğrenme istekleri hakkındaki görüşleri, okul dışında Türkçeyi öğrenmek için yapılan uygulamalara ilişkin görüşleri, Türkçeyi günlük yaşamda kullanma durumuna ilişkin görüşleri, Türkçe derslerinin faydaları hakkındaki görüşleri, Türkçe öğrenirken ve kullanırken karşı karşıya kaldıkları sorunlarla ilgili görüşleri, Türkçe öğrenme ve kullanmada karşılaştıkları sorunların çözümüne ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Ses kayıt cihazı yardımıyla kayıt altına alınmak suretiyle toplanan veriler araştırmacı tarafından deşifre edilmiş ve yazılı olarak bilgisayara aktarılmıştır. Bu aktarımdan sonra yazılı doküman haline getirilen veriler MS Word programında, sayfa kenar boşlukları 2,5 cm; satır aralıkları 1,5; aralıkları önce 0 nk ve sonra 6 nk; yazı tipi Times New Roman, yazı büyüklüğü 12 punto olarak ayarlandığında 142 sayfadan ve 28703 kelimedenden oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Yarı-yapılandırılmış görüşme formunda elde edilen verilerin analizini gerçekleştirebilmek için içerik analizi yöntemine başvurulmuştur.

İçerik analizi, bazı kuralları barındıran kodlamalarla görsel, işitsel veya yazılı bir bilginin daha küçük içerik kategorileriyle ele alınabildiği sistematik bir tekniktir. (Büyüköztürk vd., 2012)

Bu çalışmada içerik analizi aşamaları tek tek uygulandıktan sonra elde edilen bulgular yorumlanmıştır. İlk olarak çalışma grubundan elde edilen ses kayıtları yazılı hâle getirilmiş ve yazılanlardan kodlamalar ortaya çıkmıştır. (Sarıbaş & Demir, 2020)

Fransa'da yaşıyan iki dilli Türk çocuklarının Türkçe öğrenimine ilişkin veli görüşleri ve öğrenci görüşleri ses kaydından yazıya döküldükten sonra birkaç kez okunarak kontrol edilmiş ve daha sonra kodlama aşamasına geçilmiştir.

Verilerin Kodlanması

Kodlama aşamasında katılımcı velilere KV1, KV2, KV3 vb.; katılımcı öğrencilere ise KÖ1, KÖ2, KÖ3 vb. biçiminde kodlar verilmiştir. Örneğin KV4 ifadesi dördüncü katılımcı veliyi, KÖ5 kodu da beşinci katılımcı öğrenciyi temsil etmektedir. Bu tarzdaki kodlamanın ardından her bir araştırma sorusuna katılımcıların verdikleri cevaplar alt alta sıralanmıştır.

Bütün cevaplar, her araştırma sorusu için anlamlı kavramlar ortaya çıkarma amacıyla araştırmacı tarafından ayrı ayrı okunmuştur. Kodlar, bu anlamlı kavramlar etrafında inşa edilmiştir. Çalışmada analiz birimi cümledir. Cümlelerin orijinal hali bozulmadan aktarılmaya çalışılmıştır. Veriler tümevarımsal olarak analiz edilmiştir. Elde edilen kodlar sıralanmıştır. (Acar, 2023)

Bölüm 4

Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın alt problemlerinden hareketle Fransa’da yaşayan iki dilli Türk çocukların ana dil eğitiminin önemi, Türkçe derslerine katılım durumları, Türkçe derslerine katılım amaçları, Türkçe dersini sevip sevmeme durumları, öğrencilerin okul dışında ana dili öğrenmek için neler yaptıkları, günlük yaşamda Türkçe kullanma durumları, Türkçe dersinin kendilerine ne gibi katkılar sağladığı, Türkçe öğrenirken karşılaşılan sorunlar ile bunlara yönelik çözüm önerileri, Türkçe öğretimine ilişkin öğrenci görüşleri, çocukların Türkçe öğretimine ilişkin veli görüşleri, çocukların Türkçe dersine katılmalarıyla velilerin neyi hedeflediği, çocukların ana dillerini geliştirmeleri için velilerin okul dışı etkinlik uygulama durumları, velilere göre çocukların ana dilleri hakkında yaşadıkları sorunlar, velilere göre çocuklarının Türkçe konuşmama nedenleri, Fransız öğretmenlerin öğrencilerin ana dili öğrenimine karşı tutumları, öğrencilerin Türkçe öğrenimine yönelik çevre görüşü konuları incelenmiştir. Her bir alt problem için bulgular ayrı başlıklar halinde sunulmuştur.

Fransa’da Yaşayan İki Dilli Türk Öğrencilerin Ana Dili Türkçeyi Öğrenme Durumlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Türkçe Öğretimine İlişkin Öğrencilerin Görüşlerine Dair Bulgular ve Yorumlar

Bu başlıkta “Ana diliniz Türkçe dersleri hakkında genel olarak neler düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Elde edilen cevapların incelenmesi sonucunda 2 farklı kategoriye ayrılan cevaplar Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7
Öğrencilerin Türkçe dersleri hakkındaki düşüncelerine dair bulgular

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	F
Olumlu Düşünceler	Dersler güzel	KÖ1, KÖ2, KÖ5, KÖ11, KÖ12, KÖ14	6
	İyi	KÖ3, KÖ4, KÖ6, KÖ8, KÖ10	5
	Az ders görüyoruz	KÖ9, KÖ7	2
	Derslerin sadece ilkokulda olması yeterli değildir.	KÖ13, KÖ9	2
	Eğlenceli geçiyor	KÖ2	1
	Çok şey öğreniyoruz	KÖ2	1
	Yeni arkadaşlar ediniyoruz	KÖ1	1
	Derslerin sadece ilkokulda olması yeterlidir	KÖ13	1
Olumsuz Düşünceler	Çok bir şey öğrenmedim	KÖ15, KÖ9	2

Tablo 7’de “Öğrencilerin Türkçe dersleri hakkındaki görüşleri” ele alınmıştır. Tabloda iki kategori altında 9 kod mevcuttur. “Olumlu” kategorisinde “dersler güzel” (6), “iyi ” (5), “Az ders görüyoruz ” (2), “Derslerin sadece ilkokulda olması yeterli değildir” (2) “eğlenceli geçiyor” (1), “çok şey öğreniyoruz” (1), “yeni arkadaşlar ediniyoruz” (1), “derslerin sadece ilkokul süresince verilmesi benim için yeterlidir” (1) kodları yer alırken olumsuz kategorisinde ise “çok bir şey öğrenmedim” (2) kodu yer bulmaktadır.

Öğrenci yanıtlarından bazıları aşağıda olduğu gibi aktarılmıştır:

KÖ1: “*Dersler güzeldi ve yeni arkadaşlarım oldu.*”

KÖ2: “*Türkçe dersleri genelde güzel ve eğlenceli geçiyor. Türkçe derslerinde çok şey öğreniyoruz.*”

KÖ9: “*Bence biz Türkçe dersini çok az görüyoruz yani haftada en fazla 2 saat gördüğümüz, yani Fransızca dersi bakarak çok az kalıyor ve bir de böyle bir sorun var ki bir*

yaştan sonra görmemeye de başlıyoruz. Ben mesela 16 yaşındayım ve en son Türkçe dilimi bir öğretmenden 14 yaşında görmüştüm herhalde.”

KÖ13: “Ortaokulda Türkçe derslerine devam etmesini istiyorum.”

KÖ14: “Euu Euu güzel.”

KÖ15 : “ *Daha gitmiyom ama eskiden gidiyodum ama eskiden çok bişey öğrenmedim çünkü çoktan Türkçe konuşmayı biliyodum.* ”

Fransa’da Yaşayan İki Dilli Türk çocukların Ana Dil Eğitiminin Önemine İlişkin Görüşlerine Dair Bulgular ve Yorumlar

Bu başlıkta “Size göre ana dil eğitimi önemli ve gerekli midir, sebepleri nelerdir?” soruları yöneltilmiştir. Elde edilen cevapların incelenmesi sonucunda 2 farklı kategoriye ayrılan cevaplar Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8

Fransa’da Yaşayan İki Dilli Türk Çocukların Ana Dil Eğitiminin Önemine İlişkin Görüşlerine Dair Bulgular

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	F
	Türkçeyi Türkiye’de ailemle, arkadaşlarımla konuşmak için	KÖ5, KÖ6, KÖ10, KÖ11, KÖ12, KÖ13, KÖ14	7
Gereklidir	Türkçe ve Türk kültürümüzü öğrenmek için	KÖ1, KÖ4, KÖ8, KÖ9	4
	Vatanımız olduğu için	KÖ3, KÖ9, KÖ12	3
	Türkçeyi unutmamak ve geliştirmek için	KÖ2	1
	Hem Fransızca hem Türkçe öğrenmek için	KÖ13	1
Gerekli değildir	Fransa’da Fransızca konuşulur	KÖ15	1

Tablo 8’te “Fransa’da yaşayan iki dilli Türk çocukların ana dil eğitiminin önemine ilişkin görüşleri” ele alınmıştır. Tabloda iki kategori altında 6 kod mevcuttur. “Gereklidir” kategorisinde “Türkçeyi Türkiye’de arkadaşlarımla ve ailemle konuşmak için” (7), “Türkçe ve Türk kültürümüzü öğrenmek için” (4), “Biz Türküz” (3), “Türkçeyi unutmamak ve

geliştirmek için” (1), “İki dili öğrenmek” (1) kod yer alırken “Gerekli değildir” kategorisinde ise “Fransa’da Fransızca konuşuyoruz.” (1) kodu yer almaktadır.

Öğrenci yanıtlarından bazıları aşağıda olduğu gibi aktarılmıştır:

KÖ1: *“Evet gerekli, Türk kültürünü öğrenmek için.”*

KÖ2: *“Türkçe dersi önemli ve gereklidir. Türkçe dersleri sayesinde Türkçeyi unutmuyoruz ve Türkçemizi geliştiriyoruz.”*

KÖ3: *“Önemli çünkü bah .. Biz Türküz önce, Türkçe önemli.”*

KÖ4: *“Gerekli çünkü Türkiye’ye gideysek ve Fransızca konuşsak anlamaylar.”*

Dikkat çekilmesi yerinde olacaktır ki bu öğrenci 9 yaşlarında olduğu halde Türkçeyi 5 yaşındaki bir çocuk gibi telaffuz etmektedir.

KÖ5: *“Önemli çünkü mesela bir Türk biri geldi ben de Fransızca Türkü biliyom o da Fransızcaı konuşmayı bilmiyo ve sen Türkçe önemli yani konuşmak için. ”*

Bu noktada araştırmacı tarafından sorulan “Yani arkadaşlarıyla Türkçe konuşabilmek için mi?” sorusuna katılımcı şu yanıtı vermiştir: “*Oui voila*” (evet öyle)

KÖ7: *“Çünkü Türkçe dilim.”*

KÖ8: *“Öğrenmek için.”*

KÖ9: *“Bence çok önemli çünkü ana dilimiz biz yani vatanımız oradan geliyoruz ve eu dilimizi bilmek zorundayız.”*

KÖ11: *“Ben babamın dedeni aile Türk konuşuyom. Benim ailem Türk konuşuyom.”*

KÖ12: *“Benim annesi çok oldu için önemli”*

KÖ13: *“Tabii ki evet iki dil öğrenmiş oluyorum ve Türkiye’deki ailemle konuşabiliyorum.”*

KÖ14: “Çünkü ana dilimiz ve o dili bilmezsek bizim eeu babaannemiz eeu Türk falansa Fransa’yı anlamıyo ve onla konuşamayız ondan eeu çok önemli”

KÖ15: “Bence hayır çünkü Fransa’dayız, Fransa’da okulda Fransızca konuşuyoz ama Türkçe bilmek te iyidir.”

Türkçe Derslerine Katılıp Katılmama, Katılma Amaçlarına Dair Bulgular ve Yorumlar

Bu başlıkta “Türkçe derslerine katılıyor musunuz? Katılıyorsanız eğer katılma amaçlarınız nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Elde edilen cevapların incelenmesi sonucunda 2 farklı kategoriye ayrılan cevaplar Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9

Öğrencilerin Türkçe Derslerine Katılıp Katılmama Durumlarına Dair Bulgular

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	F
Evet	Katılıyorum	KÖ5, KÖ6, KÖ7, KÖ13, KÖ8, KÖ10, KÖ14	7
	Türkçe öğrenmek amacıyla	KÖ1, KÖ4, KÖ5, KÖ13	4
	Türkçe konuşmak amacıyla	KÖ1, KÖ3, KÖ13	3
	Türkçe yazmak amacıyla	KÖ3	1
Hayır	Türkçe kitap okumak için	KÖ5	1
	Ortaokulda ders olmadığından	KÖ1, KÖ2, KÖ9, KÖ11	4
	Ailemin zoruyla gittim	KÖ9, KÖ15	2

Tablo 9’da “Öğrencilerin Türkçe derslerine katılıp katılmama durumları” ele alınmıştır. Tabloda iki kategori altında 7 kod mevcuttur. “Evet” kategorisinde “Katılıyorum.” (7), “Türkçe öğrenmek amacıyla.” (4), “Türkçe konuşmak amacıyla.” (3), “Türkçe yazmak amacıyla.” (1), “Türkçe kitap okumak için.” (1) kodları yer almaktadır. “Hayır.” kategorisinde

ise "Ortaokulda ders olmadığından." (4), "Ailemin zoruyla katılıyorum," (2), kodları yer almaktadır.

Öğrenci yanıtlarından bazıları aşağıda olduğu gibi aktarılmıştır:

KÖ1: "Ortaokuluna gittiğimden dolayı derslerim bitti, giderken amacım güzel Türkçe okumayı ve konuşmayı öğrenmekti."

KÖ2: "Türkçe derslerine katılıyordum, katılma amaçlarım ise Türkçemi geliştirmek ve Türkçeyi daha iyi konuşabilmek."

KÖ3: "Türkçe derslerine katılıyorum iyi Türkçe konuşmak için bide yazmak için de yani daha şey olsun diye."

KÖ4: "Katılıyorum, Türk öyenmek için"

KÖ5: "Öğrenmek için eeu taha güzel öğrenmek için Türkçeyi kitapları daha bol bol okumak için."

KÖ9: "Eu yani ben şimdi katılmıyorum ama küçükken çok katı katılıyordum eum ben için ben ilk dersine annemin zoruyla gittim, yani gitmek istememiştim, utangaçlıktan bence. Ama sonra da ana dilimizi söylediğim gibi öğrenmek çok güzel ve daha da öğrenmek istedim yani, ama iki yıldır gitmiyorum. "

KÖ10: "Bah .. "

KÖ11: "Bah jusqu'à au Cm2 j'étais en cours mais à cause du Covid plus trop." (Beşinci sınıfa kadar gidiyordum ama Covid'den dolayı çok gitmiyorum.)

KÖ13: "Evet katılıyorum daha güzel konuşmak ve Türk kültürünü Türk kültürümüz üstünde daha çok şey öğrenmek."

KÖ14: "Bah ... Anlamak için"

KÖ15: "Çünkü annem babam istiyodu ama ben çoktan biliyodum ama .. "

Öğrencilerin Türkçe Derslerini Sevip Sevmeme Durumuna Dair Bulgular ve Yorumlar

Bu başlıkta “Türkçe derslerini seviyor musunuz? Türkçe öğrenmekten hoşlanıyor musunuz?” soruları yöneltilmiştir. Elde edilen cevapların incelenmesi sonucunda 2 farklı kategoriye ayrılan cevaplar Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10

Öğrencilerin Türkçe Derslerini Sevip Sevmeme Durumuna Dair Bulgular

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	F
Olumlu	Seviyorum	KÖ1, KÖ2, KÖ3, KÖ4, KÖ5, KÖ6, KÖ7, KÖ8, KÖ9, KÖ10, KÖ11, KÖ12, KÖ13, KÖ14	14
	Dersin oyunlaştırılması	KÖ2, KÖ6, KÖ7, KÖ8	4
	Eğlenceli geçmesi	KÖ2	1
Olumsuz	Hayır sevmiyorum	KÖ15	1

Tablo 10’da “Türkçe derslerini sevip sevmeme durumları” ele alınmıştır. Tabloda iki kategori altında 4 kod mevcuttur. “Olumlu” kategorisinde “Seviyorum.” (14), “Dersin oyunlaştırılması.” (4), “Eğlenceli geçiyor.” (1), kodları yer alırken “Olumsuz” kategorisinde ise “Hayır sevmiyorum.” (1) kodu yer almaktadır.

Öğrenci yanıtlarından bazıları aşağıda olduğu gibi aktarılmıştır:

KÖ1: “Evet seviyorum.”

KÖ2: “Türkçe derslerini seviyorum, Türkçe derslerinde bazı zamanlar oyunlar oynuyoruz ve çok eğlenceli geçiyor.”

KÖ8: “Seviyom”

KÖ9: “Bence her dili öğrenmek çok güzel ama ana dilimiz Türkçeyi öğrenmek daha da güzel.”

KÖ11: “Ah si (evet) seviyodum.”

KÖ13: “Evet seviyorum hoşlanıyorum çünkü ana dilim önemli benim için.”

KÖ14: “Güzel çok seviim.”

KÖ15 : çok değil çünkü çoktan Türkçe konuşmayı biliyom yazmayı da biliyom.

Öğrencilerin Okul Dışında Ana Dili Öğrenmek İçin Neler Yaptıklarına Dair Bulgular ve Yorumlar

Bu başlıkta “Okul dışında ana dilinizi öğrenmek için neler yapıyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Elde edilen cevapların incelenmesi sonucunda 1 kategori altında ayrılan cevaplar Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11
Öğrencilerin Okul Dışında Ana Dili Öğrenmek İçin Neler Yaptıklarına Dair Bulgular

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	F
Yapılanlar	Aile ile Türkçe konuşma	KÖ1, KÖ6, KÖ8, KÖ11, KÖ12, KÖ15	6
	Türkçe kitap okuma	KÖ1, KÖ2, KÖ4, KÖ5, KÖ10, KÖ14	6
	Türkçe Dizi-Film izleme	KÖ2, KÖ13	2
	Türkçe oyun oynama	KÖ3, KÖ14	2
	Camideki derslerde Türkçe konuşma	KÖ9, KÖ10	2
	Türkçe dua okuma ezberleme	KÖ7	1
	Türkçe ödev yapma	KÖ13	1

Tablo 11’te “Öğrencilerin okul dışında ana dili öğrenmek için neler yaptıkları” konusu ele alınmıştır. Tabloda bir kategori altında 7 kod mevcuttur. “Yapılanlar” kategorisinde “Aile ile Türkçe konuşma.” (6), “Türkçe kitap okuma.” (6), “Türkçe Dizi - Film izleme.” (2), “Türkçe

oyun oynama.” (2), “Camideki derslerde Türkçe konuşma.” (2), “Türkçe dua okuma ezberleme.” (1), “Türkçe ödevler yapma.” (1) kodları yer almaktadır.

Öğrenci yanıtlarından bazıları aşağıda olduğu gibi aktarılmıştır:

KÖ1: *“Ailemle Türkçe konuşuyorum ve bazen annemle Türkçe kitap okuyoruz.”*

KÖ2: *“Evde Türkçe kitap okuyorum ve dizi veya film izliyorum.”*

KÖ3: *“Bazen oyun oynuyoruz, Türkçe”*

KÖ4: *“Türk kitap okuyoyuz bitti.”*

KÖ5: *“Bol bol kitap okumalıyım.”*

KÖ7: *“Dua okuyom Türkçe anneyle.”*

KÖ9: *“Okul dışında camide ders görüyorum, eu hocamız Türkiye’den geliyor onunla tabi Türkçe iletişime geçiyoruz. O yüzden eu oradan da biraz Türkçe öğreniyorum, diyebilirim. Sonra annem Türkiye’de doğdu. Onunla sadece Türkçe konuşuyorum. Okulda bazı arkadaşlarım Türk olduğu için onlarla da Türkçe konuştuğumuz oluyor.”*

KÖ10: *“euu alfabe yapıyorum.”*

KÖ11: *“Arkadaşım babamla Türk konuşuyom.”*

KÖ 12 *“Benim anne baba benim annesi benim babası”*

KÖ13: *“Türk televizyonlarını izliyorum ve Türk derslerini etkiliyorum.”*

KÖ14: *“Euu evet non yok yok hayır evde azıcık öyeniyorum.”*

Günlük Yaşamda Türkçe Kullanma Durumlarına Dair Bulgular ve Yorumlar

Bu başlıkta “Günlük yaşamda Türkçe kullanma durumumuz nedir?” sorusu yöneltilmiştir. Elde edilen cevapların incelenmesi sonucunda 2 farklı kategoriye ayrılan cevaplar Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12
Günlük Yaşamda Türkçe Kullanma Durumuna Dair Bulgular

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	F
	Ailemle konuşma	KÖ2, KÖ7, KÖ14	3
	Arkadaşlarla konuşma	KÖ7, KÖ9, KÖ14	3
Kullanıyorum	Evde	KÖ5, KÖ7, KÖ8	3
	Okulda	KÖ8, KÖ12	2
	Çok kullanıyorum	KÖ10	1
	Şiveli konuşma	KÖ13	1
	Çok az kullanma	KÖ1, KÖ9	2
Kullanmıyorum	Türkçede zorlanma	KÖ3, KÖ15	2
	Dışarıda Fransızca kullanma	KÖ11	1

Tablo 12’de “Günlük yaşamda Türkçe kullanma durumları” ele alınmıştır. Tabloda iki kategori altında 9 kod mevcuttur. “Kullanıyorum.” kategorisinde “Ailemle konuşuyorum.” (3), “Arkadaşlarımla konuşuyorum.” (3), “Evde.” (3), “Okulda.” (2), “Çok kullanıyorum.” (1), “Şiveli konuşma.” (1) kodları mevcut iken “kullanmıyorum” kategorisinde ise “Çok az kullanıyorum.” (2), “Bazen sorun oluyor zorlanıyorum.” (2), “Dışarıda Fransızca konuşuyorum.” (1) kodları yer bulmaktadır.

Öğrenci yanıtlarından bazıları aşağıda olduğu gibi aktarılmıştır.

KÖ1: “Çok az kullanıyorum.”

KÖ2: “Türkçeyi genelde ailemle konuşuyorum.”

KÖ3: “Bazen sorun oluyo ama evet.”

KÖ5 ve KÖ7: *Evde. Aile ile birlikte*”

KÖ8: “Evde, okulda.”

KÖ8: “Annemle.”

KÖ9: “Çok az, hatta yok kadar. Çünkü sadece annemle ve birkaç arkadaşım.”

KÖ10: “Çok kullanıyorum. ”

KÖ11: “Plutôt en dehors (Daha çok dışarıda)”

KÖ12: “Okulda ... J'ai pas compris (Anlamadım)”

Araştırmacı: *En gros, à quel moment tu utilises la langue turque ? (Yani Türkçeyi hangi ortamlarda kullanıyorsun?)*

KÖ12: “Benim ebe benim dede”

KÖ13: “Biraz Gaziantep bir şivemiz var.”

KÖ14: “Bah Samet miraç Yusuf arkadaşlarım.”

KÖ15: “Evet ama bazı şeylerde zorlanıyorum ama.”

Türkçe Dersinin Çocuklara Kattıklarına Dair Bulgular ve Yorumlar

Bu başlıkta “Türkçe dersleri size neler katıyor?” sorusu yöneltilmiştir. Elde edilen cevapların incelenmesi sonucunda 2 farklı kategoriye ayrılan cevaplar Tablo 13'te sunulmuştur.

Tablo 13

Türkçe Dersinin Çocuklara Kattıklarına Dair Bulgular

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	F
	Dili ve Kültürü öğrenme	KÖ1, KÖ2, KÖ9, KÖ11, KÖ6, KÖ12, KÖ13, KÖ14, KÖ15	9
Kattıkları	Alfabeyi öğrenme	KÖ4, KÖ5, KÖ6 KÖ7, KÖ8	5
	Geleneksel oyunlar öğrenme (Deve cüce oyunu)	KÖ6, KÖ7, KÖ8	3
	Saatleri öğrenme	KÖ8, KÖ10	2
	Okuma da yazma da hızlanma	KÖ2	1
Katmadıkları	Hiçbir şey	KÖ3	1

Tablo 13'te "Türkçe dersinin çocuklara kattıkları" konusu ele alınmıştır. Tabloda iki kategori altında 6 kod mevcuttur. "Kattıkları" kategorisinde "Dili ve kültürü öğrenme" (9), "Alfabeyi öğrenme" (5), "Geleneksel oyunlar öğrenme (deve cüce gibi)" (3), "Saatleri öğrenme" (2), "Okuma yazma hızlanıyor" (1), kodları bulunmaktadır. "Katmadıkları" kategorisinde ise "hiçbir şey" (1) kodu yer bulmaktadır.

Öğrenci yanıtlarından bazıları aşağıda olduğu gibi aktarılmıştır:

KÖ1: "*Türkçeyi daha iyi anlamamı sağlıyor.*"

KÖ2: "*Okumam ve yazmam hızlanıyor. Türkçe kelimelerin anlamlarını öğreniyorum, güzel konuşabiliyorum.*"

KÖ3: "*Bah hiç bişey.*"

KÖ4: "*Mesela alfabeyi chiffre leri '(Rakamları) .*"

KÖ5: "*Euu harfleri sonra okumaya Türkçeyi sonra tarihi sonra savaşı ca...*" Katılımcı öğrenci bu sözlerinin ardından düşünmüş ve kendisine "Çanakkale Savaşı herhalde?" sorusu sorulduğunda "*Oui (evet)*" yanıtını vermiştir.

KÖ6: "*Öğrenmek için.*" Ne öğreniyorsun diye sorusu sorulduğunda "*Alfabeleri, yazmak, bide okumak, oyunlar deve cüce*" yanıtını vermiştir.

KÖ8: "*Saati harfler, oyun : deve cüce..*"

KÖ9: "*Türkçe dersi önce dilimizi öğretiyor sonra da tabii kültürümüzü, yani çok güzel. Burada Fransa'da kültür çok büyük bir fark var. İki ülke arasında iki kültür öğrenip iki dilde öğrenip yaşayabiliyorum.*"

KÖ10: "*euu kitap okuyorum, saati biliyorum, euu bu kadar.*"

KÖ11: "*Parler turc. (Türkçe konuşmak).*"

KÖ12: “*evet mais je sais pas comment on dit en turc? (ama Türkçe nasıl söyleyeceğimi bilmiyorum)*”

Araştırmacı: “*Dis-moi en français (Fransızca söyle)!*”

KÖ12: “*bah elle nous donne un livre dedans il y a plein d'exercice et moi je comprends les exercices et je l'ai fait. (Kitaplardan egzersiz yapıyoruz, ben anlıyorum ve yapıyorum)*”

KÖ13: “Okul ortamında Türkçeyi öğreniyorum.”

KÖ14: “*Söyledim bi şeyler anlıyom. Anlamadım bi şeyleri öyeniyom.*”

KÖ15: “*Atatürk'ün hayatını öğrendim, ne zaman doğdu ne zaman öldü.*”

Öğrencilerin Türkçeyi Öğrenmede Karşılaştıkları Sorunlar ile İlgili Görüşlerine Ait Bulgular ve Yorumlar

Bu başlıkta “Türkçeyi öğrenmede karşılaşılan sorunlar nelerdir? sorusu yöneltilmiştir. Elde edilen cevapların incelenmesi sonucunda 2 farklı kategoriye ayrılan cevaplar Tablo 14'te sunulmuştur.

Tablo 14
Türkçeyi Öğrenmede Karşılaştıkları Sorunlar ile İlgili Görüşlerine Ait Bulgular

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	F
	Konuşmada zorlanma	KÖ1, KÖ9, KÖ10, KÖ11, KÖ12, KÖ15,	6
	Türkçe ve Fransızcanın karıştırılması	KÖ1, KÖ9, KÖ10, KÖ11, KÖ12	5
	Cümle kurmakta zorlanma	KÖ2, KÖ10, KÖ11, KÖ12, KÖ14	5
Sorun var	Alfabede zorlanma	KÖ5, KÖ9, KÖ14	3
	Yazmakta zorlanma	KÖ4, KÖ11	2
	Kelimenin anlamını bilmeme	KÖ2,	1
	Okumada zorlanma	KÖ11	1
	Belirli bir yaştan sonra ders görülmemesi	KÖ13	1

	Türkçe dersinin başka aktivitelerle aynı zamanda olması	KÖ1	1
Sorun yok	Türkçe ana diliyle kendini iyi ifade edebilme	KÖ6, KÖ7	2

Tablo 14'te "Öğrencilerin Türkçeyi öğrenmede yaşadıkları sorunlar ile ilgili görüşler" konusu ele alınmıştır. Tabloda iki kategori altında 10 kod mevcuttur. "Sorun var" kategorisinde "Türkçe konuşmada zorlanma" (6), "Cümle kurarken Türkçe ve Fransızcanın karıştırılması" (5), "Cümle kurmada zorlanma" (5), "Türkçe alfabede zorlanma" (3), "Yazmada zorlanma" (2), "Türkçe okumada zorlanma" (1), "Belirli yaştan sonra Türkçe derslerinin olmaması" (1), "Türkçe derslerinin diğer aktivitelerle aynı saate konulması" (1) kodları bulunmakta iken "Sorun yok" kategorisinde ise "Türkçe ana diliyle kendini iyi ifade edebilme" (2) kodu yer almaktadır.

Öğrenci yanıtlarından bazıları aşağıda olduğu gibi aktarılmıştır:

KÖ1: *"Türkçeyi ve Fransızcaı karıştırıyorum."*

KÖ2: *"Anlamlarını bilmediğimiz kelimeleri nasıl kullanacağımızı bilemediğimiz için cümle kurmakta ve konuşmakta zorlanıyoruz."*

KÖ3: *"Yazmayı bazen."*

KÖ4: *"Hiçbir şey ... eu yazmakta"*

KÖ5: *"Oui (evet) bazı harfler i ı, c' le s miydi?"*

Araştırmacı *"Yani alfabede zorlanıyorsun?"* sorunu sorduğunda aynı öğrenci *"Oui (evet)"* diyerek cevap vermiştir.

KÖ7: Sessizlik olması üzerine araştırmacı soruyu Fransızca olarak (*Est-ce que tu as des difficultés en turc?*) sorduğunda katılımcı öğrenci, başını "Hayır" anlamında sallayarak cevap vermiştir.

KÖ9: “Çok fark var Fransızca ve Türkçe eu arasında. İki dil çok farklı bence. Eu önce çok zorluklar çekiyoruz, yani euu alfabede. Mesela bazı harfler Fransızca da yok, ı mesela. O yüzden anlaşılma problemleri yaşıyor. Ama sonra güzel öğrendikten sonra.”

KÖ11: “Euu ben c’est plutôt pour lire.” (Daha çok okumada.)

KÖ12: Bir süre sessizlik olması ve sorunun anlaşılmaması üzerine araştırmacı soruyu Fransızca olarak “Tu as des difficultés pour parler le turc, (Türkçe konuşmakta zorlanıyor musun?)” sormuş ve bunun ardından katılımcı öğrenci aşağıdaki cevabı vermiştir:

KÖ12: “Oui (evet).”

KÖ13: “Belirli bir yaştan sonra hiç ders görmüyorum.”

KÖ14: “Evet azcık r yi diyemiyom. Eskiden mutfak diyemiyodum.”

Türkçe Öğrenmede Karşılaşılan Sorunlar ile İlgili Çözüm Önerilerine Dair Bulgular ve Yorumlar

Bu başlıkta “Ana dili eğitiminde karşılaştığınız sorunlar ile ilgili çözüm önerileriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Elde edilen cevapların incelenmesi sonucunda 2 farklı kategoriye ayrılan cevaplar Tablo 15’te sunulmuştur.

Tablo 15
Türkçe Öğrenmede Karşılaşılan Sorunlar ile İlgili Çözüm Önerilerine Dair Bulgular

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	F
Öneri var	Daha fazla ders görmek	KÖ10, KÖ13, KÖ15	3
	Kitap okumak	KÖ2, KÖ5	2
	Türkçe konuşmak	KÖ2, KÖ14	2
	Türk kanalları izlemek	KÖ2, KÖ12	2
	Evde egzersiz yapmak	KÖ9	1
	Türkiye’de eğitim görmek	KÖ10	1
	Daha fazla Türk öğretmenin olması	KÖ15	1
	Daha çok sınıfın olması	KÖ15	1
Öneri yok	Anneye danışmak	KÖ6	1
	Önerim yoktur	KÖ3, KÖ7, KÖ8	3

Tablo 15’te “Türkçe öğrenmede karşılaşılan sorunlar ile ilgili çözüm önerileri” ele alınmıştır. Tabloda iki kategori altında 10 kod mevcuttur. “Öneriler” kategorisinde “Okulda daha fazla ders saatinin olması” (3), “Kitap okumak” (2), “Türkçe konuşmak” (2), “Türk kanalları izlemek” (2), “Evde egzersiz yapmak” (1), “Türkiye’de eğitim görmek” (1). “Daha fazla Türk öğretmenin olması” (1), “Anneye danışmak” (1) kodları mevcut iken “Öneri yok” kategorisinde ise “Önerim yoktur” (3) kodu yer almaktadır.

Öğrenci yanıtlarından bazıları aşağıda olduğu gibi aktarılmıştır:

KÖ1: “*Türkçe derslerinin saati bazen başka aktivitelerle aynı zamanda oluyor.*”

KÖ2: “*Bol bol Türkçe konuşmak, kitap okumak, televizyonda Türk kanalları izlemek.*”

KÖ5: “*Bol bol Türkçe kitap okumak gerek, bu kadar.*”

KÖ6: “*Anneme soruyom.*”

KÖ9: “*Pek yok diyebilirim. Daha fazla ders görmek.*”

KÖ10: “Evet Türkiye de okul yapabilirim.”

KÖ11: “Ecrire Turc. (Türkçe yazmak) Yazmak turc ...”

KÖ13: “Euu bana fazla ders konulmasını istiyorum.”

KO14: “Çok aynı şey söyle söyle söyle yapmaya çalışırsak bah yapabildik”

KO15: “Yani bir sürü sınıf gerekiyor çünkü ...”

Katılımcı öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulguların ardından veliler ile yapılan görüşmelerin analizine geçilecektir.

Velilerin Türkçe Dersleri Hakkındaki Düşüncelerine Dair Bulgular ve Yorumlar

Bu başlık altında “Çocukların Türkçe öğretimine ilişkin velilerin görüşleri nelerdir?” sorusuna dair bulgular yer almaktadır. Aşağıdaki tablo, velilerle yürütülen görüşmelerden sağlanan verilerin analiz edilmesi sonucunda ulaşılan bulguları ve yorumları içermektedir.

Tablo 16
Velilerin Türkçe Dersleri Hakkındaki Düşüncelerine Dair Bulgular

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	F
	Türkçe dersleri iyi, faydalı ve önemli	KV1, KV2, KV3, KV5, KV6, KV7, KV12, KV13, KV14, KV15	10
	Türk kültürünü yasadmak korumak ve Türk kimliğini unutmaması	KV1, KV2, KV3, KV8, KV12, KV13	6
Olumlu Cevaplar	Türkçe dersi günlerinin arttırılması	KV4, KV9, KV10, KV11	4
	Türkiye’deki ailesiyle daha iyi iletişim kurabilmesi	KV5, KV7	2
	Kendilerini daha iyi ifade edebilmeleri için	KV7	1
	Türkçe derslerinin geliştirilmesi gerekir	KV15	1
Olumsuz Cevaplar	Türkçe dersinin faydası yok	KV10	1
	Her sene aynı şeyler ezberleniyor	KV15	1

Tablo 16'da "Velilerin Türkçe dersleri hakkındaki düşünceleri" ele alınmıştır. Tabloda iki kategori altında 8 kod mevcuttur. "Olumlu cevaplar" kategorisinde "Türkçe dersleri iyi, faydalı ve önemli" (10), " Türk kültürünü yaşatmak korumak ve Türk kimliğini unutmaması" (6), "Türkçe dersi günlerinin artırılması" (4), "Türkiye'deki ailesiyle daha iyi iletişim kurabilmesi için" (2), "Kendilerini daha iyi ifade edebilmeleri için" (1), "Türkçe derslerinin geliştirilmesi gerekir" (1), kodları; "Olumsuz cevaplar" kategorisinde ise "Türkçe dersin faydası yok" (1), "Her sene aynı şeyler ezberleniyor" (1) kodları yer almaktadır.

Velilerini yanıtlarından bazıları aşağıda aynen aktarılmıştır:

KV1: *"Türkçeyi ve Türk kültürünü yaşatmak adına önemli ve gerekli olduğunu düşünüyorum."*

KV2: *"Türk kültürünü ve dilimizi unutmamaları için Türkçe derslerine çocuklarımızın katılımı önemli."*

KV3: *"Türkçe dersleri gerçekten yurt dışında yaşayan göçmenler için faydalı olduğunu düşünüyorum. Bu sayede çocuklar kültürlerini kaybetmemiş ve kendi özüne, Türk kültürüne yabancılaşmamış olurlar. Faydalı buluyorum yani."*

KV4: *"Türkçe dersleri hakkında şimdi çocuklarımız için güzel bir ama daha çok hani daha çok ders verseler çocuklar için daha iyi olacağını düşünüyom. Haftada 1 gün veya 2 gün çocuklarımız için daha iyi olur bence."*

KV5: *"Türkçe dersi bizim için çok önemli. Çünkü Türkiye'ye gidiyoruz, yani çok önemli. Benim ailem de Türkiye'de onlarla konuşmak görüşmek, Türkçe önemli yani."*

KV6: *"Türkçe dersleri çocuklar için Avrupa'da yaşayan çocuklar için çok iyi olduğunu düşünüyorum."*

KV7: *"Türkçe dersi olarak Avrupa'da yaşamak açısından çocuklarımız için gerekli olduğunu düşünüyorum. Çünkü yurt dışına yaşayıp da memleketimizi ziyarete gittiğimizde"*

çocukların kendilerini telaffuz etmeleri gerekiyor. euu mesela bir anneannesiyle olsun babaannesi ile olsun konuşması hakkında hani telaffuz edebilmeleri.”

KV8: “Vallah Türkçe bizim dilimiz, çocuklarımızın öğrenmesi lazım.”

KV9: “Türkçe dersleri konusunda çocuklarımın az ders gördüğünü düşünüyorum ben. Fazla bir okula gidemiyorlar maalesef. Türkçe dersi konusunda hani isterimkine tüm tarihimizi bilsinler. İstiklal marşımızı ezberlesinler. Sona biz nereden geldik, nereye gidiyok bilsinler. Türkiye hakkında her şeyi bilsinler istiyom. Ama çok az buluyom. Haftada 1 saat sadece yeterince yeterli değil.”

KV10: “Türkçe dersleri hakkında aslında daha çok böyle bir saatlik Türkçe gene de faydası olmuyor. Çünkü öğrenemiyorlar. Fazla derslerin saat şeyi daha fazla olsa benim için daha iyi olur. Çocuklar için de daha iyi olur.”

KV11: “Genel olarak bence çok iyi bir şey ama çok kısa. Çünkü 1,5 saat haftada çok kısa gibime geliyor. Yani böyle haftada 3 saat veya haftada iki kere olsa güzel olacak.”

KV12: “Çok yararlı olduğunu düşünüyorum. Çünkü Türk kültürümüzü ve dilimizi Fransa’da koruyabiliyoruz.”

KV13: “Euu bizler gurbetteyiz ve dolayısıyla burda yapılan dersler bizim için çok faydalı olduğuna inanıyorum. Hem Türk diline hem Türk kültür geleneğini bağlı kalabilmek için önemli olduğunu düşünüyorum.”

KV14: “Çocuklarımız için gerekli olduğunu düşünüyorum.”

KV15: “Türkçe dersleri gerekli derslerdir. Özellikle çok faydalı derslerdir. Ama bunun biraz daha geliştirilmesine... Çünkü çocukları her sene aynı şeyleri ezber yaptırır gibi öğretiyorlar.”

Çocukların Türkçe Derslerine Katılmalarına İlişkin Velilerin Hedeflerine Dair Bulgular ve Yorumlar

Bu başlıkta “Çocuğunuzun Türkçe derslerine katılması konusunda hedefleriniz nelerdir?” Sorusuna yönelik bulgulara yer verilmiştir. Aşağıdaki tabloda velilere yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analiz edilmesiyle ulaşılan bulgular ve yorumlar.

Tablo 17

Çocukların Türkçe Derslerine Katılmalarına İlişkin Velilerin Hedeflerine Dair Bulgular

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	F
Anadilini öğrenmek	Türkçeyi güzel okuması, yazması, konuşması	KV2, KV3, KV4, KV11, KV13, KV14	6
	Türk kültürünü unutmaması, Türk tarihini, kültürünü tanıması	KV1, KV2, KV9, KV12	4
	Kendini eksiksiz anlatabilmesi	KV2, KV6, KV7, KV13	4
	Arkadaşları ile sosyalleşebilmesi	KV1,	1
Türkiye’de yaşamak	İleride Türkiye’de yaşama, öğrenim görme olasılığı	KV5	1

Tablo 17’de “Çocuklarının Türkçe derslerine katılmalarına ilişkin velilerin hedefleri” ele alınmıştır. Tabloda iki kategori altında 5 kod mevcuttur. “Anadilini öğrenmek” kategorisinde “Türkçeyi güzel okuması, yazması, konuşması” (6), “Türk kültürünü unutmaması, Türk tarihini, kültürünü tanıması”(4), “Kendini eksiksiz anlatabilmesi” (4), “Arkadaşları ile sosyalleşebilmesi için” (1). “Türkiye’de yaşamak” kategorisinde ise “İleride Türkiye’de yaşama, öğrenim görme olasılığı” (1) kodları yer almaktadır.

Velilerin yanıtlarından bazıları aşağıda olduğu aktarılmıştır:

KV1: “Türkçeyi öğrenmesi, Türk tarihini ve kültürünü daha iyi tanıması ve Türk arkadaşlar ile sosyalleşmesi.”

KV2: “Türkçeyi daha iyi okuyabilmesi ve yazabilmesi, konuşurken kelimeleri eksiksiz konuşabilmesi için derslere katılımını istiyoruz.”

KV3: *“Ben kısa dönem için buradayım. Ama Türk kültürünü unutmaması için Türkçe yazmayı, okumayı öğrenmesi için gerekli görüyorum. O yüzden gönderiyorum.”*

KV4: *“Hedeflerimiz, işte çocuklarımızın Türkçe iyi yazması, iyi konuşması, hani o şekil.”*

KV5: *“Euu ilerlemesi. Belki ilerde Türkiye’ye de gidebilir, okumak içinde olabilir, Türkiye’de yaşayabilir. Türkçe önemli anadilimiz Türk.”*

KV6: *“Çocuğum ana dilini öğrenmesi için, Türkiye gittiğinde rahat kendini ifade edebilmesi için.”*

KV7: *“Bizim şu anda var, çarşamba günleri derslerimiz oluyor. Ben dört tane çocuğum var, katılımını sağladım ve o konuda da genelde başarılı oldular, yani Türkçede olarak kendilerini iyi ifade ediyorlar”*

KV8: *“Katılmasını istiyorum açıkçası.”*

KV9: *“Az önce de söylediğim gibi çocuğumun hani euu biz Türk’üz elhamdülillah orada doğduk, orada büyüdük. Hani orada doğmayla buradaki doğan çocukların düşünceleri aynı değil ki... Ben de bir anne olarak onların tüm gelmişinisi geçmişinizi o toprakları nasıl alındı, nasıl ne biliyim nasıl yapıldı, nasıl kuruldu, onların hepsini öğrenmesini isterim. Nereden geldik, nereye gidiyok, geçmişimizi bilmelerini isterim. Zaten geçmişini bilmeyen ilerleyemez diye bir sözümüz var ya, ata sözümüz, onu bilmesini isterim.”*

KV10: *“İlk önce öğrenmek istiyor, Türkçeyi öğreneyim istiyor.”*

KV11: *“Türkçe öğrenmesi, Türkçe konuşmayı seviyor.”*

KV12: *“Türkçeyi tarihi, kültürü ve güncel gündemi doğru edebiyatı öğrenimi için gerekli olduğunu düşünüyorum.”*

KV13: *“En azından kendini düzgün bir şekilde ifade etmesi ve Türkçe de yazması okumasını hedefliyoruz.”*

KV14: “Türkçeyi daha iyi konuşabilmeleri, daha iyi okuya bilmeleri.”

KV15: “Fransızcanın içinde Türkçede olmayan kelimeleri öğreniyorlar bazı harflerin çıkış yerleri değişik onları öğrenen biliyorlar fazla bir şey öğretemem için yeterli saat ve zaman fazla edip de olamıyor maalesef.”

Çocukların Ana Dilini Geliştirebilmek İçin Veliler Tarafından Uygulanan Okul Dışı Etkinlikler ile İlgili Bulgular ve Yorumlar

Bu başlıkta “Çocuğunuzun ana dilini geliştirebilmesi için okul dışı etkinlikler uyguluyor musunuz?” sorusuna yönelik bulgulara yer verilmiştir. Aşağıdaki tabloda velilere yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analiz edilmesiyle ulaşılan bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Tablo 18
Çocukların Ana Dilini Geliştirebilmek İçin Veliler Tarafından Uygulanan Okul Dışı Etkinlikler ile İlgili Bulgular

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	F
Etkinlik Uygulanıyor	Türkçe kitap, dergi okuma	KV1, KV2, KV7, KV13	4
	Dizi, film, sinema, Türk kanalları izleme	KV2, KV3, KV4	3
	Camide Türkçe konuşma	KV4, KV5, KV15	3
	Türk arkadaşlarla toplanma	KV3, KV4	2
	Telefondan oyun oynama	KV7	1
	Ana dilini sıkça kullanma	KV6	1
	Derneğin organizasyonlarına katılma	KV12	1
	Bulmaca oyunu	KV14	1
Etkinlik Uygulanmıyor	Etkinlik yapılmıyor	KV8, KV9, KV10, KV11	4
	Fransızca etkinliklere gidiliyor	KV5	1

Tablo 18'de "Çocukların ana dilini geliştirebilmek için veliler tarafından uygulanan okul dışı etkinlikler" konusu ele alınmıştır. Tabloda iki kategori altında 10 kod mevcuttur. "Etkinlik uygulanıyor" kategorisinde "Türkçe kitap, dergi okuma" (4), "Dizi, film, sinema, Türk kanalları izleme" (3), "Camide Türkçe konuşma" (3), "Türk arkadaşlarla toplanma" (2), "Telefondan Türkçe oyun oynama" (1), "Ana dilini sıkça kullanma" (1), "Türk kültür derneklerinin organizasyonlarına katılma" (1) kodları yer alırken "Etkinlik uygulanmıyor" kategorisinde "etkinlik yapılmıyor" (4) ve "Fransızca etkinliklere gidiyorlar" (1), kodları yer almaktadır.

Velilerini yanıtlarından bazıları aşağıda olduğu gibi aktarılmıştır:

KV1: *"Evet Türkiye'ye gitmeye çalışıyoruz ve Türkçe kitapları okumaya çalışıyoruz."*

KV2: *"Evde Türk kanallarını izleterek ve Türkçe kitaplar okutarak geliştiriyoruz."*

KV3: *"Evet film izletiyorum onlara. Bol bol Türk filmleri, çizgi filmler, sinema. Türk arkadaşlarıyla bir araya getirip konuşturmaya çalışıyorum. Bu sayede gelişıyorlar diye düşünüyorum."*

KV5: *"Götürüyorum ama Fransızca olarak Türkçe yerlerine hiç götürmedim. Sadece camiye geliyo o kadar, camide Türkçe konuşuyo."*

KV6: *"Evde kendi aramızda çoğunlukla Türkçe konuşuyoruz."*

KV7: *"Kendimiz evde dergiler var Türkçe dergiler var mesela onları okutuyorum telefona bakarak kendisi de telefona bakarak teknoloji olarak euu kendilerine daha iyi geliştiriyorlar o konudan."*

KV9: *"Okul dışı etkinlikler... euuu aslında doğrusunu söylemek gerekirse pek öyle bir etkinliğimiz falan yok. Sadece evdeki konuşmalarımız.. Ama şeyi çok dikkat etmeye çalışıyorum, hani bir cümleyi bitirirken yahut kurarken bir şey sorarlarken falan daha düzgün çıkarabilmeleri için ben kendim, kendimce yardımcı olmaya çalışıyorum. Başka bir aktivitemiz yok."*

KV10: “Yok yapmıyor sadece evde benim konuşmamla o kadar fazla bir etkinlik yapmıyoruz yani.”

KV11: “Hayır bir şey yapmıyok. Ama 23 Nisan bu sene şey oldu iptal oldu, deprem dolayı için. Ama mesela olsaydı, güzel olurdu yani, 23 Nisan olsaydı aktivite olarak iyi olurdu.”

KV12: “Evet Türk kültür derneği organize ettiği etkinliklere katılıyoruz.”

KV13: “Evet evde etkinlikler yapılıyor.”

KV14: “Evimizde Türkçe bulmaca çözüyoruz, kelime bulmaca oynuyoruz.”

KV15: “Evet o uyguluyoruz okul dışında camimiz var veya başka faaliyetler olursa onlara katılmaya çalışıyoruz.”

Ana Dili Türkçenin Kullanıldığı Ortama Dair Velilerden Elde Edilen Bulgular ve Yorumları

Bu başlık altında “Çocuğunuz ana dili Türkçeyi hangi ortamlarda kullanıyor?” sorusuna ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Aşağıdaki tabloda velilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analiz edilmesiyle ulaşılan bulgular ve yorumlar bulunmaktadır.

Tablo 19

Ana Dili Türkçenin Kullanıldığı Ortama Dair Velilerden Elde Edilen Bulgular

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	F
Ana Dilini Kullanıyor	Aile arasında	KV1, KV2, KV3, KV6, KV8, KV9, KV10, KV12, KV13, KV14, KV15	11
	Türkiye'deki akrabalarla iletişim kurmada	KV2, KV3, KV9, KV10, KV11, KV14	6
	Türk arkadaşlarıyla	KV3, KV12, KV14	3
	Dernek ve camide	KV4, KV13	2
	Türk okulunda	KV1	1
	Misafirlikte	KV5	1
Ana Dilini Kullanmıyor	Arkadaşlarıyla Fransızca	KV5, KV10, KV11	3
	Baba ile Fransızca	KV7, KV11	2

Anne ile Fransızca	KV4	1
--------------------	-----	---

Tablo 19’de “Velilere göre çocukların ana dili Türkçeyi kullandıkları ortam” konusu ele alınmıştır. Tabloda iki kategori altında 9 kod mevcuttur. “Ana dilini kullanıyor” kategorisinde “Aile arasında” (11), “Türkiye’deki akrabalarla iletişim kurmada” (6), “Türk arkadaşlarıyla” (3), “Dernek ve camide” (2), “Türk okulunda” (1), “Misafirlikte” (1) kodları bulunurken “Ana dilini kullanmıyor” kategorisinde ise “Arkadaşlarla Fransızca konuşuyor” (3), “Baba ile Fransızca konuşuyor” (2), “Anne ile Fransızca konuşuyor” (1), kodları yer almaktadır

Velilerini yanıtlarından bazıları aşağıda olduğu gibi aktarılmıştır:

KV1: *“Genelde aile arasında ve Türk okulunda.”*

KV2: *“Evde aile ile sohbet ederek ve Türkiye’deki akrabalarla iletişim kurarak Türkçe konuşuyor.”*

KV3: *“Evde biz her zaman için Türkçe konuşuyoruz. Başka yazın Türkiye’ye gittiği zaman akrabalarıyla tabii ki ve buradaki Türk arkadaşlarıyla.”*

KV4: *“İşte evde, eeu eşim Türkiye’den geldiği için onunla daha çok Türkçe konuşuyorlar benimle Fransızca. Ondan sonra dediğim gibi camide. Eeu öyle”*

KV5: *“Evimizde kullanıyo ya da Türk birinin evine gittiğimizde büyükleriyle, arkadaşlarıyla. Kendi yaşlarıyla Fransızca.”*

KV6: *“Aile içinde.”*

KV7: *“Her ortamda. Çünkü ben Türkçe konuştuğum için, Fransızca’yı fazla konuşmadığım için. Babası Fransızca konuşuyor. Ama benimle kontak kurarken hep Türkçe diyalog.”*

KV8: *“Evde sürekli Türkçe konuşuruz aile arasında. Kendi kuzenleri ile filan hep Türkçe yani.”*

KV9: “Evde, daha çok evde anneannesinin, babaannesinin, dedesinin yanında, aile ortamlarında. Bir de şey onlar da hani eski toprak olduğu için onlar fazla Fransızca bilmediği için onlarla daha güzel anlaşabiliyorlar.”

KV10: “Evde konuşuyor. Bir de Türkiye gidince daha çok konuşuyor ama arkadaşlarıyla genel olarak ağırlık olarak Fransızca daha çok.”

KV11: “Aile içinde bubaannesinin yanına gidince, anneannesinin yanına gidince o zaman mecbur kalıyor. Çünkü onlar Fransızca konuşmıyor. Kendini zorluyo, zorlaya zorlaya da.”

KV12: “Aile ile ve arkadaş ortamlarında.”

KV13: “Daha çok ev ortamında ve akraba ortamında ve de dernek, cami ortamında kullanılıyor.”

KV14: “Evimizde, Türk arkadaşlarıyla, Türkiye gittiğimizde.”

KV15: “Evde ve Türklerin olduğu yerde.”

Velilere Göre Çocukların Ana Dili Türkçeyi Konuşmama Sebeplerine Dair Bulgular ve Yorumlar

Bu başlıkta “Çocuğunuz Türkçe konuşmuyorsa, size göre sebepleri neler olabilir?” sorusuna yönelik bulgulara yer verilmiştir. Aşağıdaki tabloda velilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analiz edilmesiyle ulaşılan bulgular ve yorumlar mevcuttur.

Tablo 20
Velilere Göre Çocukların Ana Dili Türkçeyi Konuşmama Sebeplerine Dair Bulgular

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	F
	Evde sürekli Fransızca konuşulması	KV1, KV3, KV4, KV6, KV7, KV11, KV15	7
	Fransız kanallarının izlenmesi	KV1, KV11	2
	Yanlış konuşma korkusu	KV10, KV14	2
Ana dilin kullanılmaması	Fransa’da yetiştiği için dilinin Fransızca olması	KV5	1

Türk okuluna gitmemesi	KV9	1
Türkiye'ye gitmemiş olması	KV12	1
Okulda Fransızca konuşulması	KV13	1

Tablo 20'de "Velilere göre çocukların ana dili olan Türkçeyi konuşmamasının sebepleri" konusu ele alınmıştır. Tabloda bir kategori altında 7 kod mevcuttur. "Ana dilin kullanılmaması" kategorisinde "Evde sürekli Fransızca konuşulması" (7), "Fransız kanallarını izlenmesi" (2), "Yanlış konuşma korkusu" (2), "Fransa'da yetiştiği dilinin Fransızca olması" (1), "Türk okuluna gitmemiş olması" (1), "Türkiye'ye gitmemiş olması" (1), "Okulda Fransızca konuşulması" (1) kodları yer almaktadır.

Velilerini yanıtlarından bazıları aşağıda olduğu gibi aktarılmıştır:

KV1: *"Evde Fransızca daha fazla kullanmamız, Fransız televizyonuna bakmamız ve arkadaşlar arasında da Fransızca'yı konuşmaları."*

KV2: *"Evde Türkçe konuşulmuyorsa ve Türkçeyi öğrenmesi için zemin hazırlanmıyorsa her zaman için Türkçe konuşmakta zorlanır."*

KV3: *"Yani ailede anne ya da babanın hep Fransızca konuşması -zaten okulda Fransızca görüyorlar- ev ortamı diye düşünüyorum."*

KV4: *"Sebepleri mesela bazen ben Fransızca konuştuğum için bana Fransızca cevap verdiği için o şekil konuşmuyoruz. Hani ben Türkçe konuşsam onlar bana Türkçe cevap verir."*

KV5: *"Fransa'da yetiştiği için onların da dili Fransızca."*

KV6: *"Euum aile içinde anne babası sürekli Fransızca konuştuğu için."*

KV7: *"Evde ana dilimizin konuşulmaması olur."*

KV8: *"Valla üç oğlumun üçü de Türkçe konuşuyor yani konuşuyorlar."*

KV9: *“Sebepleri fazla Türk okuluna gitmiyor. Çünkü Türkçemizi düzgün konuşabilecek dersler alamıyor. Sonra euuu Türkçeyi.. Fazla sebebi neden olabilir başka? Hani biz evdeyken yapabildiğimiz kadar söylemeye düzeltmeye çalışıyoruz aksanlarını ama gine de tabii öğretmen öğrettiği gibi olmaz. İnsanın bir öğretmeninden öğrenmesi başka, bir de evden öğrenmesi başka. Onlara bağlı buluyom ben, bilmiyom.”*

KV10: *“Anlamadığı için bence yanlış bir şey konuşurum diye onun için konuşmuyor fazla.”*

KV11: *“Bence benim, ben Fransızca konuşuyom, onlar da Fransızca konuşuyor benlen. Evde de hep Fransız telefona bakıyor Türkçe ile bir alakası yok, yani tek babasından dolayı Türkçe konuşuyor.”*

KV12: *“Türkçe konuşmuyorsa, sürekli olarak Türkiye gitmiyorsa, yani yıllık Türkiye gitmiyorsa veya aile evde Türkçe konuşmuyorsa.”*

KV13: *“Euu tabii çocuklar günlerinin önemli bir kısmını okulda geçiriyorlar ve okulda malum ana dilimiz Türkçe konuşulmuyor. Dolayısıyla Fransızcaya bir aşinalık oluyor arkadaşlar arasında, bir Türkçeyi unutabiliyorlar.”*

KV14: *“Kelimelerin anlamlarını da şüphe duyduklarında konuşmuyorlar.”*

KV15: *“Evde daha çok Fransızca konuşuluyor. Çokça konuşulan o ortamlara girmiyordur.”*

Velilere Göre Çocukların Türkçede Karşı Karşıya Kaldıkları Sıkıntılara Dair Bulgular ve Yorumlar

Bu başlıkta “Çocuğunuzun Türkçede karşı karşıya kaldığı sıkıntılar nelerdir?” Sorusuna yönelik bulgulara yer verilmiştir. Aşağıdaki tabloda velilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analiz edilmesiyle ulaşılan bulgular ve yorumlar bulunmaktadır.

Tablo 21*Velilere Göre Çocukların Türkçede Karşı Karşıya Kaldıkları Sıkıntılara Dair Bulgular*

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	F
Dil yetersizliği	Kelimenin anlamını bilmemesi	KV1, KV2, KV4, KV5, KV7, KV9, KV11, KV13, KV14, KV15	10
	Cümle kuramaması	KV1, KV2, KV4, KV7, KV9, KV10, KV13, KV14, KV15	9
	Kendini iyi ifade edememesi	KV1, KV2, KV4, KV7, KV9, KV13, KV14, KV15	8
	Okuma yazmada zorlanması	KV2, KV3, KV4, KV10	4
	Alfabede zorlanma	KV2, KV3, KV5	3
	Gramer	KV7, KV12	2
Sorun yaşamıyor	Türkçe çok iyi konuşuyor	KV6	1

Tablo 21’de “Velilere göre çocukların Türkçede karşı karşıya kaldığı sıkıntılar nelerdir?” konusu ele alınmıştır. Tabloda iki kategori altında kod mevcuttur. “Dil yetersizliği” kategorisinde “Kelimenin anlamını bilmemesi” (10), “Cümle kuramaması (9), “Kendini iyi ifade edememesi” (8), “Okuma yazmada zorlanması” (4), “Alfabede zorlanma” (3) ve “Gramer” (2) kodları bulunmaktadır. “Sorun yaşamıyor” kategorisinde ise “Türkçe çok iyi konuşuyor” (1) kodu yer almaktadır.

Velilerini yanıtlarından bazıları aşağıda olduğu gibi aktarılmıştır:

KV1: “*Kelimelerin anlamlarını tam olarak bilmemesi.*”

KV2: “*Kelime yetersizliği, okumada, yazmada yavaş olması, Fransızca ve Türkçe harflerini karıştırması.*”

KV3: “*Yani Türkçede açıkçası çok çok büyük sıkıntılar yaşamıyor ama buradaki alfabe ile Türk alfabesi arasında farklılıklar var, okurken yanlışlar olabiliyor, okumada sıkıntılar yaşayabiliyorlar açıkçası.*”

KV4: “*Sıkıntılar şimdi bazen çocuklarımla Türkçe konuştuğumuz zaman hani sorduğumuz soruyu anlamıyorlar, anlamını bilmedikleri için cevap veremiyorlar.*”

KV5: “Harflerde çok sıkıntı çekiyo. Çünkü Fransa’da ‘h’ harfleri okunmuyo veya ‘g’ ve ‘ğ’ arasında büyük sıkıntılar var, onun dışında yok.”

KV6: “Dili hani kendi aramızda hani anlatabiliyor. Türkçe çok iyi konuşuyor.”

KV7: “Mesela kimi mesela anlamdaş olsun veya eş anlamlı olsun kelimeleri bir araya getirdiği zaman cümle kuramaması. Çünkü bilmedikleri kelimeleri bir araya getirip euu kendini ifade edememesi.”

KV8: “Çok nadir bazı kelimelerde sıkıntı yaşıyorlar ama fazla bir sıkıntı yaşamıyorlar. İşte ... bunun anlamı ne falan gibi.”

KV9: “Çocuğum Türkçede kendini ifade edemiyo, en fazla o sıkıntısı. Kızım gene kendini ifade edebiliyor, düşüncelerine felan anlatabiliyor. Ama oğlanlarım biraz daha şey, ondan aşağı oldukları için hani kendilerini ifade etmede sıkıntı duyuyorlar”.

KV10: “Karşı karşıya kaldığı sıkıntılar anlamadığı için Türkçe kitapları da bakmak istemiyor. Anlamıyor değiştiriyor. Onun için anlamadığı içindir bence, konuşmam diye, yanlış bir şey söylerim diye.”

KV11: “Konuşması anlamıyor, Türkçe anlıyorlar ama konuşmaları kelimeleri pek şey edemiyorlar.”

KV12: “Gramer üzerinde kalıyorlar.”

KV13: “Cümleleri tam kuramaması euu cümleleri bitirememe euu bunlar...”

KV14: “Fransızca konuştukları için kendilerini Türkçe ifade etmekte zorlanıyorlar.”

KV15: “Türkçede yaşadığı sıkıntılar dediğim gibi yeteri kadar Türkçe konuşuluyorsa, kelimeleri anlamıyor. Türkçeyi bilse daha iyi. Gene Fransızca fazla konuştuğu için anlaşma sorunu olabiliyor, anne babayla çocuk arasında. Çünkü bazı kelimelerin anlamlarını farklı biliyorlar ya da hiç bilmiyorlar.”

Velilere Göre Çocukların Türkçe Dersine İlişkin Fransız Öğretmenlerin Düşünceleri ile İlgili Bulgular ve Yorumlar

Bu başlıkta “Çocuğunuzun Türkçe derslerine ilişkin Fransız öğretmenler nasıl karşılıyor?” sorusuna yönelik bulgulara yer verilmiştir. Aşağıdaki tabloda velilere yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analiz edilmesiyle ulaşılan bulgular ve yorumlar bulunmaktadır.

Tablo 22

Velilere Göre Çocukların Türkçe Dersine İlişkin Fransız Öğretmenlerin Düşünceleri ile İlgili Bulgular

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	F
Olumlu Düşünceler	İyi, bir problem yok	KV2, KV8, KV9, KV10, KV13, KV14, KV15	7
	Fransız öğretmenler anlayışla karşılıyor	KV1, KV5	2
	Kültürünü unutmaması adına evde Türkçe konuşulması tavsiye ediliyor	KV3, KV12	2
Olumsuz Düşünceler	Fransız okulunda Türkçe değil, hep Fransızca konuşulması isteniyor	KV4, KV6, KV7, KV11	4
	Teneffüste kardeşler Türkçe konuşunca uyarılıyor	KV6	1

Tablo 22’de “Velilere göre çocukların Türkçe dersine ilişkin Fransız öğretmenlerin düşünceleri” konusu ele alınmıştır. Tabloda iki kategori altında 5 kod mevcuttur. “Olumlu düşünceler” kategorisinde “İyi, bir problem yok” (7), “Fransız öğretmenler anlayışla karşılıyor” (2), “Kültürünü unutmaması adına evde Türkçe konuşulması tavsiye ediliyor” (2) kodları bulunmakta iken “Olumsuz düşünceler” kategorisinde ise “Fransız okulunda Türkçe değil, hep Fransızca konuşulması isteniyor” (4) ve “Teneffüste kardeşler Türkçe konuşunca uyarılıyor” (1) kodları yer almaktadır.

Velilerini yanıtlarından bazıları aşağıda olduğu gibi aktarılmıştır:

KV1: “Anlayışla karşılıyorlar hatta bunu bir artı olarak görüyorlar.”

KV2: "Sorun yok."

KV3: "Fransız öğretmenler, kültürünü unutmaması adına evde Türkçe konuşmasını tavsiye ediyorlar. Türk dersine de gönderiyoruz. Zaten Fransızca'yı okulda öğreniyorlar. Bu sayede iki dili bir anda öğrenmiş oluyorlar, yararlı görüyorum yani bu şekilde olmasını."

KV4: "Fransız öğretmenler hani şimdi hani Türkçe okuluna gitmeleri bir sakınca yok ama Fransız okulunda Türkçe konuştun mu, ona karşı geliyorlar hani Fransızca konuşun diyorlar. Türkçe konuşmayın diyorlar."

KV5: "Onlar da izin veriyolar hani çok şey yapmadılar kâğıt topluyo, imza topluyo, kabul ediyorlar."

KV6: "Fransızlar normalde çocukların okul içinde Fransızca konuşmalarını kardeşler arasında bile gördüklerinde teneffüslerde hep uyarıyorlar, Fransızca için."

KV7: "Sürekli Fransızca konuşulmasını söylüyorlar. Fransızcasının en önde olmasını istiyorlar. Ana dilini her zaman arka plana atılmasını istiyorlar. Bununla karşılaşıyoruz. Eğer mesela çocuklarımızı hemen dil bilmediği zaman, sanki özürlymüş gibi orthophoniste (konuşma terapisti) yönlendiriyorlar. Çünkü çocuk utanıyor, dil bilmiyor, anlamıyor değil; sadece çekiniyor. Mesela o konuda bence çoğunlukta Türk çocuklarının o şekilde orthophoniste yönlendirdiklerinden eminim yani. Önceden orthophoniste yoktu mesela şimdii .. Bilmiyorum ben öyle düşünüyorum."

KV8: "İyi, bir problem yok."

KV9: "Türkçe derslerine ilişkin ... Hani normal görüyorlar aslında. Ama gine de tabii yeterli bilmiyorum hani, normal buluyorlar normal."

KV10: "Fransız hiç şey yapmadım yani hiç bilmiyorum, bir şey demiyor. Çünkü fazla bir şey yok ya. Fazla belki etkilemezdir onların şeyini haftada bir gün. Ya etkilemiyor galiba bilmiyorum. Bir şey demiyorlar hiç."

KV11: “Genellikle bir şey demiyorlar. Ama CP’de (ilkokul birinci sınıf) ilk girişte, CP’de orada olduğunu istemiyorlar. Çünkü o CP’si çok kelime öğrenirmiş çocuklar, dediklerine göre. Çok syllabe (hece) öğrenirlermiş. Onu da karıştırmaları için Türkçe CP’den sonra başlasın istiyorlar.”

KV12: “Yabancı dil öğrenmelerine katkıda bulunuyorlar bir dil, bir insan olarak düşünüyorlar.”

KV13: “Bu öğretmenlerden öğretmene geçiyor ancak genelde sorun olmuyor.”

KV14: “Okulda herhangi bir sorun yaşamadık.”

KV15: “Fransız öğretmenler o konuda bir diyaloga girmedik. İstiyorsan sadece o kâğıda doldurun!”

Araştırmacı: “Yani gitmelerine karşı çıkıyorlar mı?”

KV15: “Karşı çıkmıyorlar, karşı çıkmıyorlar yani yönlendiriyorlar.”

Velilere Göre Çocukların Türkçe Öğretimi Konusunda Çevrenin Düşünceleri ile İlgili Bulgular ve Yorumlar

Bu başlıkta “Çocuğunuzun Türkçe öğretimine yönelik çevresi neler düşünüyor?” sorusuna yönelik bulgulara yer verilmiştir. Aşağıdaki tabloda velilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analiz edilmesiyle ulaşılan bulgular ve yorumlar bulunmaktadır.

Tablo 23

Velilere Göre Çocukların Türkçe Öğretimi Konusunda Çevrenin Düşünceleri ile İlgili Bulgular

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	F
	Çevresi destekliyor	KV3, KV4, KV5, KV6, KV7, KV8, KV9, KV10, KV13	9
Çevrenin bakış açısı	Aile genelde teşvik ediyor	KV1, KV2, KV4, KV9, KV11, KV13	6
	Normal karşılıyor	KV14, KV15	2

Tablo 23'te "Velilere göre çocukların Türkçe öğretimi konusunda çevrenin düşünceleri" konusu ele alınmıştır. Tabloda bir kategori altında 3 kod mevcuttur. "Çevrenin bakış açısı" kategorisinde "Çevresi destekliyor" (9), "Aile genelde teşvik ediyor" (6), "Normal karşılanıyor" (2) kodları yer almaktadır.

Velilerin yanıtlarından bazıları aşağıda olduğu gibi aktarılmıştır:

KV1: "Genelde büyükler teşvik ediyorlar."

KV2: "Çevremizde çoğunlukla Türkçe konuşulduğundan çocuklarımızla daha güzel iletişim kurabilmeleri için Türkçe öğrenmelerini her zaman desteklemiştir."

KV3: "Çevresi tabii destekleyici; aile, akrabalar ve arkadaşlar olarak destekleyici. Gerçekten faydalı. Bir lisan bir insan, demiş atalarımız gerçekten de öyle. Ne kadar çok bilgi, formasyon edinirse o kadar faydalı olacaktır kendisine."

KV4: "Herkes destekliyor hani öğrensinler, Türkçemizi öğrensinler, unutmasınlar. Hani sonuçta Türk'üz, o yönden destek veriliyor."

KV5: "Onlar da istiyolar Türkçe dersine gitmeyi."

KV6: "Onlar da aynen destekliyor."

KV7: "Biz anne baba olarak, ailemiz olarak her zaman destekçiz. Mesela bir din eğitimi alabilmesi için çocuğun Türkçe bilmesi gerekiyor."

KV8: "Çevresi bir problem olmuyor yani iyi genelde."

KV9: "Çevresi tabii ki herkeş, euu hem biz, babası olsun, ben oluyum, sona babaannesini, dedesi falan olsun, euuu gitsinler istiyorlar. Tabii öğrensinler istiyorlar. Az önce de ifade ettiğim gibi, euu Türkçe güzel kendilerini ifade edebilmesi için, ilerde bir sıkıntı duymamaları için, olurda belki Türkiye taşınırlar. Hani hiç belli olmaz. Hani yabancı yabancı durmasınlar. Özünde biz Türk'üz, öğrensinler istiyorlar. Herkeş öğrensinler istiyorlar. Biz de istiyoz aynı şekilde."

KV10: “Destekliyorlar.”

KV11: “Annem büyük olarak Türkçe konuşmasını istiyor ama çocuk ancak elinden geleni yapıyor. Ama Türkiye gittin mi de, dedesi ile ebesi de istiyor ki onlar Türkçe konuşsun.”

KV12: “Euu güzel şeyler düşünüyor. Çünkü kendilerini geliştiriyorlar Türk üzerinde. O yüzden bilinçli olduğuna inanıyorum Türkçe.”

KV13: “Tabi yakın çevresi ailesi akrabaları Türkçe konuşmasını arzu ediyor. Çünkü Türkçe konuşulduğu için evde her ortamda bütün akraba ortamlarında dolayısıyla çevremiz Türkçe konuşmasını arzuluyor.”

KV14: “Herkes normal karşılıyor.”

KV15: “Türkçe öğrenme konusunda çevresi neler düşünüyor? çevresini ne düşünüyor? Vallah herkes burda normalleşti. Türkçe öğrenmek, kötü bakılmıyor ki Türkçe öğrenmeye. Hatta gerekli. Kültürümüzü anlatabilmemiz ve yaşayabilmemiz için Türkçe gerekli olduğunu düşünüyorum ve çocukların Türkçe konuşma konusunda bir çok aile teşvik ediyor.”

Velilere Göre Çocukların Ana Dilde Yaşadığı Sorunlara Karşı Önerilerine Dair Bulgular ve Yorumlar

Bu başlıkta “Çocuğunuzun ana dilde yaşadığı sorunları aşabilmesi için önerileriniz nelerdir?” Sorusuna yönelik bulgulara yer verilmiştir. Aşağıdaki tabloda velilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analiz edilmesiyle ulaşılan bulgular ve yorumlar bulunmaktadır.

Tablo 24

Velilere Göre Çocukların Ana Dilde Yaşadığı Sorunlara Karşı Önerilerine Dair Bulgular

Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	F
Önerisi olanlar	Türkçe ders saatlerin arttırılması	KV4, KV5, KV10, KV11, KV14, KV15	6
	Daha sık Türkçe konuşmak	KV1, KV2, KV3, KV6, KV13	5
	Türkçe kitap okumak	KV2, KV3, KV5, KV13	4
	Türkçe derslerinin ortaokulda, kolejde, üniversitede de devam etmesi	KV1, KV10	2
	Türkçe hikâye saati yapılması	KV3	1
	Türkçe dizi, film izlemek	KV13	1
	Ek olarak Türkçe dersi almak	KV5	1
	Avrupa'da açılan Türk okullarına Türk annelerin babaların destek olmaları	KV7	1
	Türk okuluna göndermek	KV7	1
	23 Nisan organizasyonu yapmak	KV9	1
	Her sınıfa özgü ders ve içeriğin oluşturulması	KV9	1
	Devletimizin Türk öğretmeni yollamaya devam etmesi ve Türk kültürü derneklerini desteklemesi	KV12	1
	Türkçe derslerinin zorunlu olması	KV14	1
Önerisi olmayan	Türkçeyi seviyorlar, Fransızcada zorlanıyorlar.	KV8	1

Tablo 24'te "Velilere göre çocukların ana dilde yaşadığı sorunlara karşı öneriler" konusu ele alınmıştır. Tabloda iki kategori altında 14 kod mevcuttur. "Önerisi olanlar" kategorisinde "Türkçe ders saatlerin arttırılması" (6), "Daha sık Türkçe konuşmak" (5), "Türkçe kitap okumak" (4), "Türkçe derslerinin orta okulda, kolejde, üniversitede de devam etmesi" (2), "Türkçe hikâye saati yapılması" (1), "Ek olarak Türkçe dersi almak" (1), "Avrupa'da açılan Türk okullarına Türk annelerin babaların destek olmaları" (1), "Türk

okuluna göndermek” (1), “23 Nisan organizasyonu yapmak” (1), “Her sınıfa ayrı dersin ve içeriğinin oluşması” (1), “Devletimizin Türk öğretmeni yollamaya devam etmesi ve Türk kültürü derneklerini desteklemesi” (1), “Türkçe derslerin zorunlu olması” (1) kodları yer alırken “Önerisi olmayan ” kategorisinde “Türkçeyi seviyorlar, Fransızca da zorlanıyorlar” (1) kodu bulunmaktadır.

Velilerin yanıtlarından bazıları aşağıda olduğu gibi aktarılmıştır:

KV1: *“Daha sık Türkçe konuşmamız ve Türkçe derslerinin ortaokulunda da devam etmesi.”*

KV2: *“Çocuğumun bol bol Türkçe konuşarak, Türkçe dinleyerek, Türkçe kitaplar okuyarak Türkçe ile ilgili yaşadığı sorunları aşabileceğini düşünüyorum.”*

KV3: *“Kitap okuma saatleri yapılabilir bolca. Biz akşam uyku öncesi hikâye saati yapıyoruz. Ekrana çok fazla maruz kalmaması gerekiyor. Ama ekranın da faydası oluyor, çizgi filmlerin... Kendi aramızda Türkçe konuşmamız zaten faydalı oluyor. Arkadaş ortamında, yani Türk arkadaşlarıyla bir araya geldiği zaman yani çok faydalı oluyor.”*

KV4: *“İşte dediğim gibi daha çok ders verilmesinden yanayım daha çok ders, en çok bunu istiyom. Çünkü bir gün hani, bir buçuk saat yetmiyo onlara, kısa geliyo. Kısa geldiği için de olmuyo hani.”*

KV5: *“Daha çok kitap okuması, daha çok Türkçe ders alması. Euv başka da yok. Türkçe dersini biraz daha fazlalaştırmaları iyi olur.”*

KV6: *“Sürekli Türkçe konuşmak; evde, arkadaşlarıyla.”*

KV7: *“Avrupa’daki açılan Türk okullarına Türk annelerin babaların destek olmaları çocuklarını göndermeleri bence bundan bizim Türk insanlarımızın da biraz geri planda kaldığını düşünüyorum. Nasıl olsa biliyor, nasıl olsa biliyor, geri plana atıyorlar ve çocuklarının ne Türkçeyi tam olarak konuşabiliyor ne Fransızca’yı tam olarak konuşabiliyor. Ne ana dilini tam bir kelimeyle ifade edebiliyor ne de bir Fransızcadaki hani phrase’leri*

(cümleleri) bir araya getirip de konuşabiliyor. Yani iki konuda da çocuklarımız yetersiz kalıyor.”

KV8: “Ana dilde problem yaşamıyorlar açıkçası Türkçeyi seviyorlar, Fransızcada zorlanıyorlar.”

KV9: “Benim önerim, Türk derslerinin daha fazla olması burada Türkçe eğitiminin daha fazla olması. 23 Nisan falan hazırlıklarının daha güzel bir şekilde organize edilip yapılması. Sona 1 saat değil de özel bir gün ayrılması lazım bence. Sadece bir gün ayrılması lazım. O gün hani gerekiyorsa, akşama kadar, sabahtan akşama kadar sınıf sınıf, yaş yaş onlara o eğitimin verilmesini istiyom. Bir de şey, hani birinen, beşinen on yaş arasında eğitim değil de herkeşi kendi nasıl yedinci sınıfta birinci, yedinci yaşında birinci sınıfa başlıyorsak Türkiye’de, burda da aynı şekilde olmasını istiyom. Yedi yaşında birinci derse başlasınlar, sekiz yaşındakiler ikinci sınıfa. Karmakarışık bir eğitim yapılmasını istemiyom, daha doğrusu.”

KV10: “Daha çok bence ders haftada iki gün olsaydı. Hani saat şeyleri bence az geliyor onlara, çocuklara. Onun için bence ders saatleri çoğalsa, bence daha iyi olur onlar için. Zaten sadece ilkokulda gidiyorlar. Kolejde falan yok, sadece ilk şeyde öğreniyorlar. Bir sene daha gidecek ondan sonra yok. İlkokulda sadece. Üniversitede falan yok galiba, bildiğim kadar. Yani ortaokul lise de olsa bence daha iyi olur onlar için.”

KV11: “Önerim daha çok Türkçe dersi okula gidecekler, Türk okuluna daha çok aktivite olacak, mesela 23 Nisan gibi veya başka aktiviteler. Çünkü ben burada yetiştiğime göre buranın düzenini bildiğime göre, öyle bir şey oldun mu Noël olsun, başka bir şey oldun mu, çok şey ediyorlar. Pâques (Paskalya) oldu mu çok çocukları heveslendiriyorlar. Ama Türk çocukları yapmıyok nedense. Onun için de çocuklar doğal olarak o tarafı öğrenmek istiyorlar, o taraf gibi olmak istiyor yani.”

KV12: *“Devletimizin Türk öğretmenini yollamaya devam etmesi ve Türk kültürü derneklerini desteklemesi. Desteklemeye devam etmesi, mümkün oldukça Türkiye’ye gitmeleri çocukların.”*

KV13: *“Evde Türkçe konuşulması, televizyon bakılıyorsa eğer Türkçe bakılması. Yani Türk kanallarına bakılması. Bu çocuğa yardımcı olacaktır ve kitap Türkçe kitaplar okunması yardımcı olacaktır çocuklarımıza.”*

KV14: *“Çokça derslerin zorunlu ve ders saatlerinin daha fazla olması.”*

KV15: *“Derslerin çoğalması.”*

Bölüm 5

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırmanın bulgularından hareketle varılan sonuçlara bu bölümde yer verilmiştir. Sonuçlar, literatürde yer alan ilgili çalışmaların sonuçlarıyla karşılaştırılmış ve tartışılmıştır. Bulgular ve tartışmalar araştırmanın alt problemleri de göz önüne alınarak yapılandırılmıştır. Son olarak Fransa'da yaşayan iki dilli Türk öğrencilerin ana dilleri olan Türkçeyi öğrenme durumlarına ilişkin hem öğrencilerin hem de velilerin görüşleri doğrultusunda ana dil derslerine yönelik sorunlara çözüm önerileri sunulmuştur.

Araştırmanın birinci alt probleminde Fransa'da yaşayan iki dilli Türk çocukların Türkçe öğretimine ilişkin görüşleri belirlenmiştir. Katılımcı öğrencilerin çoğu derslerin güzel geçtiğini ve iyi olduğunu belirtmişlerdir. Altı öğrenci derslerin güzel geçtiğini ifade ederken beş öğrenci de derslerin iyi olduğunu söylemiştir. Bu öğrencilerden birkaçı Türkçe derslerinin eğlenceli geçtiğini, çok şey öğrendiklerini ve yeni arkadaşlar edindiklerini dile getirmişlerdir. Bazı öğrenciler ise bazı olumsuzları ifade etmişlerdir. Örneğin Türkçe dersinin süresinin az olduğunu, derslerde çok bir şey öğrenemediklerini ve derslerin sadece ilkokulda olmasının yeterli olmadığını söylemişlerdir. Katılımcı öğrencilerin Türkçe dersleri ile ilgili düşünceleri genel olarak olumludur. Türkan Güler Arı tarafından yapılan ve yurt dışında yaşayan Türk çocukları ile velilerin ana dili öğrenme tutumlarının incelendiği araştırmada da derslere ilişkin benzer görüşler ortaya konulmuştur. (Arı, 2015) Araştırmada, katılımcı öğrencilerin "Türkçe öğrenmekten hoşlanmıyorum." maddesine verdikleri cevaplara göre dağılımı incelendiğinde örneklem grubunu oluşturan katılımcı öğrencilerin %10'u (5 kişi) "Türkçe öğrenmekten hoşlanmıyorum." maddesine katılıyorum, %16'sı (8 kişi) kısmen katılıyorum ve %74'ü (38 kişi) "Katılmıyorum." cevabını vermiştir. Bu sonuçlardan hareketle, katılımcı öğrencilerin yaklaşık dörtte üçünün Türkçe öğrenmekten hoşlandıkları tespit edilmiştir.

Araştırmanın ikinci alt probleminde Fransa'da yaşayan iki dilli Türk çocukların ana dil eğitiminin önemine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Araştırmada öğrencilerin yarısından fazlası Türkçe derslerini önemli ve gerekli bulmaktadır. Örneğin katılımcıların yedisi Türkçeyi ve Türkçe derslerini; Türkiye'deki ailesi ve arkadaşlarıyla konuşabilmek için, dördü Türk kültürünü öğrenmek için, üçü vatanları Türkiye olduğu için, biri de Türkçeyi unutmamak ve geliştirmek için öğrenmenin gerekli olduğunu ve Türkçenin önemli olduğunu belirtmiştir. 15 katılımcı arasından bir kişi ise Türkçeyi öğrenmenin gerekli olmadığını, Fransa'da Fransızca dilinin konuşulması gerektiği düşüncesine sahiptir. Şerife Dilek Belet'in Norveç'te yaşayan iki dilli Türk öğrencilerin ana dili Türkçeyi öğrenme durumlarına ilişkin öğrenci, veli ve öğretmen görüşleri ile ilgili araştırmasına göre Norveç'te yaşayan Türk öğrencilerin büyük bir çoğunluğu Türkçeyi aileleriyle iyi iletişim kurabilmek ve bu dili etkili kullanmak amacıyla öğrenmek istemektedirler. Ayrıca aynı araştırmada öğrencilerin yarısından fazlasının Türk arkadaşlarıyla iletişim kurmak, yine yarısına yakın bir kısmının ise diğer derslerde başarılı olmak için Türkçe öğrenmeyi istedikleri tespit edilmiştir. (Belet, 2009)

Araştırmanın üçüncü alt problemine yönelik iki dilli Türk öğrencilerin Türkçe derslerine katılıp katılmama durumu ele alınmıştır. Görüşme yapılan 15 öğrencinin yarısından fazlası derse katıldıklarını söylemiştir. Türkçe derslerine Türkçeyi öğrenmek, Türkçeyi konuşmak, Türkçe yazmak ve Türkçe kitap okuyabilmek amacıyla katıldıkları görülmüştür. Türkçe dersine katılmayan öğrencilerden dördü ortaokulda Türkçe dersi olmadığından bu cevabı verirken ikisi de ailesinin zoruyla katıldığını belirtmiştir. Sonuç olarak araştırmanın gerçekleştirildiği Fransa'daki çalışma grubunda iki dilli Türk öğrencilerin çoğunluğunun Türkçe derslerine katıldığını söylemek mümkündür. Bu sonuçtan farklı olarak Şerife Dilek Belet (2009) tarafından Norveç'te yapılan araştırmada, çalışma grubundaki 43 öğrenciden 37'sinin, yani büyük bir çoğunluğunun Türkçe dersi almadığı görülmektedir. Bu durumun sebebi olarak ise araştırmanın düzenlendiği okulda 4. sınıftan itibaren ana dili derslerinin programda yer almaması olduğu belirtilmiştir. Türkan Güler Arı (2015) tarafından yapılan *İki Dilli Türk Çocuklarının Türkçe Derslerine Devam Etme Nedenleri* adlı

araştırmada çocukların Türkçe derslerine devam etme sebepleri dile getirilmiştir. Bu araştırmada katılımcı öğrencilerden önemli bir kısmının ana dilini geliştirmek amacıyla derse devam ettikleri görülmüştür. Öğrencilerin %88'i (45 kişi) "Türkçemi geliştirmek istiyorum", kalan %12'si (6 kişi) "Kısmen katılıyorum" cevabını verirken "Katılmıyorum" cevabını veren öğrenci olmamıştır. Yani katılımcı olan iki dilli öğrencilerin yaklaşık dörtte üçü Türkçe öğrenmekten hoşlandıklarını ifade etmişlerdir. Oksal & Güner (2017) tarafından *Fransa'daki Türkçe ve Türk Kültürü Dersine Yönelik Veli ve Öğrenci Görüşleri* adıyla yapılan çalışma, Fransa'nın Aveyron Bölgesi'ndeki Türk kökenli öğrencilerin ve velilerin Türkçe ve Türk Kültürü derslerine ilişkin görüşlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Nitel araştırma yaklaşımlarından "durum çalışması" ile ele alınan çalışma; 2017- 2018 eğitim- öğretim yılı başında, 20 veli ve 40 öğrencinin katılımı ile yürütülmüştür. Bu araştırmada öğrencilerin derse katılımının önemli sebeplerinden biri olarak kendilerinin ve ailelerinin derse katılmalarını istemeleri olduğu ifade edilmiştir. Diğer sebepler ise: Öğrencilerin dersi sevmeleri, arkadaşlarının da derse katılmaları, Türkiye'deki akrabalarıyla iletişim kurabilmeleri, eğitim-öğretim yılı sonunda katılım belgesini elde edebilmeleri, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı Programı gibi etkinliklerde görevli olabilmeleridir.

Araştırmanın dördüncü alt probleminde iki dilli öğrencilerin Türkçe derslerini sevip sevmeme durumu incelenmiştir. Araştırmacılardan 14'ü "Seviyorum." yanıtını verirken biri ise "Hayır sevmiyorum." yanıtını vermiştir. Sonuç olarak katılımcılardan bir kişi dışında tamamı Türkçe derslerini sevmektedir. Türkan Güler Arı'nın (2015) çalışmasında da aynı sonuçlar görülmektedir. Bu araştırmada katılımcı öğrencilerin "Türkçe derslerini seviyorum." maddesine verdikleri cevapların dağılımı şöyledir: Öğrencilerin %80'i (41 kişi) "Türkçe derslerini seviyorum." cevabını verirken %18'i (9 kişi) "Kısmen katılıyorum." cevabını, %2'si (1 kişi) "Katılmıyorum." cevabını vermiştir. Sonuç olarak öğrencilerin yarısından fazlasının Türkçe derslerini sevdiği görülmüştür.

Araştırmanın beşinci altı probleminde çocukların okul dışında ana dillerini öğrenebilmek için neler yaptıkları konusu ele alınmıştır. Çocuklar Fransız Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullardaki eğitim-öğretim faaliyetleri dışında Türkçeyi ve Türk kültürünü öğrenmek için aileyle Türkçe konuşma, Türkçe kitap okuma, Türkçe dizi ve film izleme, Türkçe oyunlar oynama, camideki derslerde Türkçe konuşma, Türkçe dua okuma ve ezberleme, Türkçe ödevi yapma gibi kategoriler altında çeşitli etkinliklerde bulduklarını dile getirmişlerdir. Şerife Dilek Belet'in (2009) araştırmasında Norveç'teki öğrencilerin önemli bir kısmı Türkçe öğrenmeye yönelik ders dışında yaptıkları etkinliklerle ilgili olarak "Ailemle ya da Türk arkadaşlarımla Türkçe konuşuyorum." yanıtını vermiştir. Oksal & Güner (2017) tarafından yapılan çalışmada Türkçe ve Türk kültürü dersini destekleyen ders dışı etkinlikler incelendiğinde farklı olarak katılımcı öğrencilerin medya araçlarını Türkçe olarak kullandıklarını ifade etmeleri şu cevap dikkat çekmektedir. Devamında ise öğrenciler diğer araştırmalarda da görülen -evde Türkçe kitap okumak ve tatillerde Türkiye'ye gitmek gibi- benzer ifadelerde bulunmuşlardır.

Araştırmanın altıncı alt probleminde iki dilli Türk çocukların günlük yaşamda Türkçeyi kullanma durumları ortaya konulmuştur. Katılımcı öğrencilerin cevaplarına göre iki kategori ortaya çıkmıştır. "Kullanıyorum." kategorisinde Türkçeyi aile ve arkadaşlarla (evde ve okulda) konuşma durumundan bahsedilmiştir. Katılımcılar arasında "Çok kullanıyorum" cevabını veren de olmuştur. Bir katılımcı köken olarak Türkiye'nin doğu illerinden olduğu için aile içindeki konuşma dili nedeniyle kendi konuşmasında da şive olduğunu söylemiştir. "Kullanmıyorum." kategorisinde, iki öğrenci Türkçeyi çok az kullandığını; diğer iki öğrenci ise Türkçe dil becerilerinde zorlandığını söylemiştir. Son olarak bir kişi ise Türkçeyi kullanmamasının sebebinin günlük hayatında ağırlıklı olarak Fransızca kullanması olduğunu belirtmiştir. Bu bulgulara benzer şekilde Şerife Dilek Belet (2009) de ilgili araştırmasında Norveç'teki Türk öğrencilerin çoğunun ana dillerini aile ortamında kullandıkları görülmektedir.

Araştırmanın yedinci altı problemi olan iki dilli Türk öğrencilere Türkçe derslerinin katkısı konusunda katılımcı görüşlerinin çoğunlukla olumlu yönde olduğu görülmektedir. Bu çalışma sonucunda söz konusu derslerin kattıkları ve katmadıkları şeklinde iki kategori oluşmuştur. Katılımcı 14 öğrenci Türkçe derslerin katkısı hakkında olumlu düşüncelere sahipken aralarından bir tanesi Türkçe derslerinin herhangi bir katkı sağlamadığını belirtmiştir. Öğrencilere göre Türkçe dersleri genel olarak Türkçe dili, Türk kültürü ve kelimelerin anlamı açısından daha iyi anlama, okuma ve yazma gibi dil becerilerinde gelişme sağladığı gibi ders sürecinde uygulanan aktiviteler ve geleneksel oyunlar öğrenciler açısından olumlu olarak görülmektedir.

Araştırmanın sekizinci alt probleminde Fransa'da yaşayan iki dilli Türk çocukların ana dilleri ile ilgili yaşadıkları sorunlar incelenmiş ve bu sorunların neler olduğu saptanmaya çalışılmıştır. Bu araştırma sonucunda ağırlıklı olarak 15 öğrenciden 13'ü Türkçe öğrenmede zorluklar ile karşılaşmaktadır. Bu katılımcı öğrencilerden iki tanesi herhangi bir sorun ile karşılaşmadığını ve ana dilinde kendini iyi ifade ettiğini dile getirmiştir. Öğrencilerin Türkçe ile ilgili en sık yaşadığı sorunlar şunlardır: Standart Türkçe konuşamama, cümle kurarken kelimeleri yarı Türkçe yarı Fransızca kullanma, ana dildeki kelime haznesi dar olduğundan veya kelimenin anlamını bilmediğinden dolayı cümle kurmakta zorlanma; konuşma, yazma, okuma gibi dil becerilerinde zorlanma, iki ülkenin alfabesi farklı olduğundan dolayı Türk alfabesi konusunda zorluk çekme. Eğitim-öğretim sürecinin üst kademelerinde -diğer bir ifadeyle belirli bir yaştan sonra- Türkçe dersinin görülmemesi de bir sorun olarak sayılmaktadır. Son olarak ana dil dersinin okul dışı başka aktivitelerle çatışmasının da olumsuz yöndeki düşünceler arasında dile getirildiği olduğu görülmektedir. Şerife Dilek Belet (2009) tarafından yapılan araştırmada da araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir kısmının yazma ve konuşmada sorunlar yaşadığı görülmektedir. Öğrencilerden 13'ü yazma, 11'i konuşma konusunda sorun yaşadığını ifade ederken 11'i öğrendiği şeyleri kullanmadığı için unuttuğunu, 9'u sözcük bilgisinin yetersiz olduğunu ifade etmiştir.

Araştırmanın dokuzuncu alt probleminde iki dilli öğrencilerin Türkçe öğrenmede karşılaştıkları sorunlar ile ilgili çözüm önerileri ortaya konulmuştur. İlk olarak öğrencilerin çoğu Türkçe derslerinin çoğaltılmasını talep etmiştir. Ayrıca birden fazla Türk öğretmenin ve daha çok sayıda sınıfın olması da talep edilmiştir. Daha fazla Türkçe konuşmak, Türkçe televizyon programlarını izlemek, Türkçe kitap okumak, evde Türkçe ile ilgili egzersizler yapmak, Türkiye’de eğitim görmek ve sorunları aşabilmek için anneye danışılması da öneriler arasındadır. Şerife Dilek Belet (2009) tarafından Norveç’te yürütülen araştırmada benzer soruların farklı olarak yanıtlandığı görülmektedir. Örneğin sorunların çözümüne yönelik öğrencilerin yarıdan fazlası Türkçe öğretime yönelik internet sayfaların ve 23’ü ise eğitim CD’lerinin kullanılabilirliğini ifade etmişlerdir. Oksal & Güner’in (2017) çalışmasında ise Türkçe ve Türk kültürü dersine yönelik öneriler kapsamında öğrencilerin en çok dile getirdikleri önerinin “Teneffüs talebi” olduğu görülmektedir. Derste danslara ve oyunlara daha fazla yer verilmesi, dersin bir önceki yıl gibi yürütülmesi, okuma ile ilgili aktivitelerin çoğaltılması, kimi katılımcılara göre ders sürelerinin çoğaltılması, kimisine göre azaltılması, derslerin okullarındaki diğer dil dersleri gibi gün içerisinde yapılması, öğretmene saygı gösterilmesi de öğrencilerin sundukları diğer önerilerdir.

Araştırmanın onuncu alt probleminde velilerin ana dili dersi ile ilgili düşünceleri ele alınmıştır. Velilerin çoğu Fransa’da verilen Türkçe dersine olumlu bakmaktadır. Ağırlıklı olarak veliler Türkçe derslerinin iyi, faydalı ve önemli olduğunu dile getirmişlerdir. Türk kültürünü yaşatmak, korumak ve Türk kimliğini unutmamak adına; kendilerini geliştirebilmek, kendilerini daha iyi ifade edebilmek ve daha iyi iletişim kurabilmek için Türkçe derslerinin yararlı olduğunu düşünmektedirler. Çoğu veli Türkçe derslerinin ve gün sayısının artırılması, ders içeriğinin geliştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Aynı soruyu iki veli ise Türkçe derslerinin bir faydasının olmadığı ve aynı şeylerin ezberlendiği görüşünü dile getirerek cevaplamışlardır. Derya Acar (2023) tarafından yapılan araştırmada ise velilerin Avusturya’da Türkçe ana dili dersiyle ilgili düşüncelerinin Fransa’dakilerle benzer olduğu görülmektedir. Bulgulara göre, velilerin dörtte üçü kadar önemli bir kısmı Avusturya’da

verilen Türkçe dersine pozitif bakmaktadır. Negatif düşünceye sahip olan veli görülmemektedir. Aynı zamanda bu dersin Türk öğrencilerin okula ısınması açısından da yardımcı olduğunu düşünmektedirler.

Araştırmanın on birinci alt probleminde çocuklarının Türkçe derslerine katılım sağlamaları konusunda velilerin hedefleri incelenmiştir. Katılımcı velilerin hepsinin hedeflerinin olumlu olduğu görülmektedir. Velilerin ağırlıklı olarak ilk hedefi çocuğun ana dilini öğrenmesidir. Türkçeyi güzel okuma, yazma ve konuşması ilk hedefler arasındadır. Devamında ise çocukların kendini eksiksiz bir şekilde anlatabilmesi; Türk kültürünü, Türk tarihini bilmesi ve unutmaması, arkadaşları ile sosyalleşebilmesi ve son olarak Türkiye’de ileride eğitim alabilmesi için de çocukların Türkçe dersine katılım sağlamamaları velilere göre büyük önem taşımaktadır. Türkçe dersine çocukların katılımı ile ilgili olumsuz düşünceleri olan veliler bulunmamaktadır. Şerife Dilek Belet (2009), Türkçe öğrenme amaçlarına ilişkin yürütülen araştırmada 11 veliden önemli bir kısmının kültür dili olan Türkçeyi bilmesi ve iyi kullanması, Türkiye’ye gittiğinde iletişim kurması ve yabancılık çekmemesi, Kültürünü öğrenmesi / kaybetmemesi, Türk asıllı olması yanıtlarını verdikleri görülmüştür. Türkan Güler Arı’nın (2015) yürüttüğü araştırmada ise Türk velilerin iki dilli çocuklarının Türkçeyi öğrenme durumlarına ilişkin düşünceleri analiz edildiğinde örneklem grubunu oluşturan katılımcı velilerin %86,2’si (25 kişi) çocuklarının Türkçe derslerine devam etme sebebinin Türk dilini öğrenmesi, %58,6’sı (17 kişi) Türk kültürünü unutmaması ve kültürüne sahip çıkması gerektiği düşüncelerini ifade etmiştir. Oksal & Güner’in (2017) yürüttüğü araştırmada Çocukların Türkçe dersine katılım nedenleri, velilere göre çocuklarının Türk kültürünü tanımaları ve ana dillerini öğrenmeleri gerektiğidir. Dilek Baştuğ & Şeref Kara (2018) tarafından yapılan *İki Dilli Türk Çocuklarının Ana Dil Öğretimine İlişkin Aile Görüşleri* adlı çalışmada çocukların Türkçe öğrenmelerini istemelerinde neyi amaçladıklarına aile görüşleri incelendiğinde ana dilini bilmeleri, kültürünü unutmamaları için çocukların ana dillerini öğrenmelerini arzu ettikleri görülmüştür. Derya Acar (2023) tarafından yapılan araştırmada Avusturya’da velilerin çocuklarına Türkçe Ana Dili dersini

aldırma/aldırmama durumları incelendiğinde ise çoğu velinin çocuğunu derslere gönderdiği tespit edilmiştir. Görüşme yapılan velilerin 15'i çocuklarına Türkçe Ana Dili dersi aldırıldığını, 5'i ise aldırmadığını belirtmiştir. Nedenler arasında çocuğun ana dilini geliştirmek, kendisini ana dilinde daha iyi ifade edebilmesini sağlamak ve çocuğun Türk kimliğini sahiplenmesini sağlamak vardır. Türkçe ana dili dersini aldırmayan veliler ise dersi veren öğretmenin ilgisiz olması, dersi veren öğretmenin Türkçesinin iyi olmaması, çocuğun Türkçeyi iyi biliyor olması, dersteki materyallerin eksik olması gibi sebepler ifade etmişlerdir.

Araştırmanın on ikinci alt problemindeki verilere göre çocukların ana dilini geliştirebilmesi için okul dışında uygulanan etkinlikler analiz edilmiştir. “Etkinlik uygulanıyor.” ve “Etkinlik uygulanmıyor.” şeklinde iki kategori oluşmuştur. Veliler çocukların Türkçe ana dilini geliştirebilmesi için ve Türk kültürünü öğrenebilmesi için okul dışı etkinlikler, aktiviteler yaptıklarını belirtmişlerdir. “Etkinlik uygulanıyor.” kategorisi altında çocukları Türkçeyi konuşmaya teşvik etmek için; Türkçe kitaplar ve dergiler okutma, Türkçe film izletme, Türkçe çizgi film izletme, dijital oyunları Türkçe oynatma, çeşitli Türkçe oyunlar oynatma, Türk arkadaşları ile bir araya getirme, camide Türkçe konuşma, derneğin organizasyonlarına katılma ve çocuklarla Türkçe konuşma gibi etkinlikler yaptıklarından bahsetmişlerdir. “Etkinlik uygulanmıyor.” kategorisi altında velilerden dördü çocuğunun ana dilini geliştirmek için etkinlik uygulamadığını belirtmiştir. Bir veli ise Fransızca dili kullanılan etkinliklere çocuğunun katılım sağladığını ifade etmiştir. Şerife Dilek Belet (2009), araştırmasında Norveç'te Türkçe öğrenilmesine yönelik yapılan etkinliklere ilişkin veli görüşlerinde çoğunluğun konuştuklarını ve birlikte kitap okuma gibi etkinlikler yaptıklarını tespit etmiştir. Türkan Güler Arı (2015) tezinde “Çocuğunuzun Türkçeyi daha iyi öğrenmesi için okul dışında neler yapıyorsunuz?” sorusuna örneklem grubunu oluşturan velilerin cevapları şu şekildedir: Velilerin %93,1'i (27 kişi) evde Türkçe konuştuklarını, %62,2'si (18 kişi) çocuklarının Türkçeyi daha iyi öğrenmesi için Türkçe film izlediklerini, %55,1'i (16 kişi) birlikte Türkçe kitap okuduklarını, %51,7'si (15 kişi) Türk arkadaşlarını / komşularını ziyaret ettiklerini ifade etmiştir. Oksal & Güner'in (2017) “Türkçe ve Türk Kültürü Dersini

Destekleyen Ders Dışı Etkinlikler” adlı çalışması kapsamında katılımcılardan alınan cevaplara göre çok sayıda veli, Türkçe ve Türk Kültürü derslerini desteklemek ve öğrencilerin ana dilini geliştirmek açısından aile ortamında Türkçe konuştuklarını ve basını-yayını Türkçe olarak takip ettiklerini ifade etmişlerdir. Türkçe kitap okumak, Türkiye’ye gitmek, Türkçede yapılan hataları düzeltmek gibi etkinlikler de yer almaktadır. Dilek Baştuğ & Şeref Kara’nın (2018) çalışmasında Türkçe öğrenme etkinliklerine ilişkin aile görüşleri, velilerin çoğunun Türkçe konuştuğunu ve çocuklarını da Türk okuluna gönderdiklerini göstermektedir. Derya Acar (2023) tarafından yapılan çalışmada Türkçe dil becerilerini geliştiren aktiviteler ile ilgili görüşler analiz edildiğinde diğer araştırmalarla benzer cevaplar olduğu görülmektedir: Velilerin çocuklarına etkinlik yaptırma kategorisinde çocuklarını Türkçe konuşmaya teşvik etme, Türkçe kitap okutma, Türkçe tiyatro izletme, Türkçe müzik dinletme, Türkçe film izletme, dijital oyunları Türkçe olarak oynatma, Türkçe çizgi film izletme ve çocuklarla Türkçe konuşma gibi etkinlikler yaptıklarından bahsedilmiştir. Avusturya’da çocukların Türkçeyi ve Türk kültürünü öğrenmeleri için Türkçe dersi aldırma, çocuklarını tatilde Türkiye’ye götürme, Türkiye’de çeşitli şehirleri gezme, millî ve dini bayramlara değer verme gibi etkinlikler yapıldığı görülmektedir.

Araştırmanın on üçüncü alt problemindeki verilere göre çocukların ana dili olan Türkçeyi kullandığı ortam durumu incelenmiştir. “Ana dilini kullanıyor.” ve “Ana dilini kullanmıyor.” olarak iki farklı kategori ortaya çıkmıştır. Fransa’da yaşayan ve bu araştırmaya katılan iki dili Türk öğrencilerin yarısı Türkçeyi daha çok aileleri ile iyi iletişim kurmak için kullandıklarını, veliler ise çocuklarını Türkiye’ye götürdüklerinde oradaki akrabaları ile iyi iletişim kurmaları için ev ortamında sıklıkla ana dillerini kullandıklarını belirtmişlerdir. Türk arkadaşlarıyla, Türk okulunda, misafirlikte, dernek ve cami gibi ortamlarında da ana dillerini kullandıkları görülmektedir. Ana dili kullanılmıyor kategorisinde öğrencilerin arkadaşları ve anne babalarıyla daha çok Fransızca iletişim kurmalarından dolayı ana dilin kullanılmadığı görülmektedir. Türkan Güler Arı (2015) tarafından yapılan araştırmada da aynı sonuçları görmekteyiz. “Çocuklar günlük yaşamda Türkçeyi nerelerde kullanıyorlar?” sorusuna

verilen cevapların ağırlıklı olarak ev ve arkadaş ortamı ile ilgili olduğu görülmektedir. Katılımcıların %93,1'i (27 kişi) çocuklarının günlük yaşamlarında ana dilini ev ortamında, %55,1'i (16 kişi) arkadaşları ile iletişim kurarken kullandıklarını ifade etmiştir.

Araştırmanın on dördüncü alt probleminde velilere göre çocukların ana dili olan Türkçeyi konuşmamasının sebepleri kapsamında: "Ana dilin kullanılmaması" şeklinde bir kategori ortaya çıkmıştır. Bu kategoride velilerin yarısı çocukların evde sıklıkla Fransızca konuştuğu için Türkçenin konuşulmadığını sebep olarak göstermektedir. Evde Türk TV kanalları yerine Fransız kanalları izlendiği için, çocuklar günün yarısını okulda geçirdiklerinden dolayı ve okullarında da ülkenin dili konuşulması sebebiyle iki dilli Türk çocuklarında ana dilin arka planda kaldığı tespit edilmiştir. Ayrıca çocuğun Türk okuluna gitmemesi, Türkiye'ye gitmemesi de Türkçeyi konuşmama sebebi olarak gösterilmiştir. Son olarak çocuğun Türkçe kelime haznesinin darlığından dolayı yanlış konuşma korkusuyla doğrudan Fransızcaya geçiş sağladığı da görülmektedir. Şerife Dilek Belet (2009), ana dilin kullanılmama sebebi olarak çocukların, bu durumun Norveçli çevrelerinden ve arkadaşlarından kaynaklandığını ifade ettiklerini belirtmiştir. Türkan Güler Arı'nın (2015) araştırmasında çocuğun günlük yaşamında ana dilini kullanılmamasının bir sebebi olarak Fransızca'yı iyi bir şekilde öğrenmiş olduğu gösterilmiştir.

Araştırmanın on beşinci alt probleminde de velilere göre Fransa'da yaşayan iki dilli Türk çocukların ana dil ile ilgili yaşadıkları sorunlar konu edilmiş ve velilerin gözünden bu sorunların neler olduğu incelenmiştir. Bu araştırma sonucunda "Dil yetersizliği" ve "Sorun yaşamıyor." şeklinde iki farklı kategori ortaya çıkmıştır. Velilere göre çocukların Fransa'da Türkçe ile ilgili en sık yaşadıkları problemler dil yetersizliği, Türkçe kelime haznesi darlığı, kelimenin anlamının bilinmemesi, cümle kurma becerisinde eksiklik ve buna bağlı olarak çocuğun kendini ifade etmekte zorlanması olarak tespit edilmiştir. Bunun yanında verilere göre Fransız okulunda Fransızca'ya ağırlık verilmesi nedeniyle Türkçe geri planda kalmaktadır. Dolayısıyla çocuk ana dilini konuşmada, yazmada, okumada ve kelimeleri

doğru telaffuz etmede sorun yaşamaktadır. Ayrıca iki dilin alfabesi birbirinden farklı (Türk alfabesindeki bazı harflerin Fransız alfabesinde mevcut olmaması gibi) olduğu için çocuk iki dilin alfabesini birbirine karıştırmaktadır. Bu durum dil bilgisi kuralları bakımından da çeşitli zorluklara yol açmaktadır. Kurulan cümlelerin yarı Fransızca yarı Türkçe olması, çocuğun iki dile de tam olarak hâkim olmadığını göstermektedir. “Sorun yaşamıyor.” kategorisinde 15 veliden sadece 2’si çocuklarının Türkçede sıkıntı yaşamadıklarını ve ana dilleri olan Türkçeyi çok iyi konuştuklarını belirtmiştir. Şerife Dilek Belet’in (2009) araştırmaya katılan velilerden aldığı cevaplara göre öğrencilerin Türkçeyi öğrenme ve kullanma konusunda yaşadıkları temel sorunlardan birkaçı, öğrencilerin ana dillerinde okuduklarını ve dinlediklerini anlama ve yazma sorunu olarak değerlendirilmiştir. Türkan Güler Arı’nın (2015) iki dilli çocukların Türkçeyi öğrenirken karşılaştıkları zorluklarla ilgili sorusuna verilen cevaplar içinde yüksek orana sahip olanlar şunlardır: Telaffuz zorluğu %68,9 (20 kişi), kelime haznesi darlığı %44,8 (13 kişi), cümle kuramama %34,4 (10 kişi). İfade edilen diğer zorluklar ise, Türkçe kelimeleri anlayamama, Türkçe ders saati yetersizliği, cümle kurarken Türkçe ve Fransızca kelimeleri karıştırmama, pratik yapabilecekleri ortamların sınırlılığı, Türkçe öğrenmeye isteksizlik ve son olarak anne ve babanın ağız (konuşma tarzı) özellikleridir. Derya Acar (2023), tarafından yapılan araştırmada velilerin gözünden Avusturya’daki Türk öğrencilerin Türkçe ile ilgili en sık karşılaştıkları sorunlar, standart Türkçe ile konuşmama, Almanca ve Türkçeyi karıştırmama, Türkçe kelime yetersizliği ve Türkçeyi yanlış kullanma olarak ortaya çıkmıştır. Bunun yanında veliler argo konuşma, toplum içinde Türkçe konuşmaktan çekinme, bazı okullarda Almanca dışında dil kullanmanın onaylanmadığı için kendini ifade edememe ve ülkenin dili olan Almancaya ağırlık verildiğinde Türkçenin ikinci plana itilmesi, iki dile de tam olarak hâkim olamama, kelimeleri doğru telaffuz edememe gibi sorunlarla da nadiren karşı karşıya kaldıklarını belirtmişlerdir. Fakat çok sayıda veli Avusturya’da çocukların ana diline ilişkin problemlerle karşılaştıklarını ifade etse de görüşme yapılan velilerin yarıya yakını bu konuda çocuklarının

herhangi bir sorun yaşamadıklarını söylemişlerdir. Bulgulara bakıldığında sorun yaşayanların birçoğunun hemen hemen aynı zorluklar ile karşılaştığı görülmektedir.

Araştırmanın on altıncı alt problemindeki verilere göre çocukların ana dili Türkçe derslerine ilişkin Fransız öğretmenlerin düşünceleri konu edilmiştir. Burada “olumlu” ve “olumsuz” düşünceler olarak iki farklı kategori sunulmuştur. “Olumlu düşünceler” kategorisinde katılımcıların yarısı Fransız öğretmenlerin düşüncelerinde bir olumsuzluk olmadığını ve hatta anlayışla karşıladıklarını dile getirmiştir. Diğer verilere göre kültürünü unutmaması adına evde Türkçe konuşmalarının Fransız öğretmenler tarafından tavsiye edildiği ifade edilmiştir. “Olumsuz düşünceler” kategorisinde dört veli Fransız okulunda Türkçenin konuşulmamasınının yana olan öğretmenlerin olduğunu, bazı öğretmenlerce okulda ülkenin dili kullanılması gerektiğinin ifade edildiğini söylemişlerdir. Teneffüste bile kardeşlerin kendi aralarında Türkçe konuştuğu görülürse öğretmenler tarafından uyarıldıkları da velilerce dile getirilmiştir. Bu araştırmanın sonucuna göre Fransız öğretmenlerin düşüncelerinin ağırlıklı olarak pozitif yönde olduğunu söylemek mümkündür. Aynı şekilde Türkan Güler Arı (2015) tarafından yapılan araştırmada Türkçe derslerine yönelik Fransız öğretmenlerin bakış açılarının olumlu yönde olduğu görülmektedir. Velilerin %62,2’si (18 kişi) olumlu, %31’i (9 kişi), %6,8’i (2 kişi) ise bu konuda herhangi bir bilgilerinin olmadığını ifade etmişlerdir.

Araştırmanın on yedinci alt probleminde çocukların Türkçe öğretimine yönelik çevrenin düşünceleri velilere gözüyle elde edilen bulgulara göre analiz edilmiştir. Bu araştırma sonucunda olumsuz düşünceler olduğu tespit edilmemiştir. Görüşme yapılan velilere göre çocuklarının Türkçe dersine katılması, Türkçe bilgilerini geliştirmeleri, kendilerini Türkçe olarak ifade edip ana dillerinde daha iyi iletişim kurabilmeleri ve Türklük bilincini sahiplenmeleri çevreleri tarafından olumlu olarak karşılanmakta ve teşvik görmektedir. Sonuç olarak bu durum çocukların çevreleri tarafından desteklenmektedir. Fakat Türkan Güler Arı (2015) tarafından yapılan araştırmada benzer soruya verilen

cevaplara dayalı olarak farklı bir sonuç tespit edilmiştir. Buna göre “Fransız arkadaşlarınızın / komşularınızın / velilerin Türkçe öğrenimine bakışı nasıldır?” sorusuna katılımcı velilerin verdikleri cevaplar şu şekildedir: Velilerin %27,7’si (8 kişi) Fransız arkadaşlarının / komşularının / velilerin Türkçe öğrenimine bakış açılarının olumlu, %55,1’inin (16 kişi) olumsuz olduğunu, %17,2’si (5 kişi) ise bu konuda bilgilerinin bulunmadığını söylemişlerdir. Çoğu katılımcının çevresinin olumsuz cevap verdiği görülmüştür.

Araştırmanın on sekizinci alt probleminde ana dilde yaşadığı sorunlara karşı önerilerle ilgili yapılan araştırmaya dair velilerin görüşlerine göre ana dili ders saatlerinin artırılması, dili sık kullanma, Türkçe kitap okuma / dinleme, dini ve milli bayramlara katılma, Türkiye devletinin kaliteli Türk öğretmenler göndermeyi sürdürmesi ve Türk kültürü derneklerinin ve ebeveynlerin desteklemesi, daha verimli bir eğitim sağlamak için kademeye göre sınıfların olması ve dersin içeriğinin seviyeye göre oluşturulması, Türkçe derslerin zorunlu olması, ailelerin Türkçe dersine düzenli olarak çocuğunu göndermesi ve Türkçe derslerin sadece ana okulunda değil ortaokulda ve kolejde de devam etmesi öneri olarak sunulmuştur. Katılımcı veliler içinde bir veli çocuğunun Fransızcada zorlandığı, ana dilde çocuklarının herhangi bir sorun yaşamadıkları yanıtını vermiştir. Şerife Dilek Belet’ (2009) göre çocukların Türkçe dili sorunlarının çözümüne yönelik en çok Türkçe kitap okunması ve Türk TV kanallarının izlenmesi yönünde veliler tarafından öneriler sunulmuştur. Türkan Güler Arı’nın (2015) çalışmasına göre Fransa’da Türkçe öğretimiyle ilgili olarak velilerin sunduğu bazı öneriler şöyledir: Fransa’da Türk okulu açılması, Türkçe ders saatlerinin çoğaltılması, Türk kültürünü yansıtan filmlerin izlenmesi, Türkiye’den kaliteli öğretmenlerin gönderilmesi, sosyal faaliyetlerin çoğaltılması, seviyeye uygun dergilerin hazırlanması, seviyelerine uygun radyo programlarının yapılması, derneklerin daha çok çalışması, ailelere Türkçeyi güzel konuşmaları için diksiyon eğitimi verilmesi, Türkçe konuşma pratikleri yapılabilecek materyallerin geliştirilmesi, kelime haznelerini genişletmeye yönelik etkinliklerin artırılması, Türkçe ve Türk Kültürü dersi notları ile sınıf geçilmesi, ders kitaplarındaki metinlerin eğlenceli ve seviyeye uygun hale getirilmesi,

görevlendirilen öğretmenlerin iyi düzeyde Fransızca bilmesi, öğretmenlerin veli ve okul idaresiyle işbirliği içerisinde olması, sınıf ortamlarının eğitime uygun hale getirilmesi. Oksal & Güner (2017) tarafından yapılan araştırmada ise veliler, Türkçe ve Türk Kültürü Dersi ile ilgili öneriler arasında daha çok Türkçe ve Türk Kültürü dersindeki işleyişin bir önceki yılda olduğu gibi devam etmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Derslerde daha fazla okuma etkinliği yapılması, tarih ve kültür konularına dersin içeriğinde yer verilmesi ve çocuklara öğretilmesi, sanal konuşma ortamlarının oluşturulması, ilkokul öncesinde Türkçe eğitimi yapılması velilerin derse ilişkin önerileri arasındadır. Dilek Baştuğ & Şeref Kara (2018) tarafından yapılan araştırmada derslerin verimli geçmesi için ailelerin önerileri şu şekildedir: Ailelerin %33,3'ü dersler hakkında bilgilerinin yetersiz olduğunu, %33,3'ü ise öğretmenlerin bu konuda eğitim alması gerektiğini belirtmişlerdir. Ders saatlerinin artırılması ve çocukların sınıflarının dil seviyelerine göre belirlenmesini de öneriler arasındadır.

Öneriler

Ana dili dersleri yurt dışında yaşayan vatandaşlar için oldukça önemlidir.

Türkçe dersleri iki dilli Türk öğrencilerin kimliklerine sahip çıkmaları ve ana dillerini düzgün bir şekilde öğrenip kullanmaları açısından büyük önem taşımaktadır.

Fransa'da yaşayan Türk öğrencilerin ana dillerini öğrenme durumları ile ilgili gerçekleştiren araştırmadan elde edilen verilere göre hem öğrencilerin hem de velilerin birbirlerine paralel olarak ana dili Türkçenin öğrenilmesi ve kullanılması konusunda karşılaşılan sorunlara ilişkin şu önerilerin benzer olduğu tespit edilmiştir:

Ailelerle ilgili öneriler:

- Günlük yaşamda veliler çocukları ile ana dilleri olan Türkçeyi daha aktif kullanabilirler.
- Aileler, çocukları ile ana dillerini öncelikli olarak konuşabilirler.
- Dil ve kültür kazanımı açısından evde Türkçe kitap okuma saatleri yapılabilir.

- Çocuklarının uyku öncesi rutinlerine Türkçe hikâye anlatımı eklenebilir.
- Türkçe dil becerilerini geliştirebilmek açısından; müzik, çizgi film, film ve oyunların Türkçe olmasına özen gösterilebilir.
- Ailelerin çocuklarıyla birlikte yapacakları aktivitelerdeki materyallerin Türkçe olmasına özen gösterilebilir.
- Kültürel ve tarihi seyahatler gerçekleştirilebilir: Çocukları tatilde Türkiye'ye götürüp farklı şehirleri gezdirme gibi.
- Kültür eğitimi verilebilir: Çocuklarına millî ve dini bayramları öğretme gibi.
- Ailelerin Fransız eğitim sistemine verdikleri önem kadar çocuklarını Türkçe derslerine motive edebilirler.
- Türk derneklerinin çeşitli faaliyetlerine çocukların katılımı desteklenebilir.

Milli Eğitim Bakanlığı ile ilgili öneriler:

- Türkiye devletinin kaliteli Türk öğretmenler yollamaya devam etmesi,
- Türk Kültür Derneklerinin Öğretmen ve Türkçe derslerini desteklemeleri önem taşımaktadır. Bu hususta çalışmalar yapılabilir.
- Türkçe dersleri için materyal desteği geliştirilebilir.
- Türkçe dersleri zorunlu tutulabilir.

Türkçe öğretmenleri ile ilgili öneriler :

- Türk dernekleri ile görüşerek gönüllü Türkçe ders saatleri düzenlenebilir.
- Türkçe dersi sınıflarının yaş ve seviyeye göre ayrılması ve ders içeriğinin de yaş ve seviyeye uygun olarak oluşturulması dersleri daha verimli hale getirebilir.
- Dersleri destekleyici faaliyetler artırılabilir.

- Okuma, şiir, kompozisyon vb. yarışmalar düzenlenebilir.

Kaynaklar

- Acar, D. (2023). *Avusturya'daki Türkçe ana dili dersine yönelik veli görüşleri: Viyana örneği* [Yüksek Lisans]. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akıncı, M. A. (2007). *Fransa'da Türkçe ana dili eğitimi ve iki dilli Türk çocuklarının dil becerileri*. II. Avrupa Türk Dili Bilgi Şöleni, Ankara.
- Akıncı, M. A., & Mortamet, C. (2005). *Literacy activities of bilingual and monolingual children and adolescents in France*. Paper Presented at 5th International Symposium on Bilingualism, Barselona.
- Akıncı, M. A., & Yağmur, K. (2016). Fransa'daki Türk göçmenlerin dili kullanımı ve dile yönelik tutumları ve onların öznel etnik-eisnel canlılık algıları. *Turkophone*, 2(2).
- Aksan, D. (1975). Anadili. *Türk Dili Dergisi*, Haziran.
- Aksan, D. (2009). *Her yönüyle dil: Ana çizgileriyle dilbilim*. TDK Yayınları.
- Annick, É., & Maurin, E. (1993). La main d'œuvre étrangère. İçinde D. Sociales (Ed.), *INSEE* (ss. 504-513). INSEE.
- Arı, T. G. (2015). *İki dilli Türk çocuklarının ve velilerinin ana dili Türkçeyi öğrenme tutumları (Aisne Bölgesi Fransa örneği)* [Yüksek Lisans]. Gazi Üniversitesi.
- Arslan, E. (2016). Fransa ve göçmenler: Asimilasyon mu entegrasyon mu? *EURO Politika*, 1, 45-52.
- Ateşal, Z. (2017). İki dilliliğin sebepleri. *IJSS International Journal of Social Sciences*, 1(8), 43-52.
- Bahadıroğlu, D. (2016). *Dilin tanımı ve dil kavramının boyutları*. makaleler. <https://www.makaleler.com/dilin-tanimi-ve-dil-kavraminin-boyutlari>
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388. <http://10.31592/aeusbed.598299>

- Baş, T., Usta, Y., & Uyar, E. Ö. (2008). Derinlemesine görüşme. İçinde T. Baş & U. Akturan (Ed.), *Nitel araştırma yöntemleri. NVivo 7.0 ile nitel veri analizi* (ss. 111-117). Seçkin Yayıncılık.
- Belet, Ş. D. (2009). İki dilli Türk öğrencilerin ana dili Türkçeyi öğrenme durumlarına ilişkin öğrenci, veli ve öğretmen görüşleri (ilköğretim okulu örneği, Norveç). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 71-85.
- Berg, B. L. (2004). *Qualitative research methods for the social sciences* (5. bs). Pearson Education.
- Berg, B. L., & Lune, H. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (H. Aydın, Çev.). Eğitim Yayınevi.
- Bloomfield, L. (1933). *Language*. Holt.
- Brabant, J. (1992). Une insertion économique problématique. *Hommes et Migrations*, 1153, 34-38.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Collectif des Lutins. (2004). *L'histoire de l'immigration en France, la contribution des immigrés au développement économique et aux guerres françaises de 1850 à aujourd'hui*. http://www/preavis.org/formation-mr/Luttins/brochure_immigration_1-0.a5.pdf
- Çavuşoğlu, A. (2006). Ana dili, edini mi, önemi ve geliştirilmesi. *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 11(1), 37-46.
- Çoban, M. (2018). *Türkçe-Fransızca iki dillilerde türkçenin terk edilmesinin ve dil kaybının sebepleri* [Yüksek Lisans]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Ergin, M. (2008). *Türk dil bilgisi*. Bayrak Yayınları.
- Fransa Eğitim ve Gençlik Bakanlığı. (2018, Mayıs 17). Ministère de l'Éducation nationale et de la Jeunesse.

https://cache.media.eduscol.education.fr/file/Livreets_bilingues/15/7/ENAF_depliantTur

Fransa Eğitim ve Gençlik Bakanlığı. (2020a, Ağustos). [Ministère de l'Éducation nationale et de la Jeunesse]. <https://www.education.gouv.fr/l-ecole-maternelle-11534>

Fransa Eğitim ve Gençlik Bakanlığı. (2020b, Ağustos). [Ministère de l'Éducation nationale et de la Jeunesse]. <https://www.education.gouv.fr/l-ecole-maternelle-11534>

Fransa Eğitim ve Gençlik Bakanlığı. (2021). [Ministère de l'Éducation nationale et de la Jeunesse].

https://cache.media.eduscol.education.fr/file/guide_pratique_directeurs_d_ecole/41/5/Guide_direction_ecole_4_fiche_fiche_elco_360415.pdf

Fransa'daki Türkler. (2023). https://tr.wikipedia.org/wiki/Fransa%27daki_T%C3%BCrkler

Gautier-Kizilyürek, S. (2002). *Les Enseignements de langue et culture d'origine en France: Chronique d'une mort annoncée? Le cas de la langue turque* [Yüksek Lisans]. École des Hautes Études en Sciences Sociales.

Grosjean, F. (1982). *Life with two languages*. Harvard College.

Grosjean, F. (1994). Individual bilingualism. İçinde R. Asher (Ed.), *The Encyclopedia of Language and Linguistics*. Pergamon Press.

Güzel, A. (2010). *İki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretimi (Almanya örneği)*. Öncü Kitap.

Hamurcu, Z. Ş. (2021). *Fransa'daki Türk çocukların Türkçe atasözlerini algılama düzeyleri ve atasözlerinin öğretimine yönelik araştırma* [Yüksek Lisans]. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Haugen, E. (1953). *Bilingualism in the Americas*. University of Alabama Press.

INSEE, F. U. İ. ve E. A. E. (1999). *Les immigrés en France: Contours et caractères*.

Irtis-Dabbagh, V. (2003). *Les jeunes issus de l'immigration de Turquie en France: État des lieux, analyses et perspectives*. L'Harmattan.

İmer, K., Kocaman, A., & Özsoy, A. S. (2013). *Dilbilim sözlüğü*. Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

- Jolly-Yılmaz, A. (2001). *Fransa Milli Eğitim Bakanlığının bir kuruluşu olan CNED'de yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. 347-359.
- Koç, N. (1992). *Açıklamalı dilbilgisi terimleri sözlüğü*. İnkılap Kitabevi.
- Koçak, Y., & Terzi, E. (2012). Türkiye'de göç olgusu, göç edenlerin kentlere olan etkileri ve çözüm önerileri. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(3), 163-184.
- Korkmaz, Z. (1992). *Gramer terimleri sözlüğü*. TDK Yayınları.
- Lequin, Y. (2006). *Histoire des étrangers et de l'immigration en France*. Editions Larousse.
- Mackey, W. F. (1967). *Bilingualism as a world problem*. Harvest House.
- Manço, U. (2004). Turcs d'Europe: Une présence diasporique unique par son poids démographique et sa complexité sociale. İçinde A. Manço (Ed.), *Turquie: Vers de nouveaux horizons migratoires?* (ss. 153-177). L'Harmattan.
- Mohanty, A. K. (1994). *Bilingualism in a multilingual society: Implications for cultural integration and education*. XXIII International Congress of Applied Psychology (Açılış Konuşması), Madrid, İspanya.
- Oksal, A., & Güner, F. (2017). Fransa'daki Türkçe ve Türk kültürü dersine yönelik veli ve öğrenci görüşleri: Aveyron bölgesi örneği. *International Journal of Languages' Education*, 1, 73-84.
- Onger, D. F. (2010). *Fransa'daki Türk Varlığı*. Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi (TASAM). https://tasam.org/tr-TR/Icerik/4208/fransadaki_turk_varligi
- Oruç, Ş. (2016). Ana dili, ikinci dil, ikidillilik, yabancı dil. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 45(3), 279-290.
- Özcan, Y. (2020, Şubat 18). *Fransa, okullarda Türkçe dahil yabancı dil derslerini kaldırmaya hazırlanıyor*. Anadolu Ajansı. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/fransa-okullarda-turke-dahil-yabanci-dil-derslerini-kaldirmaya-hazirlaniyor/1737938>
- Punch, K. F. (2005). *Introduction to social research: Quantitative and qualitative approaches (2nd ed.)*. Sage.

- Pusat. (2009, Eylül 18). *Dilin tanımı*. <https://www.frmtr.com/turk-dili-ve-edebiyati/3043941-genel-turk-dili-dilin-tanimi-onemi-ve-ozellikleri-odev-timi.html>
- Salom, P. (2015). L'enseignement du turc dans le système éducatif français. *Les Langues Modernes APLV*, 4, 2-5.
- Sancı Uzun, D. (2021). İki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretiminde Türk kültür ve edebiyatının yeri. İçinde A. Karabulut & M. Tunagür (Ed.), *İki Dilli Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi* (ss. 229-248). Akademisyen Kitabevi.
- Saraçoğlu, E. (2022). Dilin toplumlardaki önemi. *Kıbrıs Gazetesi*. <https://www.kibrisgazetesi.com/bazi-dil-sorunlari-uzerine-makale,16769.html>
- Sarıbaş, M., & Demir, N. (2020). İsviçre'de yaşayan Türk çocuklarının ana dili eğitiminde karşılaştıkları problemlerin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(2), 874-892. <http://10.37217/tebd.730353>
- Sevencan, F., & Çilingiroğlu, N. (2007). Sağlık alanındaki araştırmalarda kullanılan niteliksel veri toplama yöntemleri. *Toplum Hekimliği Bülteni*, 26(1), 1-6.
- Strazburg Diyanet İşleri Türk İslam Birliği (DİTİB). (2016). <https://www.ditibstrasbourg.fr/>
- Şen, Ü. (2011). *Belçika'da yaşayan Türk çocuklarının Türkçeye yönelik tutumları ve yazma becerileri* [Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şen, Ü. (2016). İki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretiminde öğretmen yetiştirme sorunu ve üniversitelerdeki mevcut durumun değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(4), 518-529.
- Temel, Z. F., & Şimşek Bekir, H. (2005). Erken çocukluk döneminde ikinci dil kazanımı. *Türk Dili*, 640(2), 294-298.
- Timurtaş, F. K. (1977). *Türkçemiz ve uydurmacılık*. Boğaziçi Yayınları.
- Topaloğlu, A. (1989). *Dil dilgisi terimleri sözlüğü*. Ötüken Neşriyat.
- Türk Dil Kurumu. (2005). *Türkçe sözlük*. TDK Yayınları.
- Vardar, B. (1988). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*. ABC Tanıtım Basımevi.

- Villanova de, R. (1997). Turkish housing conditions in France: From tenant to owner. İçinde S. Ozuekren & R. Van Kempen (Ed.), *Turks in European cities: Housing and urban segregation (Comparative studies in migration and ethnic relations)* (ss. 98-121). Utrecht University.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yunus Emre Strasbourg Özel Okul Grubu*. (t.y.). Geliş tarihi 07 Haziran 2023, gönderen <https://yunus-emre.fr/>
- Yurdusev, Ş. (1988). Fransa'da yaşanyan Türk işçi çocuklarının eğitim sorunları. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 205-209.

EK-A: Veli Onay Mektubu

Tarih:/...../.....

Sayın Veli,

Hacettepe Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümünde yüksek lisans öğrencisi olarak çalışmaktayım. Prof. Dr. Mehmet Kurudayıoğlu danışmanlığı altında yürütülen yüksek lisans tez çalışmasıdır. Çalışmanın konusu "*Fransa'daki iki dilli Türk çocukların Türkçe öğretimine ilişkin öğrenci, veli görüşleri*". Bu tezde temel olarak Fransa'da yaşayan Türkçe Fransızca iki dilli bireylerin yani öğrencilerin ve velilerinin ana dili Türkçe derslerine ilişkin düşüncelerini almak ve analiz etmek amaçlanmaktadır. Bu nedenle bu araştırma kapsamında çocukların da çalışmaya dâhil etmek hedeflenmektedir. Çalışmanın amacını gerçekleştirebilmek için çocuklarınızın bazı anketleri doldurmalarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Görüşme esnasında çocuklara araştırmanın problemiyle ilgili 10 tane soru yönlendirilecektir. Sorular belirlenen sırayla sorulacaktır. Görüşmeler ortalama 30-45 dakika arası sürebilir. Görüşme anında konuşulanların not alınması zor olduğu için izin verdiğiniz takdirde ses kayıt cihazı kullanılacaktır. Veriler ilk önce ses kaydı cihazı ile kaydedilecektir ve daha sonra bu kayıtlar yazıya dökülerek doküman haline getirilecektir. Toplanan formlar kontrol edilecektir ve soruların tamamını cevaplanmayan formlar ayrılacaktır ve sadece bütün sorulara cevap verilmiş formlar kalacaktır ve kullanılacaktır. Boş soru bırakılmaması, sonuna kadar ve eksiksiz doldurulması, bu araştırmanın geçerli olabilmesi için önem taşımaktadır.

Katılmasına izin verdiğiniz takdirde çocuğunuz anketi okulda ders saatinde dolduracaktır. Sizden çocuğunuzun katılımcı olmasıyla ilgili izin istediğimiz gibi, çalışmaya başlamadan çocuğunuzdan da sözlü olarak katılımıyla ilgili izni kesinlikle alınacak. Çocuğunuzun yardımı ile toplanan tüm veriler mutlaka gizli tutulacak ve bu cevaplar sadece bilimsel araştırma amacıyla kullanılacaktır. Çocuğunuzun ismi ve kimlik bilgileri hiçbir şekilde kimseye paylaşılmayacaktır.

Çocuğunuzun cevaplayacağı soruların onun psikolojik gelişimine olumsuz etkisi olmayacağından emin olabilirsiniz. Yine de bu formu imzaladıktan sonra çocuğunuz katılımcılıktan ayrılma hakkına sahiptir. Katılım sırasında sorulan sorulardan ya da başka bir nedenden ötürü çocuğunuz kendisini rahatsız hissettiğini belirtirse, ya da kendi belirtmese de araştırmacı çocuğunuz rahatsız olduğunu öngörürse, çalışmaya sorular tamamlanmadan ve derhal son verilecektir.

Araştırmayla ilgili sorularınız veya bir bilgi almak isterseniz, aşağıdaki elektronik iletişim adresinden bana ulaşabilirsiniz.

Teşekkür ediyorum.

Saygılarımla,

Öğrenci

Pakize Eryürük

Danışman

Prof .Dr. Mehmet
KURUDAYIOĞLU

Lütfen bu araştırmaya çocuğunuzun katılmak konusundaki tercihinizi aşağıdaki seçeneklerden **size en uygun gelenin** altına imzanızı atarak belirtiniz ve bu formu **çocuğunuzla okula geri gönderiniz.**

- Bu araştırmaya çocuğum’nin **katılımcı olmasına izin veriyorum.** Toplanılan bilgilerin bilimsel amaçlı olarak kullanılmasını kabul ediyorum.

Anne Adı-Soyadı	
Baba Adı-Soyadı	
Tarih ve İmza	

- Bu çalışmaya ocuğumun’nin **katılımcı olmasına izin vermiyorum.**

Anne Adı-Soyadı	
Baba Adı-Soyadı	
Tarih ve İmza	

EK-B: Gönüllü Katılım Formu

Sayın Katılımcı,

Öncelikle yapmış olduğum çalışmaya sabır gösterdiğiniz ve bana vakit ayırdığınız için çok teşekkür ederim.

Bu çalışma Hacettepe Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümünde yürütülen bir araştırmadır. Prof. Dr. Mehmet Kurudayıoğlu danışmanlığı altında hazırlanan yüksek lisans tez çalışmasıdır. Çalışmanın konusu "*Fransa'daki iki dilli Türk çocukların Türkçe öğretimine ilişkin öğrenci, veli görüşleri*". Bu form ise, yaptığım araştırmanın amacını anlamanız ve konu hakkında detaylara sahip olabilmeniz için hazırlanmıştır. Bu tezde temel olarak Fransa'da yaşayan Türkçe Fransızca iki dilli bireylerin yani öğrencilerin ve velilerinin ana dili Türkçe derslerine ilişkin düşüncelerini almak ve analiz etmek amaçlanmaktadır. Bu nedenle soruları mümkün olduğunca doğru ve detaylı bir şekilde cevaplandırmanızı sizden rica ediyorum. Görüşme sırasında önceden hazırlanmış olan görüşme formu katılımcılara dağıtılacaktır. Görüşme esnasında bütün öğrencilere ve velilere araştırmanın problemiyle ilgili 10 tane soru yönlendirilecektir. Sorular belirlenen sırayla sorulacaktır. Görüşmeler ortalama 30-45 dakika arası sürebilir.

Görüşme anında konuşulanların not alınması zor olduğu için izin verdiğiniz takdirde ses kayıt cihazı kullanılacaktır. Katılımcısı olduğunuz görüşme formunda vermiş olduğunuz bilgiler ses kaydı cihazı ile kayıt altına alınacaktır. Kayda alınmış olan tüm veriler, sadece çalışmam için kullanılacak ve bunun dışında hiçbir amaçla kullanılmayacak ve ayrıca kimseyle paylaşılmayacaktır. Veriler ilk önce ses kaydı cihazı ile kaydedilecektir ve daha sonra bu kayıtlar yazıya dökülerek doküman haline getirilecektir. Görüşmeler çözümlendikten sonra görüşme metnini okumanız ve onaylamanız için size verilecektir. Metin üzerinde ekleme, çıkartma ve düzeltme yapabilirsiniz.

Bu çalışmanın esasında gönüllülük önemlidir, katılıp katılmayacağınız sizin tercihinize kalmıştır. Ayrıca, soruları cevaplarken istediğiniz anda vazgeçmek mümkün olmaktadır. Toplanan formlar kontrol edilecektir ve soruların tamamı cevaplanmayan formlar ayrılacaktır, sadece bütün sorulara cevap verilmiş olan formlar kalacak ve kullanılacaktır. Lütfen boş soru bırakmayınız, sonuna kadar eksiksiz doldurmanız, bu araştırmanın geçerli olabilmesi için önem taşımaktadır.

Çalışma ile ilgili herhangi bir bilgi almak isterseniz, aşağıdaki elektronik iletişim adresinden bana ulaşabilirsiniz. Araştırmaya katılmayı kabul ediyorsanız, lütfen aşağıya imzanızı atınız.

Formu okuyarak imzaladığınız için çok teşekkürler.
Saygılarımla,

Çalışmaya katılımı kabul etmek için aşağıdaki kısmı doldurup imzalayınız:

Katılımcı Adı Soyadı	
Tarih ve İmza	

H.Ü Etik
Komisyonu
Başvuru formu

Öğrenci
Pakize Eryürük

Danışman
Prof. Dr. Mehmet
KURUDAYIOĞLU

Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyon izni alınmıştır.

EK-C: Öğrenci Bilgileri

1. İsim Soyad : _____
2. Yaşınız: _____
3. Cinsiyetiniz: Kız Erkek
4. Sınıfınız: _____
5. Doğum Yeriniz: Fransa Türkiye Diğer Belirtiniz: _____
6. Annenizin doğum yeri: Fransa Türkiye Diğer()
Belirtiniz: _____
7. Babanızın doğum yeri: Fransa Türkiye Diğer()
Belirtiniz: _____
8. Evde konuşulan dil: Fransızca Türkçe Karma
9. Arkadaşlarla konuşulan dil: Fransızca Türkçe Karma
10. Kendinizi en iyi ifade ettiğiniz dil: Fransızca Türkçe Karma
10. Dilleri edinme sıranız:
Önce Türkçe sonra Fransızca
Önce Fransızca sonra Türkçe
İki dili aynı anda

EK-Ç: Veli Bilgileri

1. İsim Soyad :
2. Yaşınız: _____
3. Cinsiyetiniz: Kadın Erkek
4. Medeni durum: Çift Evli Bekar
5. Kaç çocuğunuz var?: _____
6. Çalışma durumu: İşçi Memur
Çalışmıyor Diğer ()
7. Doğum Yeriniz: Fransa Türkiye Diğer() Belirtiniz: _____
8. Kaç yıldan beri Fransa'da yaşıyorsunuz?: _____
9. Eğitim durumunuz:
İlkokul mezunu Ortaokul mezunu
Lise mezunu Üniversite mezunu Hiç okula gitmedi
10. Evde konuşulan dil: Fransızca Türkçe Karma
11. Çocuğunuzla konuşulan dil: Fransızca Türkçe Karma

EK-D: Öğrenci Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

1. Ana diliniz Türkçe dersleri hakkında genel olarak neler düşünüyorsunuz?
2. Size göre ana dil eğitimi önemli ve gerekli midir? Sebepleri nelerdir?
3. Türkçe derslerine katılıyor musunuz, katılıyorsanız eğer katılma amaçlarınız nelerdir?
4. Türkçe derslerini seviyor musunuz, Türkçe öğrenmekten hoşlanıyor musunuz?
5. Okul dışında ana dilinize öğrenmek için neler yapıyorsunuz?
6. Günlük yaşamda Türkçe kullanma durumunuz nedir?
7. Türkçe dersleri size neler katıyor?
8. Türkçeyi öğrenmede karşılaşılan sorunlar nelerdir?
9. Ana dili eğitiminde karşılaştığınız sorunlar ile ilgili çözüm önerileriniz nelerdir?
10. Ekleme istediğiniz bir husus var mı?

EK-E: Veli Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

1. Türkçe dersleri hakkında genel olarak neler düşünüyorsunuz?
2. Çocuğunuzun Türkçe derslerine katılma arzusundaki hedefleriniz nelerdir?
3. Çocuğunuzun ana dilini geliştirebilmesi için okul dışı etkinlikler uyguluyor musunuz?
4. Çocuğunuz ana dili Türkçeyi hangi ortamlarda kullanıyor?
5. Çocuğunuz Türkçe konuşmuyorsa size göre sebepleri neler olabilir?
6. Çocuğunuzun Türkçede karşı karşıya kaldığı sıkıntılar nelerdir?
7. Çocuğunuzun Türkçe derslerine katılmasını Fransız öğretmenler nasıl karşılıyor?
8. Çocuğunuzun Türkçe öğretimine yönelik çevresi neler düşünüyor?
9. Çocuğunuzun ana dilde yaşadığı sorunları aşabilmesi için önerileriniz nelerdir?
10. Eklemek istediğiniz bir husus var mı?

EK-F: Informations de l'élève

1. Nom, Prénom :
2. Âge : ____
3. Sexe : Féminin Masculin
4. Votre classe : ____
5. Lieu de naissance : France Turquie Autre ()
6. Lieu de naissance de votre mère : France Turquie Autre ()
7. Lieu de naissance de votre père: France Turquie Autre ()
8. La langue parlée à la maison : Français Turc Les deux
9. La langue parlée entre ami(e)s : Français Turc Les deux
10. La langue dans laquelle vous vous exprimez le mieux : Français Turc
Les deux
10. Ordre d'apprentissage de la langue :
 - Le Turc ensuite le Français
 - Le Français ensuite le Turc
 - Les deux en même temps

EK-G: Informations du parent

1. Nom, prénom :
2. Âge : _____
3. Sexe : Féminin Masculin
4. Situation familiale : En couple Marié(e) Célibataire
5. Combien d'enfants avez-vous ? : _____
6. Situation professionnelle : Salarié Fonctionnaire
Sans emploi Autre ()
7. Lieu de naissance : France Turquie Autre ()
8. Depuis combien de temps vivez-vous en France ? : _____
9. Quel est votre niveau d'éducation ? :
Diplômé(e) de l'école primaire
Diplômé(e) du collège
Diplômé(e) du lycée
Diplômé(e) de l'université
Aucune scolarité
10. Quelle est la langue parlée à la maison ? : Français Turc Les deux
10. Quelle est la langue parlée avec les enfants ? : Français Turc Les deux

EK-Ĝ: Formulaire pour les enfants

1. Que pensez-vous en général de vos cours de turc?
2. Selon votre avis, l'éducation dans la langue maternelle est-elle importante et nécessaire? Quelles sont les raisons?
3. Participez-vous aux cours de turc et si oui, quels sont vos objectifs?
4. Aimez-vous les cours de turc, aimez-vous apprendre le turc?
5. Que faites-vous pour apprendre votre langue maternelle en dehors de l'école?
6. Dans quelles situations parlez-vous votre langue maternelle?
7. Que vous apportent les cours de turc?
8. Quelles sont les difficultés rencontrées lors de l'apprentissage du turc?
9. Quelles sont vos suggestions/résolutions pour résoudre les problèmes rencontrés dans l'apprentissage de votre langue maternelle?
10. Avez-vous des choses à ajouter?

EK-H: Formulaire pour les parents

1. Que pensez-vous des cours de turc en général?
2. Quels sont vos objectifs pour la participation de votre enfant aux cours de turc?
3. Faites-vous des activités extrascolaires afin d'améliorer la langue maternelle de votre enfant?
4. Dans quelles situations, votre enfant utilise-t-il sa langue maternelle?
5. Si votre enfant ne parle pas turc, quelles en sont les raisons?
6. Quelles sont les difficultés rencontrées par votre enfant en turc?
7. Comment les professeurs de français réagissent-ils aux cours de turc de votre enfant?
8. Que pense votre entourage à propos de l'enseignement du turc de votre enfant?
9. Quelles sont vos suggestions/solutions pour résoudre les difficultés rencontrées dans la langue maternelle de votre enfant?
10. Avez-vous des choses à ajouter?

EK-I: Etik Komisyonu Onay Bildirimi

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Rektörlük

Tarih: 15/03/2021

Sayı: E-35853172-300-00001499360

0001499360

Sayı : E-35853172-300-00001499360
15.03.2021
Konu : Pakize ERYÜRÜK (Etik Komisyon İzni)

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 19.02.2021 tarihli ve E-51944218-300-00001458139 sayılı yazı.

Enstitünüz Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi Bilim Dalı yüksek lisans programı öğrencilerinden **Pakize ERYÜRÜK**'ün **Prof. Dr. Mehmet KURUDAYIOĞLU** danışmanlığında yürüttüğü "**Fransa'daki İki Dilli Türk Çocukların Türkçe Öğretimine İlişkin Öğrenci, Veli Görüşleri**" başlıklı tez çalışması Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun **09 Mart 2021** tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Vural GÖKMEN

Rektör Yardımcısı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: 86916FFA-E5A8-41DB-9B50-CAC16E854557 Belge Doğrulama

Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/hu-ebys>

QRKOD

EK-İ: Etik Beyanı

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada,

- tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

...../...../.....

(İmza)

Pakize ERYÜRÜK

EK-J: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu

27/07/2023

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Başkanlığına,

Tez Başlığı : Fransa'daki İki Dilli Türk Çocukların Türkçe Öğretimine İlişkin Öğrenci, Veli Görüşleri

Yukarıda başlığı verilen tez çalışmamın tamamı (kapak sayfası, özetler, ana bölümler, kaynakça) aşağıdaki filtreler kullanılarak **Turnitin** adlı intihal programı aracılığı ile kontrol edilmiştir. Kontrol sonucunda aşağıdaki veriler elde edilmiştir:

Rapor Tarihi	Sayfa Sayısı	Karakter Sayısı	Savunma Tarihi	Benzerlik Oranı	Gönderim Numarası
27/07/2023	139	156381	11/07/2023	%11	2137551467

Uygulanan filtreler:

- Kaynaklar hariç
- Alıntılar dâhil
- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarını inceledim ve çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan eder, gereğini saygılarımla arz ederim.

Ad Soyadı: Pakize Eryürük

Öğrenci No.: N19124063

Ana Bilim Dalı: Türkçe ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı

İmza

Programı: Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi

Statüsü: Y.Lisans Doktora Bütünleşik Dr.

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

(Unvan, Ad Soyadı, İmza)

Prof. Dr. Mehmet KURUDAYIOĞLU

EK-K: Thesis/Dissertation Originality Report

27/07/2023

HACETTEPE UNIVERSITY
Graduate School of Educational Sciences
To The Department of Turkish and Social Sciences Education

Thesis Title: Students', And Parents' Opinion About The Teaching Of The Turkish Language To Bilingual Turkish Children In France

The whole thesis that includes the *title page, introduction, main chapters, conclusions and bibliography section* is checked by using **Turnitin** plagiarism detection software take into the consideration requested filtering options. According to the originality report obtained data are as below.

Time Submitted	Page Count	Character Count	Date of Thesis Defense	Similarity Index	Submission ID
27/07/2023	139	156381	11/07/2023	%11	2137551467

Filtering options applied:

1. Bibliography excluded
2. Quotes included
3. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Educational Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

Name Lastname: **Pakize Eryürük**

Student No.: **N19124063**

Department: **Turkish and Social Sciences Education**

Program: **Teaching Turkish to Turkish Children Abroad Graduate Program**

Status: Masters Ph.D. Integrated Ph.D.

Signature

ADVISOR APPROVAL

APPROVED

(Title, Name Lastname, Signature)

Prof. Dr. Mehmet KURUDAYIOĞLU

EK-L: Yayınlama ve Fikrî Mülkiyet Hakları Beyanı

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan "**Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge**" kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü/Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihinden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü/Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihinden itibaren ... ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

..... / /

(imza)

Pakize ERYÜRÜK

"Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge"

- (1) Madde 6.1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezinerişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
 - (2) Madde 6.2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internette paylaşılması durumunda 3 şahıslara veya kurumlara haksız kazanç; imkânı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanın önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ay aşmamak üzere tezinerişime açılması engellenebilir.
 - (3) Madde 7.1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir*. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.
- Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir
- *Tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.

